

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

2023 • XVI. évfolyam • 2. szám

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL
2023 • XVI. évfolyam • 2. szám
2023. június 30.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerző
Vörös-Illés Ivett (szerk.)
voros-illes.ivett@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Rózsa Andrea
rozsa.andrea@aki.gov.hu

Kiadó



1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: +36 1 217 1011
Fax: +36 1 217 8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport – publikacio@aki.gov.hu

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	3
Summary	4
Módszertani megjegyzések	5
Agrár- és vidékfejlesztési támogatások	6
Közvetlen termelői támogatások	10
Vidékfejlesztési és halászati programok	12
Piaci és egyéb támogatások	14
Nemzeti támogatások	15
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	17
Állattenyésztési támogatások	18
Szántóföldi növénytermesztők támogatása	19
Kertészeti ágazat támogatása	20
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban	20
Élelmiszeripar támogatása	21
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	23
Az egyéni gazdaságok hitelállománya a mezőgazdaságban	25
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya	31
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban	36
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel	37
Növekedési Hitelprogram	40
MFB-hitelprogramok	43
EXIM-konstrukciók	44
Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban	45
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	48
Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállománya	50
Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya	50
Kedvezményes finanszírozás az élelmiszeriparban	55
EXIM-konstrukciók	55
Növekedési Hitelprogram	57
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel	59
MFB-hitelprogramok	60
Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban	60
Ágazati csódráták	62
Hitelezési felmérés	63
Hitelfedezettség	64
Jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatai	65



Összefoglaló

- A 2021–2022-es átmeneti évek után 2023. január 1-jén hatályba lépett a 2023–2027-es időszakra szóló Közös Agrárpolitika. Ezzel párhuzamosan tart még a 2014–2020-as ciklus lezárása.
- Agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra 449,4 milliárd forintot fizettek ki március 31-ig. A folyósított támogatási összeg 64,2 százaléka (288,6 milliárd forint) európai uniós forrásból származott, 35,8 százalékát (160,8 milliárd forint) hazai költségvetésből fizették ki.
- A Vidékfejlesztési Program kifizetései domináltak 2023 első negyedévében, meghaladták a 267 milliárd forintot. A termelőknek nyújtott közvetlen támogatásokra 125,1, a nemzeti támogatásokra 52,6, a piaci és egyéb támogatásokra együttesen 4,3 milliárd forintot folyósítottak.
- Az egyes ágazatok támogatottságát vizsgálva elmondható, hogy a szántóföldi növénytermesztők kapták a támogatások negyedét, míg az állattenyésztők a támogatások 8,0 százalékát használhatták fel, a kertészet részesedése pedig csupán 4,0 százalék volt.
- A nemzeti agrárkarenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2022. évi időjárás okozta rendkívüli mértékű károk kompenzálására 50,4 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a jogosult termelők számára.
- A **mezőgazdaság** hitelállománya 9,1 százalékkal 981,2 milliárd forintra emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Ezen belül a kedvezményes hitelek aránya 71,8 százalékot, a piaci hitelek részesedése pedig 28,8 százalékot tett ki 2023. március 31-én.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya csökkent, 2,2 százalékkal 368,2 milliárd forintra mérséklődött. A hitelállományon belül a beruházási hitelek voltak továbbra is túlsúlyban, bár állományuk 6,8 százalékkal visszaesett. A hitelek zöme a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta. A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 37,7 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi értékénél.
- A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 17,2 százalékkal 613,0 milliárd forintra emelkedett. A növekedés a beruházási és az éven belüli hiteleknél jelentkezett. A hitelállományból legnagyobb mértékben az állattenyésztési ágazat részesedett. A mezőgazdasági társas vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 18,8 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi értékénél.
- A mezőgazdaság garantált hitelállománya dinamikusan nőtt. A lízingcégek szerződés-száma és a tőkekintlévőség összege is növekedett.
- Az **élelmiszeripar** hitelállománya a mezőgazdaságétól magasabb ütemben, 14,7 százalékkal bővült, ezáltal 748,3 milliárd forintra emelkedett 2023 első negyedévének végére. Az ágazat hitelállományában a kedvezményes hitelek aránya 51,7 százalékot tett ki.
- Az egyéni vállalkozások hitelállománya 9,5 százalékkal volt kevesebb az előző év azonos időszaki értékénél, ezáltal 6,8 milliárd forintra csökkent, a társas vállalkozásoké 15,0 százalékkal 741,5 milliárd forintra nőtt. A mezőgazdaságban és az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományában is a beruházási és az éven belüli hitelek növekedése volt a meghatározó. A szóban forgó szegmens hitelállományának legnagyobb részét (28,4 százalékát) az ún. egyéb élelmiszeripar szakágazatban tevékenykedő vállalkozások adták, 13,2 százalékát az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítással foglalkozók, 9,0 százalékát a malomipar, 8,1 százalékát pedig az olaj gyártása szakágazatban tevékenykedők tudhatták magukénak.

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 19,7 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi értéknél. Az ágazat garantált hitelállománya tovább bővült.

Summary

- After the transition years 2021-2022, the Common Agricultural Policy for the period 2023-2027 entered into force on 1st of January 2023.
- A total of HUF 449.4 billion was paid for agricultural and rural development subsidies by 31 March. 64.2 per cent (HUF 288.6 billion) of the subsidies came from European Union funds, and 35.8 per cent (HUF 160.8 billion) was paid from domestic budget.
- Payments for the Rural Development Program dominated in agricultural and rural development payments in the first quarter of 2023, exceeded HUF 267 billion. Farmers received HUF 125.1 billion in direct payments, HUF 52.6 billion in national subsidies, and HUF 4.3 billion in market and other subsidies.
- Examining the support of each sector it can be considered that arable crop growers received a quarter of the subsidies, while livestock farmers could use 8.0 per cent of the support and the share of horticulture was only 4.0 per cent.
- Under the national agricultural compensation scheme (Pillar I), a significant amount of compensation, HUF 50.4 billion was paid to eligible farmers in 2023 to compensate for the damage caused by the weather in 2022.
- The amount of credit in agriculture increased by 9.1 per cent to HUF 981.2 billion compared to the same quarter of the previous year. Within this, the rate of subsidised loans was 71.8 per cent while the share of market loans was 28.8 per cent in March 31, 2023.
- The credit amount of the individual farms decreased by 2.2 per cent to HUF 368.2 billion. Investment loans continued to predominate in the loan portfolio, although their stock fell by 6.8 per cent. Most of the credit was used to finance arable crop producers. The value of new loans of individual farms in agriculture was HUF 37.7 billion higher than in the previous year.
- The credit amount of the agricultural enterprises increased by 17.2 per cent to HUF 613.0 billion. The increase was recorded in investment and short-term loans. The livestock sector accounted for the largest share of the credit. The amount of new loans taken up by agricultural enterprises was HUF 18.8 billion higher than in the previous year.
- The guaranteed loans of agriculture have grown dynamically. The number of leasing companies' contracts and their capital adequacy in the sector also increased.
- In the food industry, the amount of credit grew at a faster pace than in agriculture, by 14.7 per cent to HUF 748.3 billion by the first quarter of 2023. The share of subsidised loans within the credit amount was 51.7 per cent.
- The credit amount of the individual food companies decreased by 9.5 per cent to HUF 6.8 billion, and the credit amount of corporate enterprises rose by 15.0 per cent to HUF 741.5 billion. In both agriculture and food sector, the increase in investment and short-term loans was decisive. The largest share (28.4 per cent) of loans in the food industry were granted for food corporations operating in so-called other food industry sub-sector, 13.2 per cent were disbursed for processing and preserving other fruits and vegetables, and 9.0 per cent for mill industry and 8.1 per cent for oil production sub-sector.
- The value of new loans of corporate enterprises in the food industry was HUF 19.7 billion higher than in the previous year. The sector's guaranteed loans continued to expand.

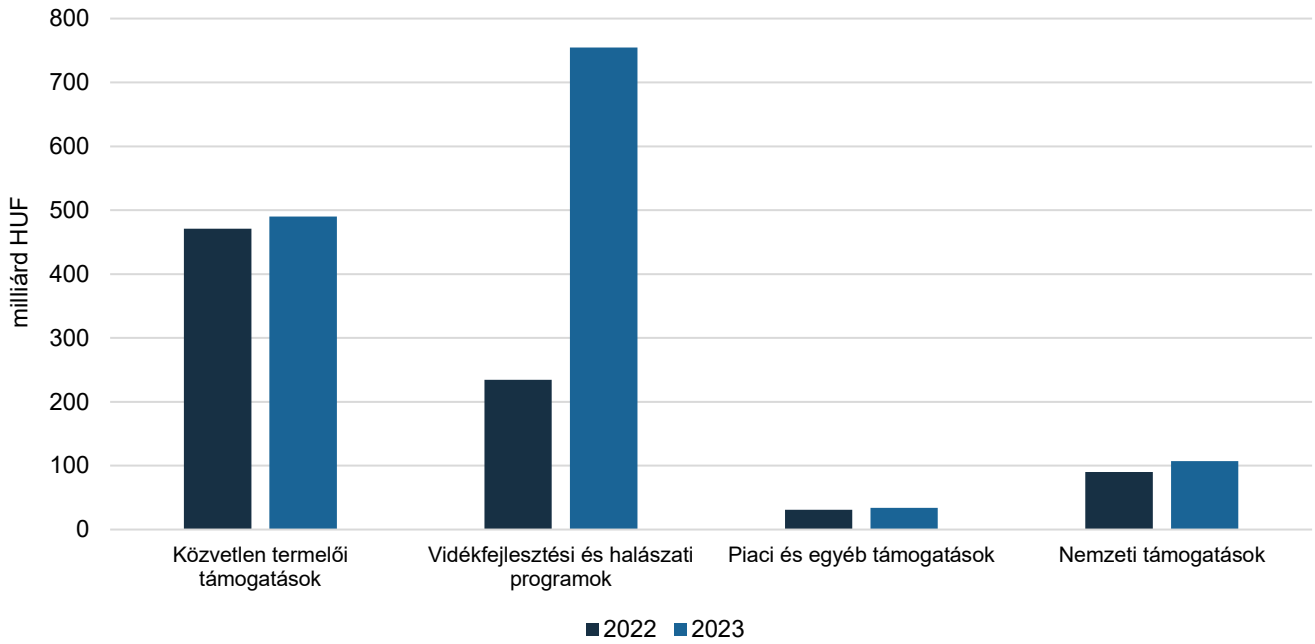
Módszertani megjegyzések

- A Pénzügyi Hírlevél támogatásokat bemutató fejezete pénzforgalmi szemléletben készül, a 2023. január 1. és március 31. között teljesült kifizetéseket tartalmazza. A Vidékfejlesztési Program (VP) előrehaladását szemléltető 10. ábrán a 2017 és 2023 között teljesült kifizetések szerepelnek.
- Az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztását ismertető fejezetnél az intézkedések besorolása e kategóriákba nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást, illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek.
- A társas vállalkozások hitelállományáról a Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban MNB) és az Agrárminisztérium (AM) egyaránt végez adatgyűjtést. Az AM-adatok részletesebb bontásban, hitelcél és szakágazat szerint állnak rendelkezésre, ezáltal a szegmens hitelállományáról készült összeállítás ezen adatokra épül.
- A finanszírozási adatok a 2023. március 31-i (2023 I) állapotot tükrözik.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 2023. évi keretösszege mintegy 1385 milliárd forint, ami 67,7 százalékos növekedést jelent az előző évi keretösszeghez képest. Minden intézkedéscsoportban jelentkezik a forrásbővülés, de a vidékfejlesztési és halászati intézkedéseknél számottevő mértékben emelkedik a rendelkezésre álló forrás (1. ábra).
- A 2022. év volt az utolsó kérelembenyújtás a 2014–2020-as agrártámogatási rendszerben, 2023-tól már az új szabályok érvényesek. A korábbi években vállalt és a 2023. évet terhelő, áthúzódó fizetési kötelezettségek teljesítése folyamatban van. A 2023–2027-es ciklusban a legtöbb korábbi támogatás, pályázati felhívás kisebb-nagyobb változtatás mellett megmarad, ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a zöld elvárásoknak való megfelelés, a generációváltás és a kis- és közepes vállalkozások támogatása.
- Agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra 2023 első negyedévében összességében (a 2023. júniusig ismertté vált információk alapján) 449,4 milliárd forint került felhasználásra hazai és uniós forrásokból (2. ábra).
- A termelői támogatások 59,5 százalékát, 267,4 milliárd forintot a Vidékfejlesztési Program és a Magyar Halászati Operatív Program intézkedéseire folyósították a gazdálkodóknak az év első három hónapjában. Ezen belül a Vidékfejlesztési Programból 267,0 milliárd forint kifizetés teljesült a tárgyévben, a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program keretében 436,0 millió forinthez jutottak a gazdálkodók.
- A termelőknek nyújtott közvetlen támogatások a kifizetések 27,8 százalékát tették ki, 125,1 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók tárgyév január 1. és március 31. között.
- A hazai költségvetésből finanszírozott nemzeti támogatások keretében 52,6 milliárd forintot vehettek igénybe a kedvezményezettek, ami az összes agrártámogatás 11,7 százaléka.
- A piac szabályozását célzó intézkedésekre 4,3 milliárd forintot fordítottak, amelynek zöme továbbra is a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokat fedezte.
- A vidékfejlesztési és halászati támogatásoknál jelentős növekedés mutatkozott az előző év azonos időszakához képest, de nőtt a nemzeti támogatásokra és a piaci intézkedésekre fordított összeg is, csak a közvetlen termelői támogatások első negyedéves kifizetései csökkentek (3. ábra). Fontos azonban megemlíteni, hogy a kifizetési rendből – például a közvetlen termelői támogatások előleg- és részfizetéseinek eltérő mértékéből – adódhatnak eltérések az egyes évek között.

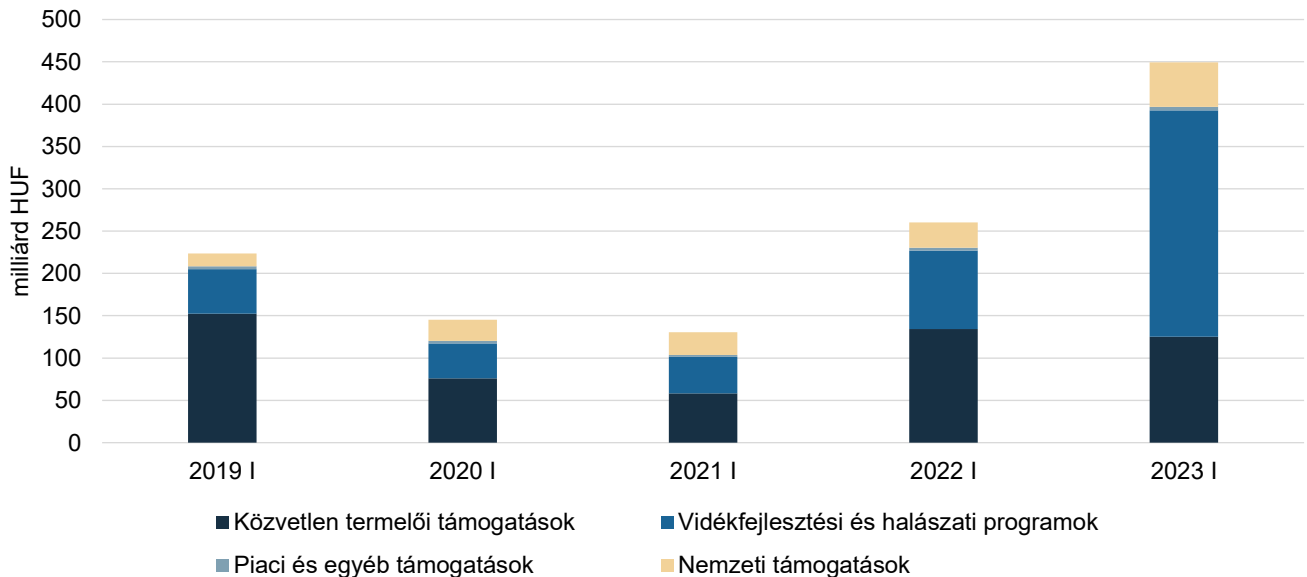
1. ábra: Nőtt az agrártámogatások keretösszege 2023-ban



Megjegyzés: A vidékfejlesztési és halászati intézkedések 754,5 milliárd forintos keretösszegéből 130 milliárd forint a KAP Stratégiai Terv vidékfejlesztési intézkedéseire, 1,5 milliárd forint a MAHOP Plusz intézkedéseire elkülönített forrás.

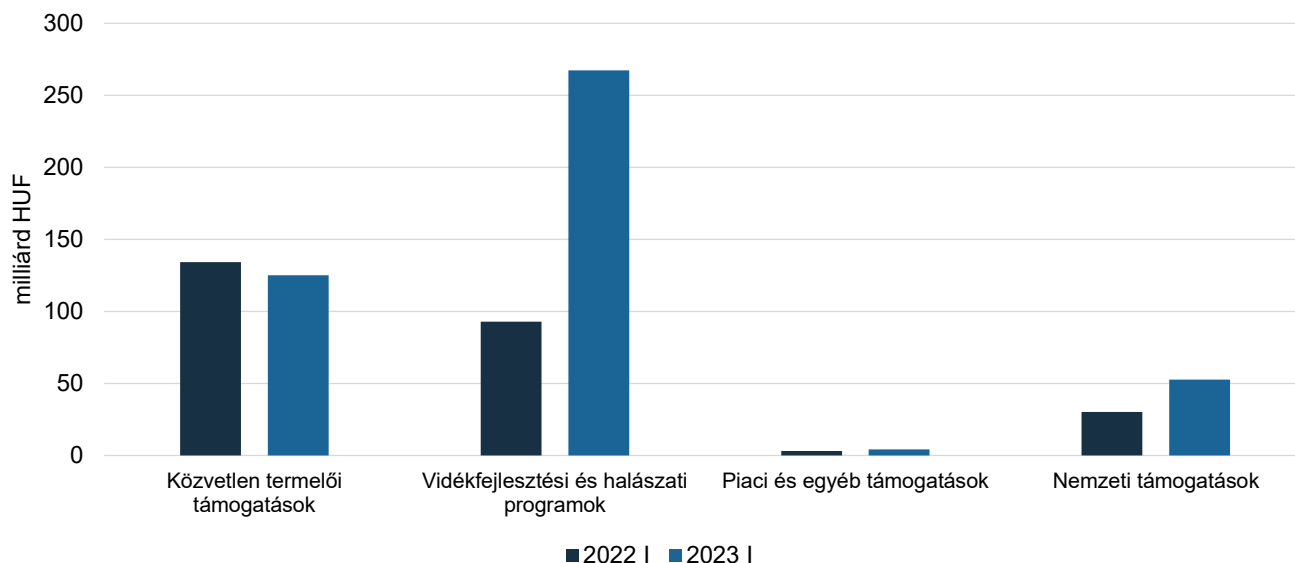
Forrás: 2022. évi XXV. törvény Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről, a T/152. számú Törvényjavaslat Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről, valamint a 2021. évi XC. törvény Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

2. ábra: Az agrár- és vidékfejlesztési kifizetések 2023 első negyedében megközelítették a 450 milliárd forintot



Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

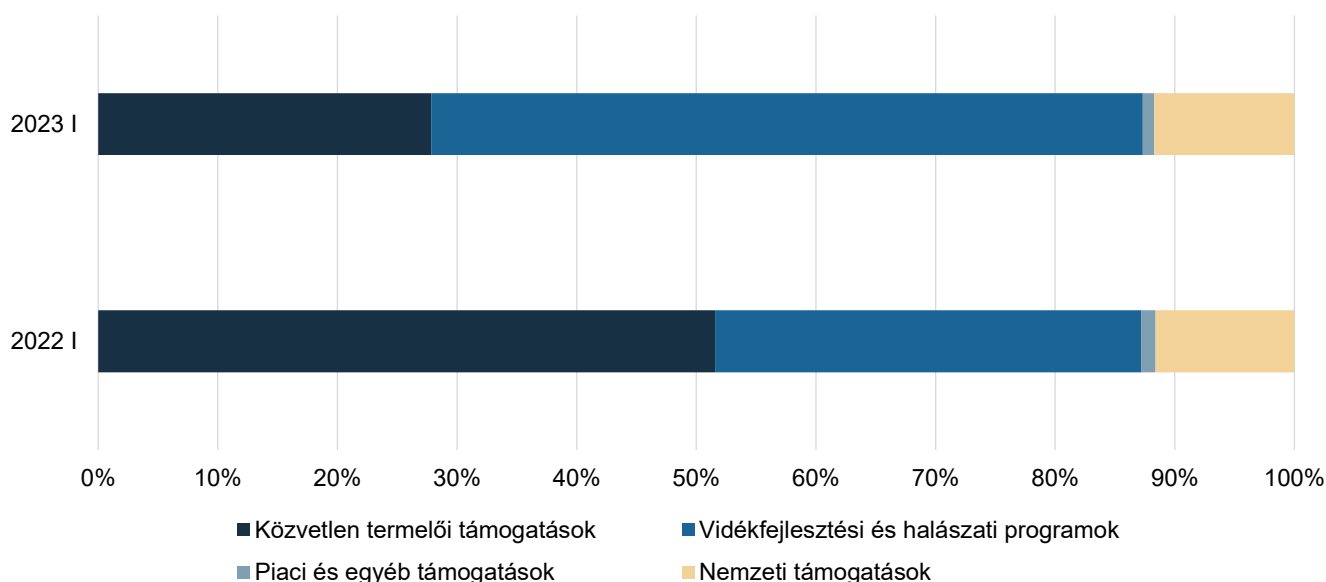
3. ábra: **Jelentős mértékben megemelkedett a vidékfejlesztési és halászati programokra kifizetett támogatási összeg 2023-ban**



Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

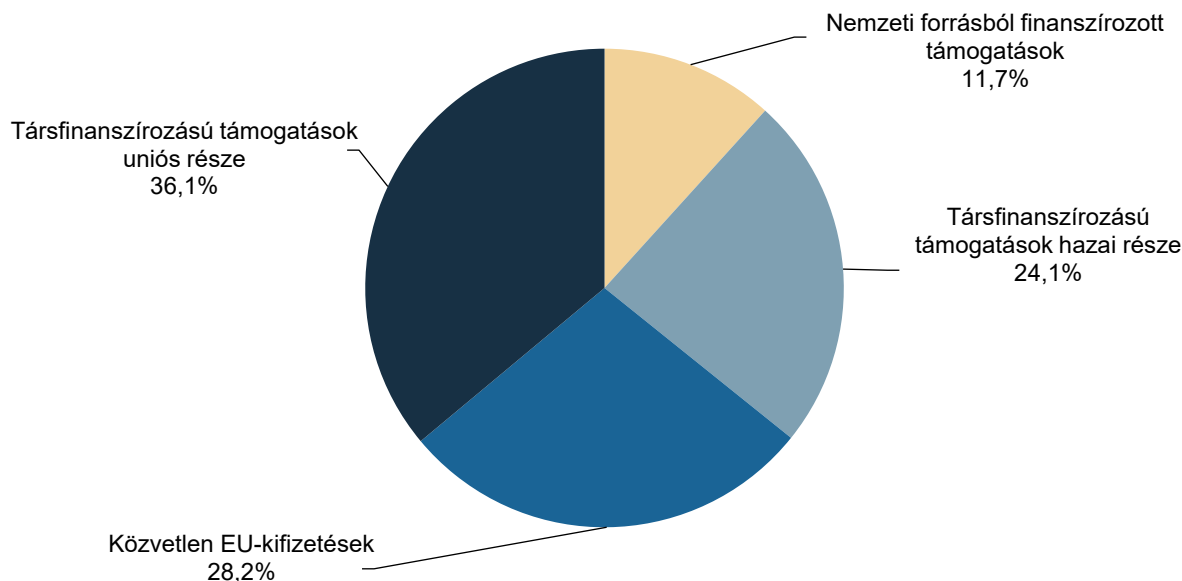
- Az összes agrártámogatáson belül a vidékfejlesztési és halászati programok részaránya 23,9 százalékponttal, a nemzeti támogatásoké 0,1 százalékponttal emelkedett, míg a közvetlen termelői támogatásoké 23,7 százalékponttal, a piaci és egyéb támogatásoké 0,2 százalékponttal csökkent 2023-ban (4. ábra).

4. ábra: **A vidékfejlesztési és halászati támogatások részaránya tovább növekedett 2023 első negyedévében**



Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

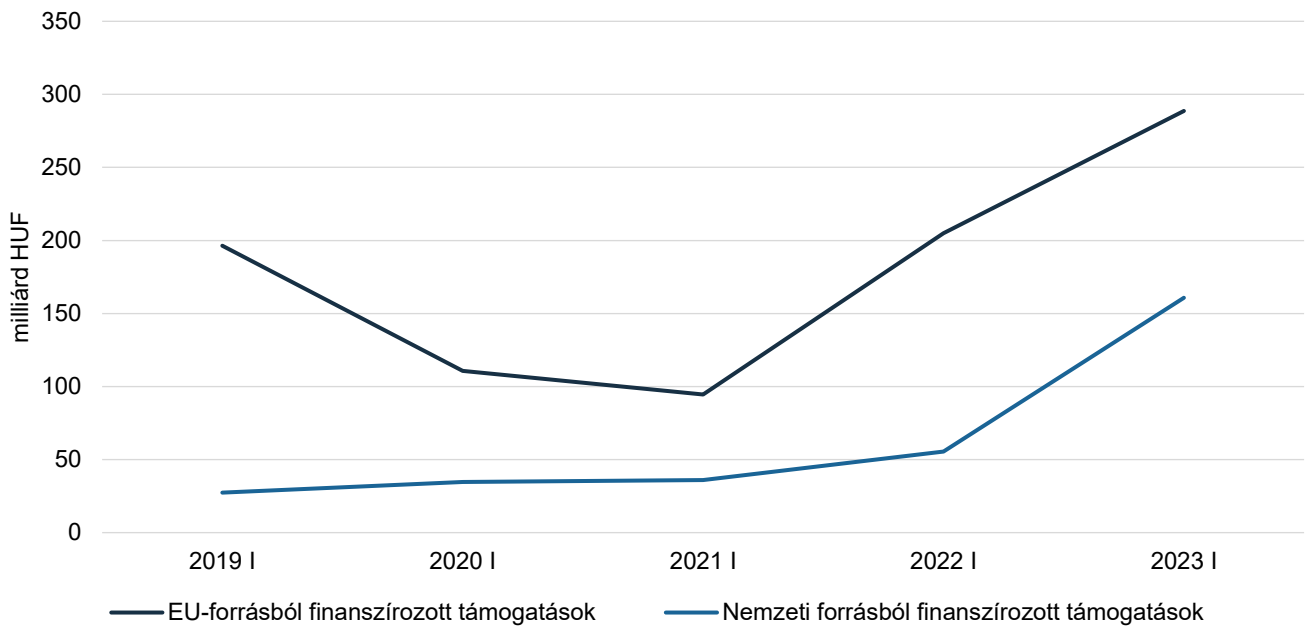
5. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások csaknem kétharmada európai uniós forrásból származott 2023 első negyedében**



Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében az első negyedévben folyósított 449,4 milliárd forint támogatási összeg 64,2 százaléka európai uniós forrásból származott, 35,8 százalékát pedig hazai költségvetésből fizették ki (5. ábra). Európai uniós forrásból 288,6 milliárd, hazai forrásból további 160,8 milliárd forint kifizetése valósult meg (6. ábra).
- Az uniós társfinanszírozással megvalósult támogatások esetében az uniós kifizetések aránya 60,0 százalékot tett ki, míg a támogatások további 40,0 százalékát nemzeti költségvetésből folyósították.
- Az uniós finanszírozású kifizetések évenkénti ingadozása főként a területalapú támogatások és egyéb közvetlen támogatások kifizetési rendjének sajátosságából adódik, mivel az egyes években eltérő mértékű előlegfizetés, részfizetés és a következő évre áthúzódó végkifizetés valósul meg, a Pénzügyi Hírlevél viszont pénzforgalmi szemléletben készül, a naptári év kifizetéseit tükrözi.

6. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési kifizetések nagy része továbbra is uniós forrásból valósult meg**

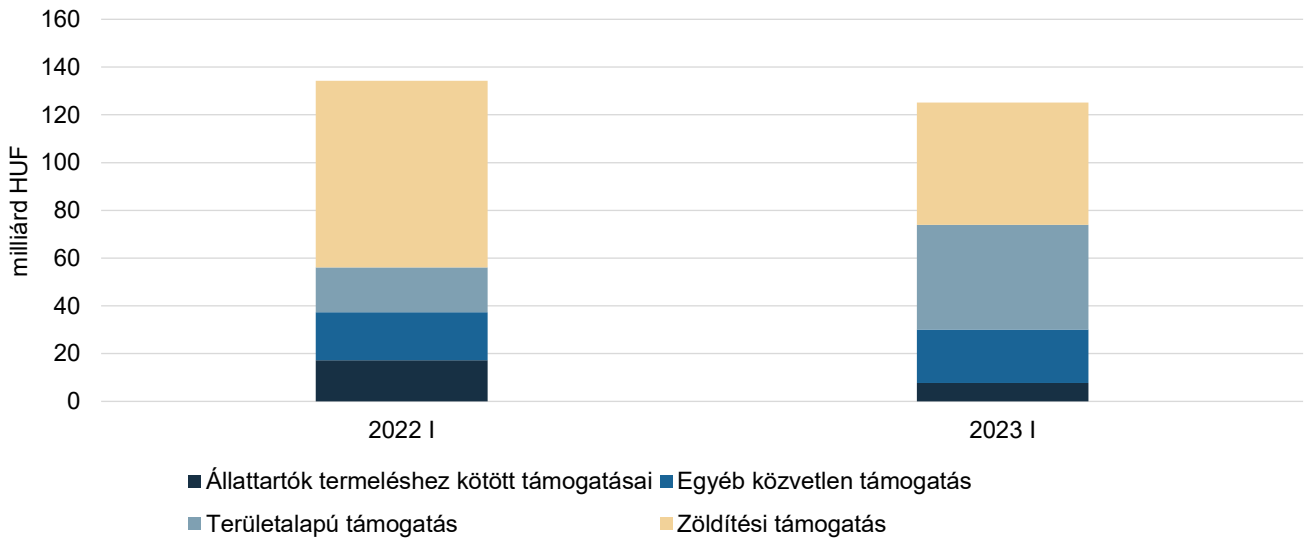


Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Közvetlen termelői támogatások

- A KAP stratégiai terv keretében 2023-tól változások lépnek életbe a közvetlen támogatások terén. A jogosultság feltétele az aktív mezőgazdasági termelői státusz. A SAPS és a zöldítés jogcímeit 2023-tól felváltó alaptámogatás lesz a közvetlen támogatási rendszer alapja és kiindulópontja, amelyből már a termelésre nem használt agroökológiai jelentőségű területek is részesülnek majd. Az új, kiegészítő jövedelemtámogatásként működő redisztributív kifizetés célja a kis- és középgazdaságok irányába történő forrásátcsoportosítás elősegítése, az üzemek első hektárjainak emelt szintű támogatása révén. Az Agroökológiai Program (AÖP) egy zöldítés-szerűen működő, önkéntes vállalkásokon alapuló, egyéves támogatás, amely az agrár-környezetgazdálkodási támogatási formához (AKG) hasonlít. A generációváltás előmozdítása kiemelt szerepet kap, kedvezőbb feltételek mellett megemelt összegű forrás áll rendelkezésre aktív gazda státusz, illetve minimális képzettség megléte esetén. A termeléshez kötött támogatásokra a jelenlegivel nagyságrendileg megegyező forrás áll rendelkezésre 2027-ig.
- A közvetlen támogatások jogcímein 2023 első negyedévében 125,1 milliárd forint jutott el a termelőkhez, melynek több mint 40 százalékát a zöldítési komponens tette ki (7. ábra). Az előző év azonos időszakában kifizetett összeghez képest 9,2 milliárd forinttal kevesebbet folyósítottak március 31-ig, ami a kifizetési rendből adódik. A tárgyévi teljesítés a 2022. évi jogosultságok rész- és végfizetését, valamint a korábbi évek jogorvoslati ügyeinek rendezését foglalja magában.
- A közvetlen támogatásokra folyósított összeg jellemzően a zöldítési komponens keretében (51,2 milliárd forint) jutott el a kedvezményezettekhez (8. ábra). Területalapú támogatásra 43,8 milliárd forintot fizettek ki a termelőknek az év első három hónapjában.
- A két fő intézkedés mellett a termeléshez kötött állattenyésztési támogatásokra további 7,6 milliárd forintot kaptak a gazdák, amelynek 71,3 százalékát (5,5 milliárd forint) az anyajuhtartás támogatására, 28,7 százalékát pedig (2,2 milliárd forint) a tejhasznú tehéntartás támogatására fizették ki.

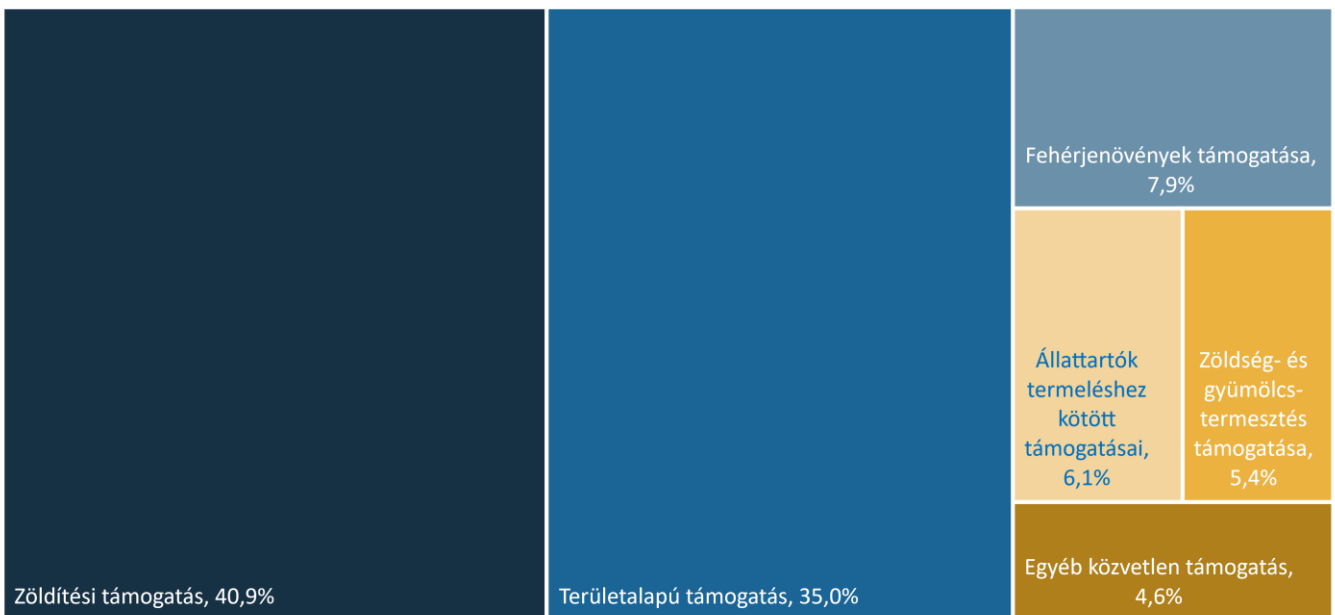
7. ábra: **A közvetlen támogatások jogcímein a 2022. évi jogosultságok rész- és végfizetéseire 125 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban**



Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- További számottevő összeg, 9,8 milliárd forint került folyósításra szális és szemes fehérjenövények támogatására, ami közel azonos arányban oszlott meg a növénykultúrák között.
- A cukorrépa-termesztők 3,1 milliárd forint támogatásban részesültek.
- A zöldségnövény-termesztés támogatására 1,8 milliárd forintot, az ipari zöldségnövények termesztésére 4,2 milliárd forintot, gyümölcs-termesztés támogatására (extenzív és intenzív) 0,8 milliárd forintot folyósítottak a kedvezményezetteknek.
- A fiatal mezőgazdasági termelők 1,3 milliárd forint támogatást kaptak.

8. ábra: **A közvetlen támogatások háromnegyedét a területalapú és a zöldítési támogatások adták 2023 első negyedében**

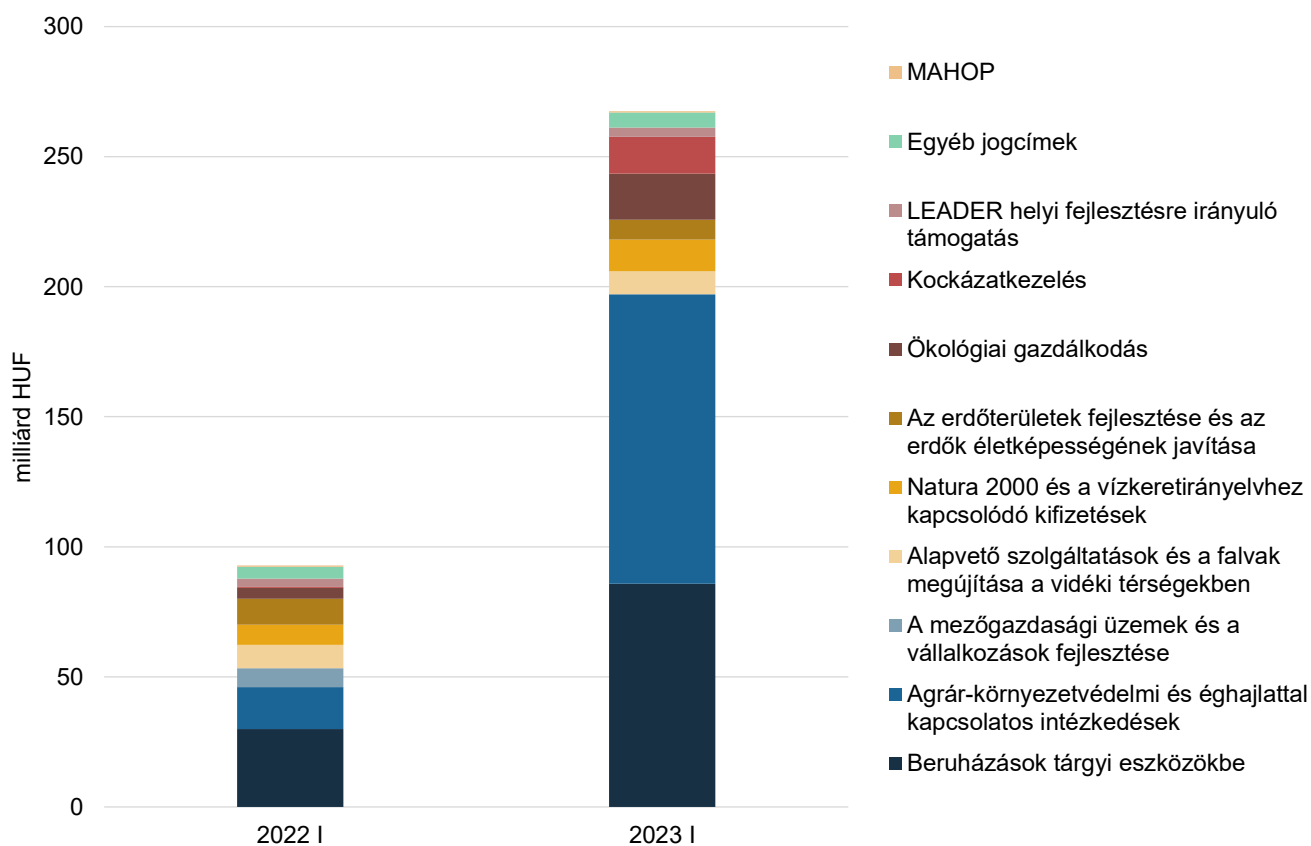


Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

- A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire 2023 első negyedében 267,0 milliárd forintot folyósítottak a gazdálkodóknak (9. és 10. ábra). A Magyar Halgazdálkodási Operatív Programból 0,4 milliárd forint kifizetés valósult meg.
- A VP intézkedései közül az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre 111,0 milliárd forintot, a tárgyi eszközökbe történő beruházásokra 85,8 milliárd forintot fordítottak. Ezek együttesen a kifizetések 73,7 százalékát tették ki.
- A tárgyi eszközökbe történő beruházásokon belül az élelmiszeripar több intézkedés keretében 16,7 milliárd forint támogatásban részesült.
- További 17,7 milliárd forint jutott az ökológiai gazdálkodásoknak, 12,2 milliárd forint a Natura 2000 és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó kifizetésekre, 8,7 milliárd forint az alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására a vidéki térségekben.
- Az erdőterületek fejlesztésére 7,7 milliárd forintot, a LEADER helyi fejlesztésekre 3,6 milliárd forintot fordítottak.
- A mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásokra a 2022. év vonatkozásában 14,2 milliárd forint támogatást folyósított a Magyar Államkincstár.

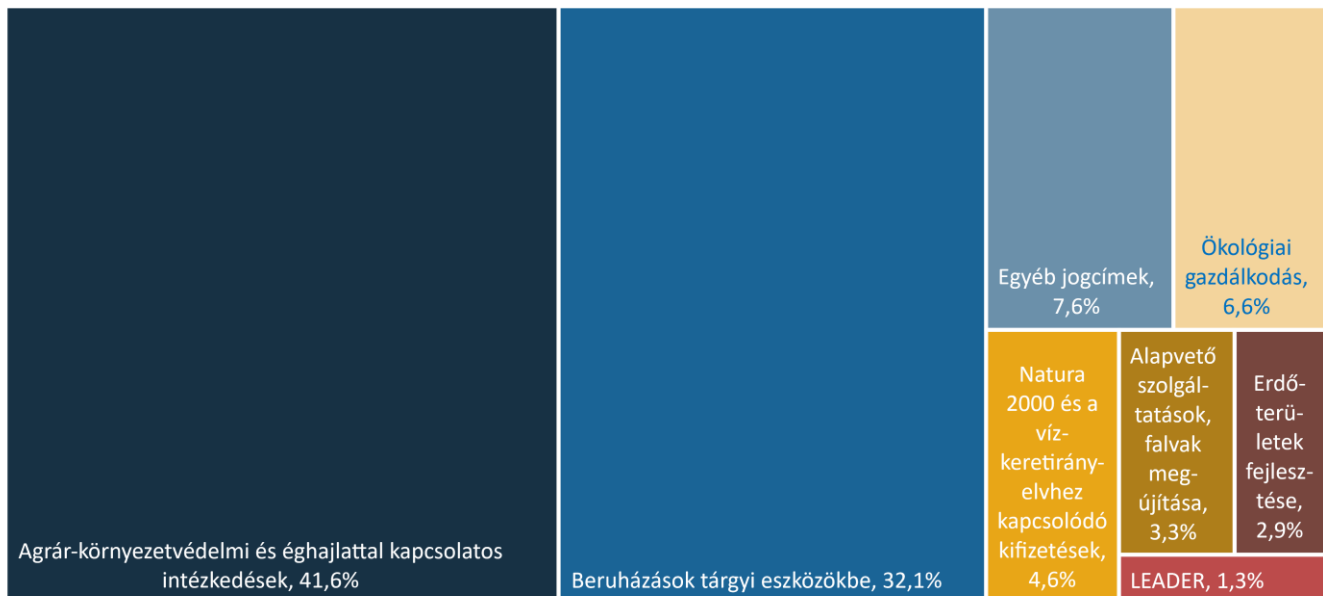
9. ábra: **A Vidékfejlesztési Program kifizetései jelentős mértékben emelkedtek 2023-ban**



Forrás: PM - adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A tárgyévi kifizetéseket összevetve a 2022. év azonos időszakával elmondható, hogy összességében 174,7 milliárd forinttal nőtt a Vidékfejlesztési Program teljesítése. Közel hétszeresére nőtt az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések támogatása, és csaknem megháromszorozódott a tárgyi eszközökbe történő beruházásokra fordított összeg.

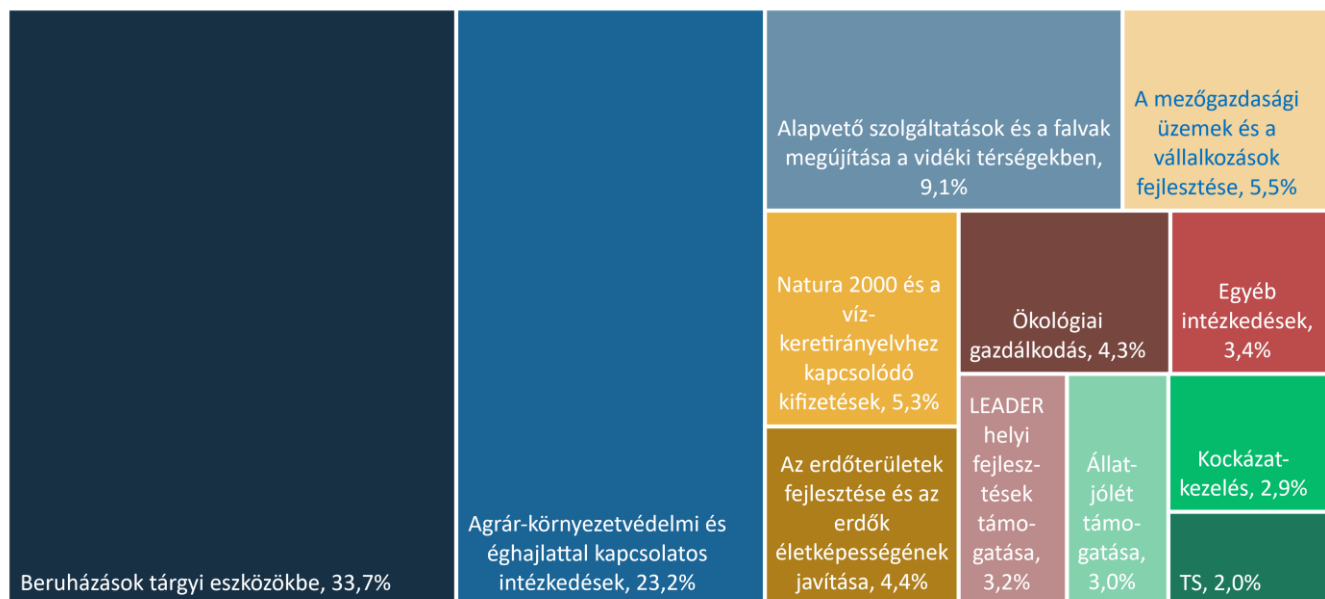
10. ábra: **A Vidékfejlesztési Program kifizetései csaknem háromnegyedét az agrár-környezetvédelmi intézkedésekre és a tárgyi eszközökbe történő beruházásokra fordították 2023 első negyedében**



Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

- A Vidékfejlesztési Program (2014–2020) indulása óta 2023 március 31-ig 1751,4 milliárd forintot fizettek ki a pályázóknak (11. ábra).
- A kumulált adatokat vizsgálva elmondható, hogy a tárgyi eszközökbe történő beruházások tették ki a kifizetések egyharmadát, összegük meghaladta az 590 milliárd forintot. A támogatások csaknem egynegyede az agrár-környezetvédelmi intézkedésekre fordított (406,2 milliárd forint).
- A kifizetések 9,1 százalékát, 159,3 milliárd forintot alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására folyósították a kedvezményezetteknek, míg a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztéséhez kapcsolódott 95,9 milliárd forint teljesítés.

11. ábra: **A Vidékfejlesztési Program több mint felét a tárgyi eszközökbe történő beruházások és az agrár-környezetvédelmi intézkedések kifizetései tették ki 2016 és 2023 között**

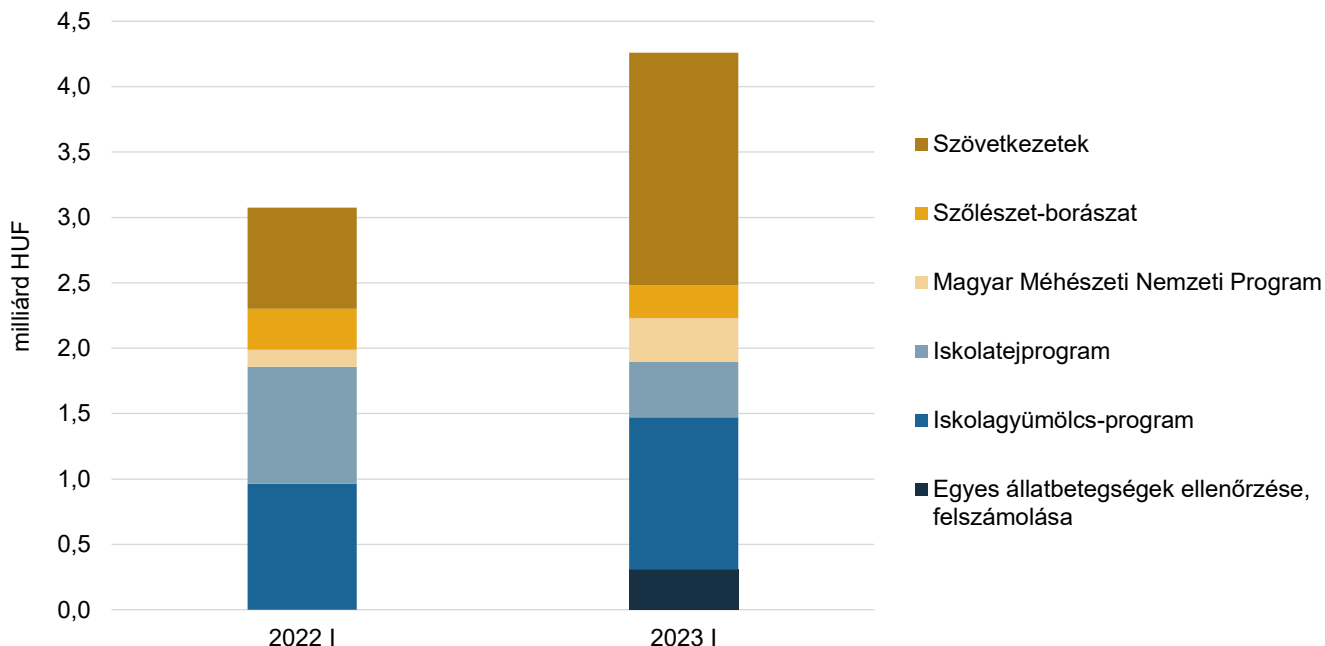


Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

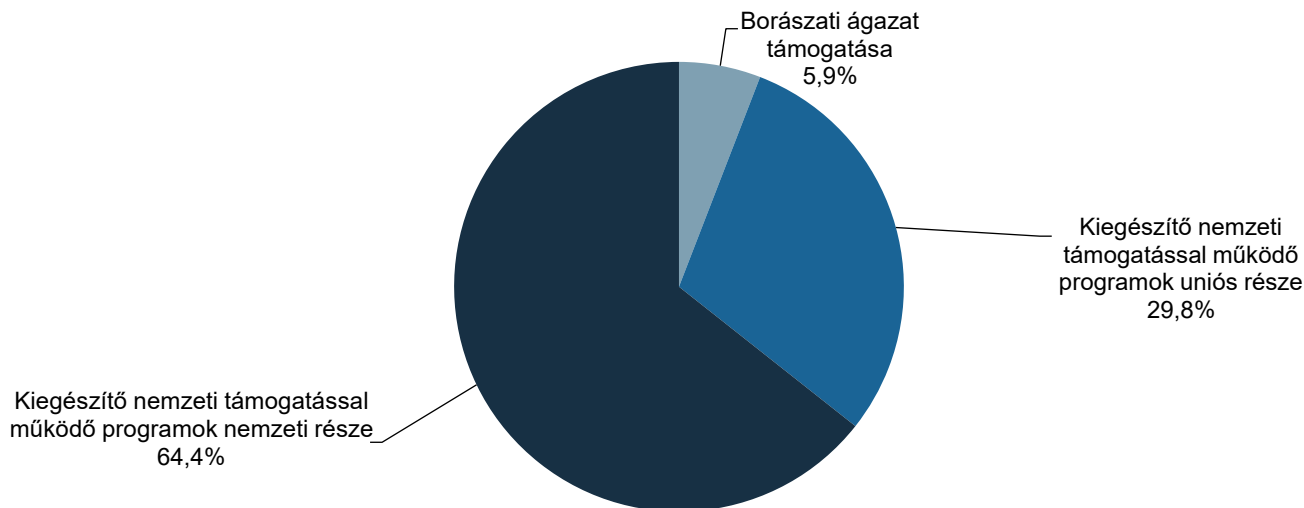
- A piacszabályozó intézkedésekre uniós és nemzeti forrásból együttesen 4,3 milliárd forintot, az előző évi összegnél 1,2 milliárd forinttal többet folyósítottak 2023-ban (12. ábra).
- A piaci és egyéb támogatásokon belül a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós forrásból 1,3 milliárd forintot fordítottak, amit hazai költségvetésből 2,7 milliárd forinttal egészítettek ki.
- A programok közül az iskolagyümölcs-program támogatására az uniós és hazai forrásokból összesen 1,2 milliárd forintot, az iskolatejprogram támogatására 423,8 millió forintot költöttek. Egyes speciális szövetkezések támogatására 1,8 milliárd forint, egyes állatbetegségek ellenőrzésére és felszámolására 307,1 millió forint folyósítása történt meg. A Magyar Méhészeti Nemzeti Program keretében 334,9 millió forint kifizetés valósult meg.
- A borászati ágazat további 250,4 millió forint támogatásban részesült a belpiaci intézkedések keretében. Az ágazat a piaci és egyéb támogatások egészének 5,9 százalékát használhatta fel (13. ábra).

12. ábra: **A piacszabályozó intézkedésekre több mint 4 milliárd forintot folyósítottak 2023 első negyedévében**



Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

13. ábra: **A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok meghatározóak voltak a piaci támogatásokon belül 2023 első negyedévében**

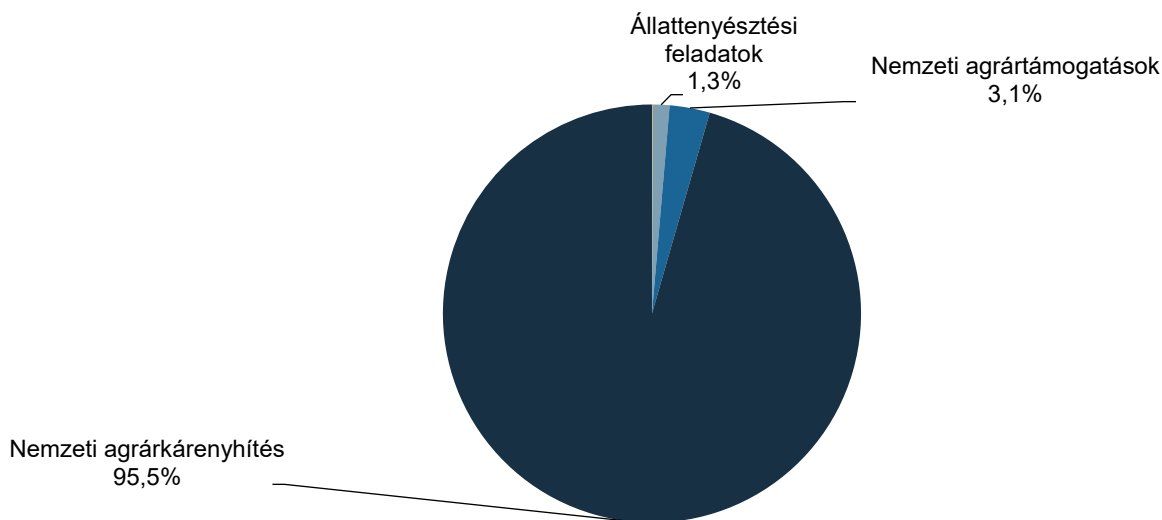


Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Nemzeti támogatások

- A nemzeti támogatások jogcímeire 52,6 milliárd forint támogatási összeg került folyósításra 2023. március 31-ig, amelynek 95,5 százalékát (50,4 milliárd forint) a nemzeti agrárkárnyújtás tette ki (14. és 15. ábra).

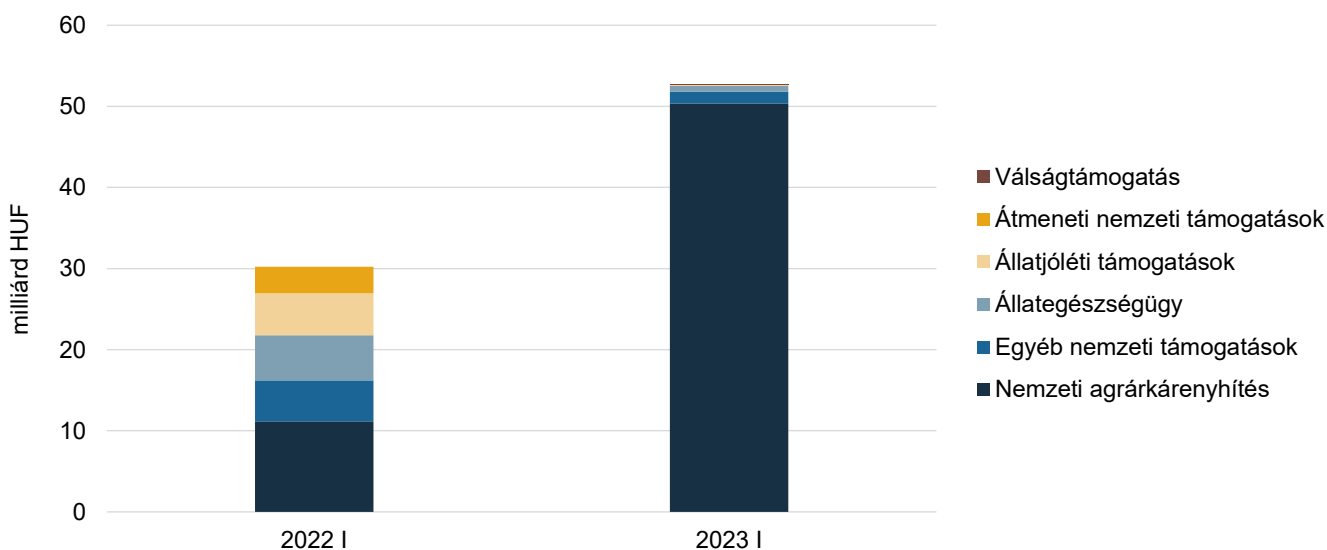
14. ábra: **A nemzeti támogatások 95,5 százalékát agrárkárenyhítésre folyósították 2023 első negyedévében**



Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A termelőket ért agrárkárok enyhítése a gazdálkodók befizetéseiből és az azt kiegészítő nemzeti költségvetésből valósul meg. A tárgyévben a 2022. évi súlyos aszálykárok miatt rendkívüli állami kiegészítésre volt szükség, az így megemelt forrásból agrárkárenyhítésre folyósított összeg meghaladta az 50 milliárd forintot.
- Állatjóléti támogatás keretében mindössze 113,6 millió forintot vehettek igénybe a sertés- és baromfiágazat vállalkozásai. Állategészségügyi intézkedésekre, elsősorban állati hulla ártalmatlanítására 719,4 millió forintot fordítottak.
- A 2023-tól indult új támogatási ciklusban az átmeneti nemzeti támogatások megmaradnak, 2024-től fokozatosan csökkentve, de egészen 2027-ig nyújthatók a tej-, a húsmarha-, a juh- és a dohányágazatnak.

15. ábra: **A nemzeti támogatások kifizetései meghaladták az 50 milliárd forintot 2023 első negyedévében**

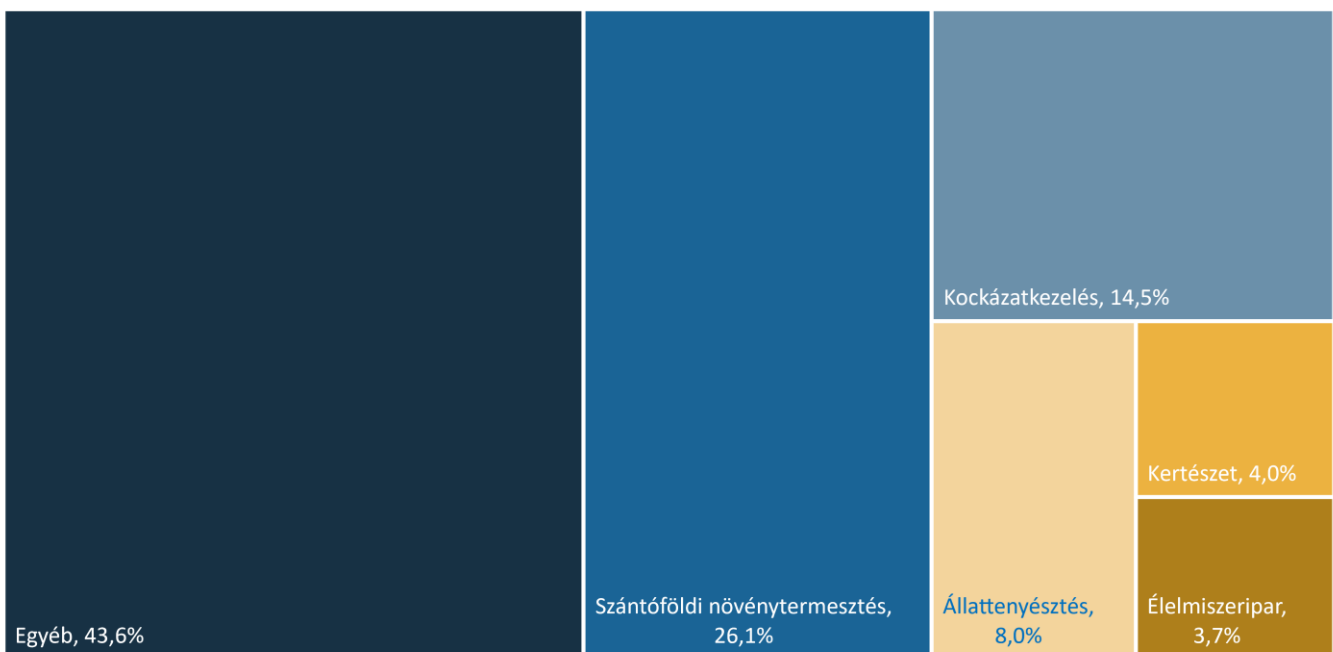


Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

- A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazonkénti, illetve alágazonkénti felosztása. A kifizetések besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás).
- Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamattámogatás, kezesi díjtámogatás és költségtámogatás szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.
- A szántóföldi növénytermesztés részesedése az agrártámogatásokból 2023 első három hónapjában meghaladta a 26 százalékot (16. ábra).
- A kockázatkezelő intézkedésekre a 2022. évi rendkívüli időjárás következtében a kifizetések 14,5 százalékát fordították.
- Az állattenyésztők a támogatások 8,0 százalékát használhatták fel.
- A kertészet részesedése mindössze 4,0 százalék volt.

16. ábra: **A szántóföldi növénytermesztés részesült a támogatások több mint egynegyedében 2023 első negyedében**

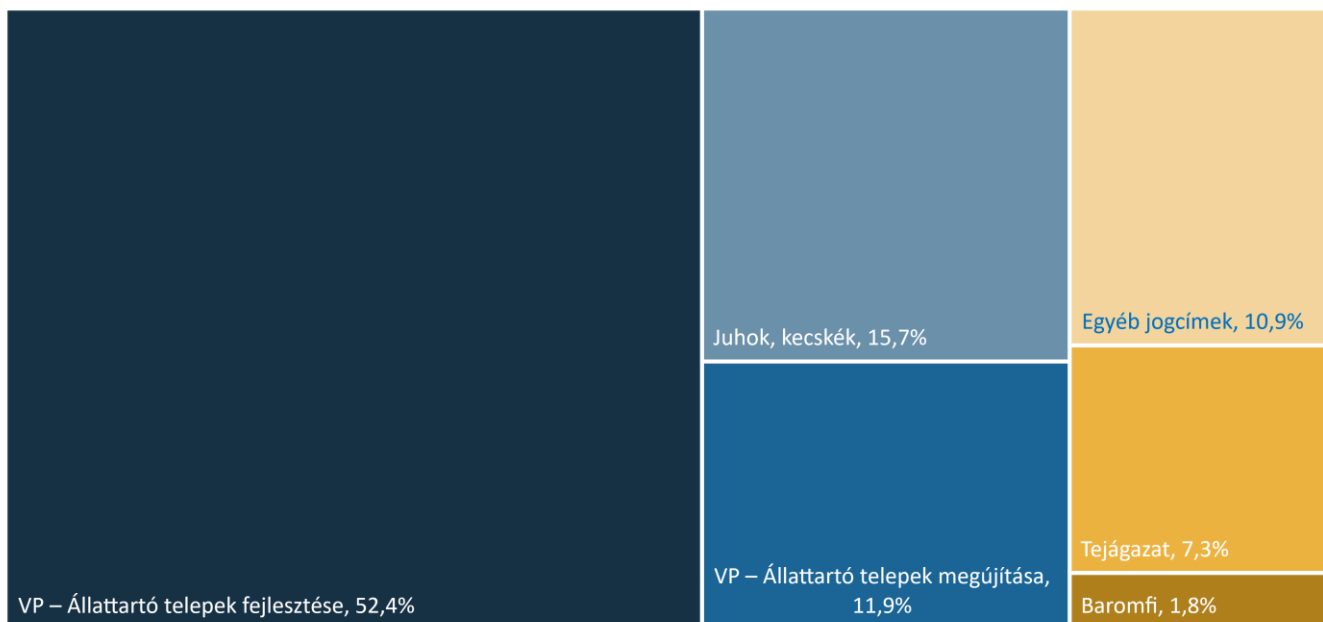


Megjegyzés: Az élelmiszeripari támogatások között csak a VP és a nemzeti agrártámogatások keretében folyósított támogatások szerepelnek.
 Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Állattenyésztési támogatások

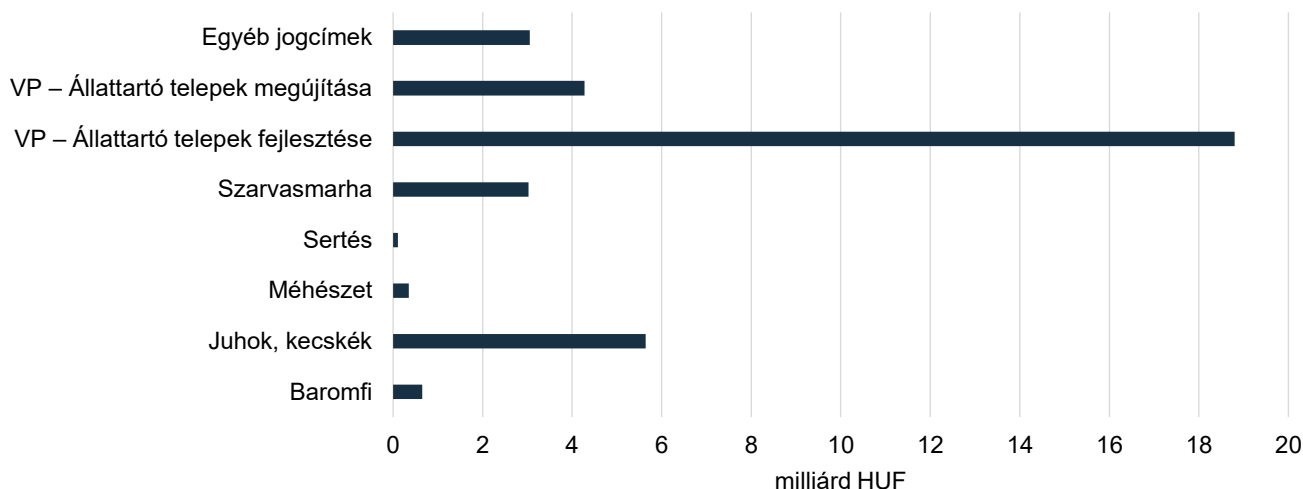
- Az állattenyésztéssel és -tartással foglalkozó termelők összességében 35,9 milliárd forintot vettek igénybe.
- Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összeg 40,1 százaléka nemzeti költségvetésből került kifizetésre. A 14,4 milliárd forint nemzeti forrás négyötödét az állattartó telepek fejlesztésre, megújításra.
- Az állattenyésztési támogatások 59,9 százalékát uniós forrásból folyósították. Ennek a 21,5 milliárd forintnak harmadát a termeléshez kötött támogatások tették ki.
- A juh- és kecskeágazat 5,6 milliárd forint támogatásban részesült, amelyből 5,5 milliárd forintot a termeléshez kötött anyajuh-támogatás tett ki.
- Az állattenyésztési támogatások 8,4 százaléka, 3,0 milliárd forint a szarvasmarha-ágazatba érkezett, ezen belül meghatározó volt a tejágazat részesedése (17. és 18. ábra).
- A baromfiágazat 653,5 millió forint támogatásban részesült zömmel VP-forrásból. A sertéságazat 104,9 millió forint támogatást kapott, aminek túlnyomó része állattóléti támogatás volt.

17. ábra: **A támogatások csaknem kétharmadát állattartó telepek fejlesztésére és megújítására kapták az állattenyésztők 2023 első negyedévében**



Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

18. ábra: **Állattartó telepek fejlesztésére és megújítására összesen több mint 23 milliárd forint támogatást kaptak az állattenyésztők 2023 első negyedévében**

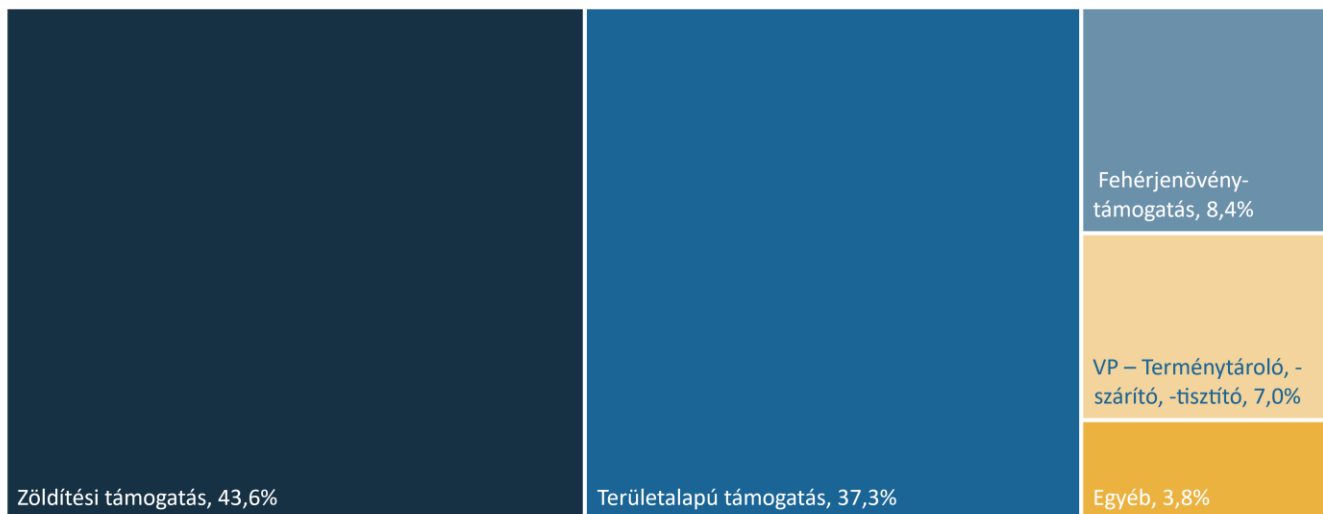


Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

- A szántóföldi növénytermesztő ágazat 117,5 milliárd forint támogatásban részesült 2023 első negyedévében, amely csaknem teljes egészében (95,7 százalék) uniós költségvetésből származott.
- A közvetlen támogatások kifizetési rendjéből adódóan ezek a teljesítések a 2022. évi végfizetések.
- Az ágazat részére biztosított szubvenció összegének zöme (80,9 százaléka), 95,0 milliárd forint egységes területalapú támogatás formájában jutott el a gazdálkodókhoz, ezen belül alaptámogatásként 43,8 milliárd forintot, a zöldítési komponens keretében 51,2 milliárd forintot fizettek ki részükre (19. ábra).

19. ábra: **A szántóföldi növénytermesztők támogatásának négyötödét a területalapú támogatás és a zöldítés adta 2023 első negyedévében**



Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

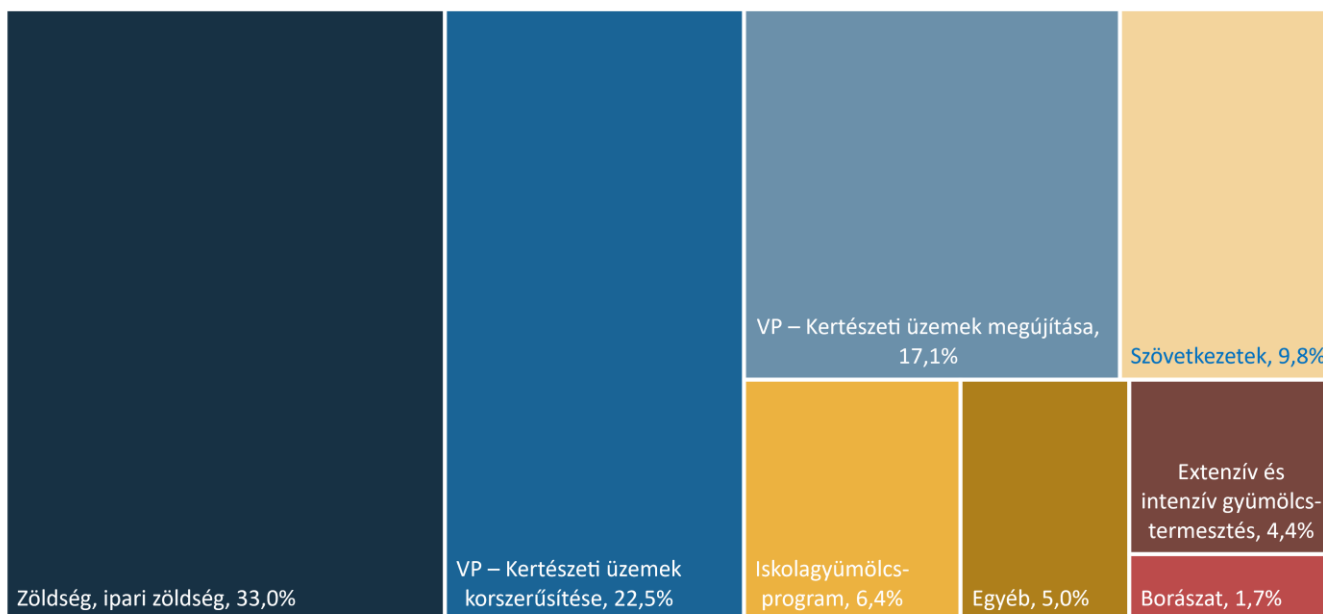
Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szemes és a szálas fehérjenövények termesztése együttesen mintegy 9,9 milliárd forint támogatásban részesült.
- A VP keretében 8,2 milliárd forint beruházási támogatást folyósítottak terménytárolók, szárítók és tisztítók fejlesztésére, korszerűsítésére.
- További 3,1 milliárd forint a cukorrépa-termesztés, 0,8 milliárd forint a rizstermesztés támogatását szolgálta.

Kertészeti ágazat támogatása

- A kertészeti ágazat 2023. március 31-ig 18,1 milliárd forint támogatásban részesült, amelynek 62,4 százaléka származott uniós, 37,6 százaléka pedig nemzeti forrásból (20. ábra).
- A kifizetések csaknem fele (8,0 milliárd forint) a VP keretében valósult meg, melyből kertészeti üzemek korszerűsítésére 4,1 milliárd forintot, kertészeti üzemek megújítására 3,1 milliárd forintot folyósítottak.
- Zöldségnövény és ipari zöldségnövény intézkedésekre együttesen a kertészeti ágazat támogatásának egyharmada, 6,0 milliárd forint érkezett.
- A kifizetések 9,8 százaléka a működési alapok támogatása (TÉSZ/BÉSZ), 6,4 százaléka az iskolagyümölcs-program keretében került felhasználásra.
- Az extenzív és az intenzív gyümölcsstermesztés az ágazat támogatási összegének 4,4 százalékát tette ki (802,0 millió forint).
- A szőlészeti és borászati ágazat gazdálkodói 311,8 millió forint támogatásban részesültek.

20. ábra: **A kertészeti támogatások csaknem felét a VP forrásaiból fordíthatták beruházásokra a termelők 2023 első negyedévében**



Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

- A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2012. január 1-je óta két pilléren nyugszik, amely 2018-ban kiegészült a harmadik pillért jelentő országos jégkármegeelőző rendszerrel, majd 2021-től a IV. pillérrrel, a krízisbiztosítással, ami a növénytermesztők mellett

már az állattenyésztők számára is támogatást nyújt az időjárás károkon túl az egyéb kockázatokból eredő jövedelemcsökkenés mérséklésére is.

- A nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2022. évi rendkívüli időjárás okozta károk kompenzálására jelentős összegű kárenyhítést, 50,4 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a jogosult termelők számára, amely csak állami kiegészítő forrás bevonásával vált lehetővé (1. táblázat). A gazdálkodók a 2022-es kárenyhítési évben az aszály következtében szenvedték el a legsúlyosabb károkat. Emiatt több mint 51 ezer termelői kárbejelentés érkezett 1,5 millió hektárra, ebből a kérelmek elbírálása után több mint 22 ezer termelő kapott kárenyhítést mintegy 572 ezer hektár károsodott területre. A jogosan igényelt 63,3 milliárd forintból 20 százalékos visszaosztás után kapták meg a károsult tagok az 50,4 milliárd forintot.
- A kockázatkezelési rendszer második pillérét, a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatást 2016-tól a Vidékfejlesztési Program keretében hirdették meg. Nemzeti forrásból 2,4 milliárd forintot, uniós forrásból 11,8 milliárd forintot folyósítottak 2023 első negyedévében a biztosítottaknak.
- Szintén a VP terhére 747,2 millió forintot vettek igénybe a gazdálkodók a tavaszi fagykár megelőzését szolgáló beruházásokra, és további 7,9 millió forintot kaptak éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárás kockázatok megelőzését szolgáló beruházásokra.

1. táblázat: **Jelentős összegű agrárkárenyhítést folyósítottak a károsult termelőknek 2023 első negyedévében**

	millió HUF		
Intézkedés	Uniós forrásból	Nemzeti forrásból	Összesen
Nemzeti agrárkárenyhítés	–	50 355,9	50 355,9
VP – Biztosítási díjtámogatás keretében nyújtott támogatás	11 794,5	2 360,4	14 154,8
VP – Tavaszi fagykár megelőzésére szolgáló beruházások támogatása	619,3	127,8	747,2
VP – Időjárás kockázatok megelőzése keretében nyújtott támogatás	6,7	1,2	7,9
Összesen	12 420,5	52 845,3	65 265,8

Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Élelmiszeripar támogatása

- Az élelmiszeripari vállalkozások 16,7 milliárd forint támogatásban részesültek a Vidékfejlesztési Program forrásaiból. A kifizetések 86,7 százaléka nemzeti, 13,3 százaléka uniós költségvetésből teljesült (2. táblázat).
- A kifizetések kétharmada, 10,9 milliárd forint az élelmiszeripar-feldolgozó üzemek komplex fejlesztését szolgálta nemzeti forrásból. Mezőgazdasági termékek értéknövelésére 2,1 milliárd forintot, élelmiszeripari üzemek fejlesztésére 0,8 milliárd forintot biztosítottak az ágazat szereplőinek.
- A borászati ágazat 2,7 milliárd forintot fordíthatott az üzemek fejlesztésére, termékfejlesztésre, hatékonyság fokozására, ebből 1,8 milliárd forint jutott a borászati tevékenységhez kapcsolódó komplex, akár stratégiai jelentőségű fejlesztések végrehajtására.
- A takarmány-előállító üzemek a fejlesztésükre irányuló beruházásokhoz 219,7 millió forint támogatásban részesültek.

2. táblázat: **Az élelmiszeripar fejlesztéseit a VP mintegy 17 milliárd forinttal támogatta 2023 első negyedévében**

millió HUF

Intézkedés	Uniós forrásból	Nemzeti forrásból	Összesen
VP-M04.2.1 – Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése 2021 – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	0,0	10 860,7	10 860,7
VP-M04.2.2 – Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése 2021 – Borászati üzemek	0,0	1 837,0	1 837,0
VP-M04.2.1 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	865,3	178,3	1 043,6
VP-M04.2.1 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése	776,9	249,5	1 026,4
VP-M04.2.1 – Élelmiszeripari üzemek fejlesztése 2021 – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	0,0	812,8	812,8
VP-M04.2.2 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése – Borászati üzemek	304,9	61,8	366,7
VP-M04.2.2 – Borászat	276,7	49,6	326,3
VP-M04.2.1 – Takarmány-előállító üzemek fejlesztése 2021	0,0	219,7	219,7
VP-M04.2.2 – Élelmiszeripari üzemek fejlesztése 2021 – Borászati üzemek	0,0	201,2	201,2
VP-M04.2.3 – Energiahatékonyság javítása – Feldolgozó üzemek	-0,9	-0,3	-1,2
Összesen	2 222,9	14 470,3	16 693,2

Megjegyzés: Az élelmiszeripari támogatások között csak a VP és a nemzeti agrártámogatások keretében folyósított támogatások szerepelnek.
 Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

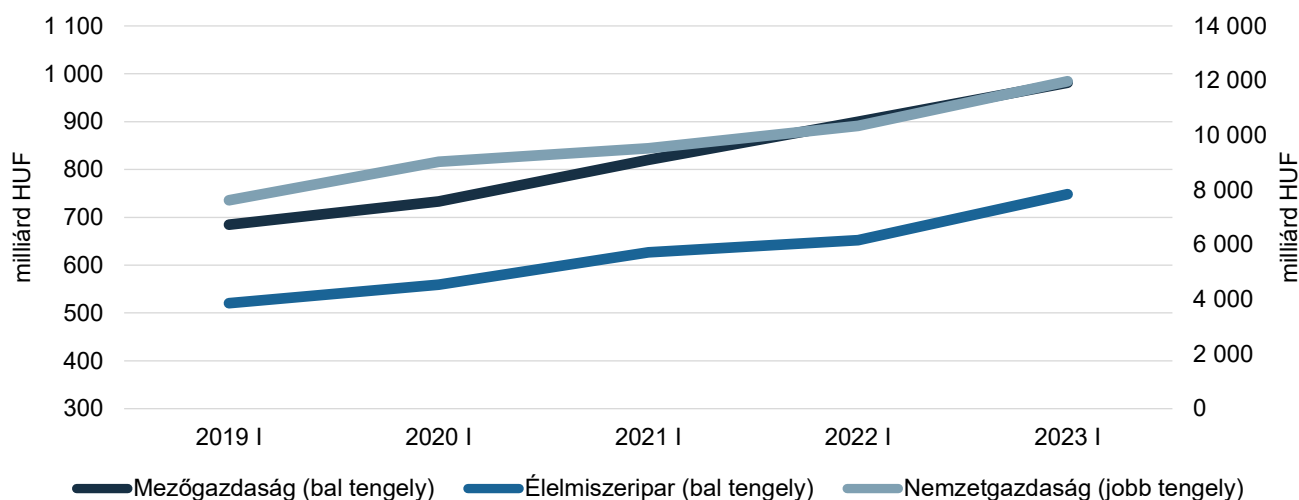
- A gazdasági növekedés a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Gyorstájékoztatója alapján 2023 I. negyedévében 0,9 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A bruttó hazai termék volumene Magyarországon a nyers adatok szerint 0,9 százalékkal, a szezonálisan és naptárhatással kiigazított, illetve kiegyensúlyozott adatok szerint 1,1 százalékkal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. A gazdasági teljesítmény csökkenéséhez legnagyobb mértékben az ipar járult hozzá. A visszaesést mérsékelte a mezőgazdaság és a szolgáltatások jó teljesítménye. A szolgáltatások növekedéséhez főként az egészségügy járult hozzá, megközelítve a koronavírus-járvány előtti szintet. Az ipar teljesítménye 3,2, ezen belül a feldolgozóiparé 1,5 százalékkal visszaesett az előző év azonos időszakához képest. Az ipari teljesítmény szűküléséhez jelentősen hozzájárult az energiaipar visszaesése. A feldolgozóipari ágazatok közül a legnagyobb mértékben a vegyi anyag és vegyi termék gyártása járult hozzá a csökkenéshez, míg a közúti jármű, illetve a villamos berendezés gyártása fékezte leginkább az ipar visszaesését. Az építőipar hozzáadott értéke 8,6 százalékkal elmaradt az előző év azonos időszakában mérttől, a mezőgazdaságé viszont 20,2 százalékkal meghaladta az előző év azonos időszaki alacsony bázist (KSH¹, 2023).
- A beruházások volumene az előző év azonos időszakához viszonyítva 2,8 százalékkal mérséklődött, az előző negyedévhez képest – szezonálisan kiigazítva – 1,0 százalékkal emelkedett. A tárgyidőszaki visszaesést leginkább a feldolgozóipar, az ingatlanberuházások, valamint a mezőgazdaság fejlesztéseinek változása befolyásolta. A beruházások általános csökkenése ellenére hét nemzetgazdasági ágban emelkedett a teljesítményérték. A mezőgazdaság beruházási teljesítménye az előző két negyedév egy számjegyű csökkenése után 7,0 százalékkal nőtt, amiben szerepet játszott az is, hogy a gazdálkodók egyaránt növelték az import- és a belföldi gép és járművel kapcsolatos fejlesztési ráfordításaikat (KSH², 2023).
- A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 15,8 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszaki értékét, ezáltal a hitelek állománya 11 976,3 milliárd forintra emelkedett 2023 első negyedévének végére (21. ábra).
- A hitelállományon belül a forintalapú hitelek értéke 10,2 százalékkal 7016,6 milliárd forintra bővült, miközben arányuk 3,0 százalékponttal 58,6 százalékra mérséklődött. A devizaalapú hitelek értéke jelentős mértékben, 24,8 százalékkal 4959,7 milliárd forintra nőtt.
- Nemzetgazdasági szinten továbbra is az éven túli hitelek képezték a hitelek több mint háromnegyedét. A teljes hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 24,7 százalékkal 2753,5 milliárd forintra emelkedett, miközben a hosszú lejáratúaké 13,3 százalékkal 9222,8 milliárd forintra nőtt.
- Az Agrárminisztérium adatai alapján az agrárágazatok hitelállománya az előző év azonos időszakához viszonyítva eltérő ütemben (az élelmiszeripar esetében 14,7 százalékkal, a mezőgazdaság esetében 9,1 százalékkal) növekedett. Az élelmiszeripar

¹ KSH: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/gdp2303>, Letöltés: 2023. június 27.

² KSH: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/ber2303>, Letöltés: 2023. június 27.

hitelállományának 96,2 milliárd forintos gyarapodása értékben is meghaladta a mezőgazdaságét (+81,6 milliárd forint). Mindezek eredményeképpen a mezőgazdaság hitelállománya 981,2 milliárd forintra, az élelmiszeripar pedig 748,3 milliárd forintra emelkedett 2023 első negyedévének végére. Az agrárágazatok együttes hitelállományának aránya a nemzetgazdasági értékhez képest 14,4 százalék volt.

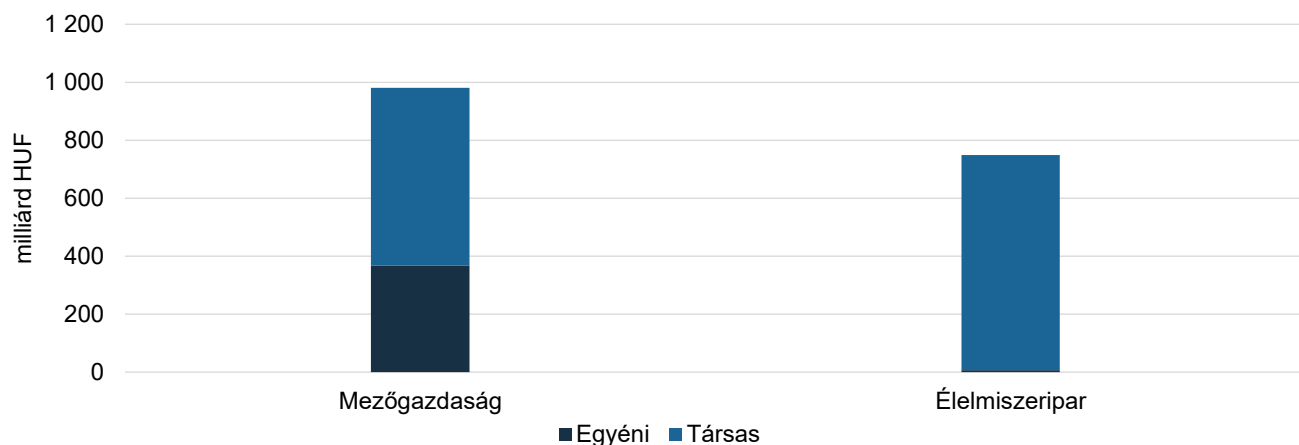
21. ábra: **A mezőgazdaság hitelállománya kisebb ütemben növekedett, mint az élelmiszeriparé 2023 első negyedévében**



Forrás: MNB- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdaság hitelállományának több mint felét a társas vállalkozások tudhatták magukénak, ami 613,0 milliárd forintot jelentett. Az egyéni gazdaságok 37,5 százalékos részesedése 368,2 milliárd forintnak felelt meg.
- Az élelmiszeripari vállalkozások hitelállományának szinte teljes egésze (741,5 milliárd forint) a társas vállalkozásokat finanszírozta. Az egyéni vállalkozások 6,8 milliárd forintos hitelállománya a társasokéhoz képest elenyésző volt (22. ábra).

22. ábra: **A mezőgazdaság hitelállományának nagyobb részét, az élelmiszeriparénak pedig a túlnyomó többségét a társas vállalkozások adták 2023 első negyedévében**

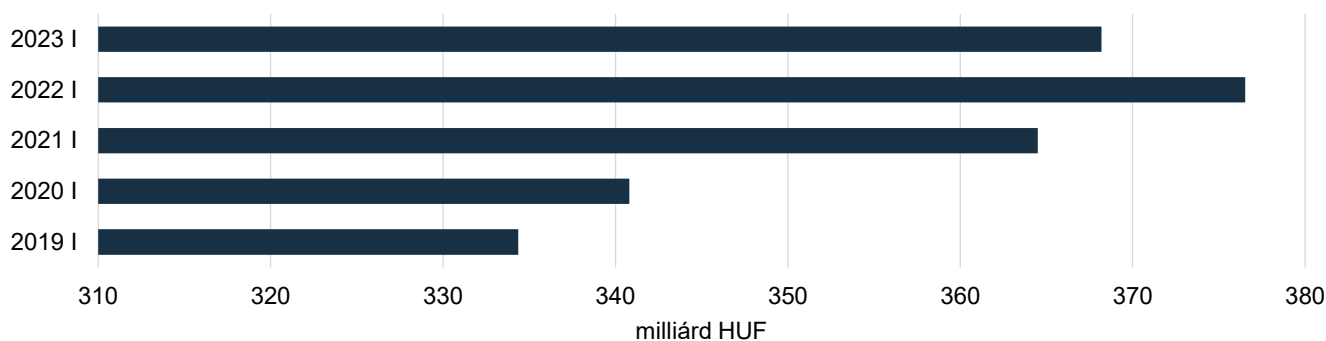


Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az egyéni gazdaságok hitelállománya a mezőgazdaságban

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományát az előző év azonos időszakához képest 2,2 százalékos csökkenés jellemezte. Hitelállományuk 368,2 milliárd forintra mérséklődött 2023 I. negyedévére (23. ábra).

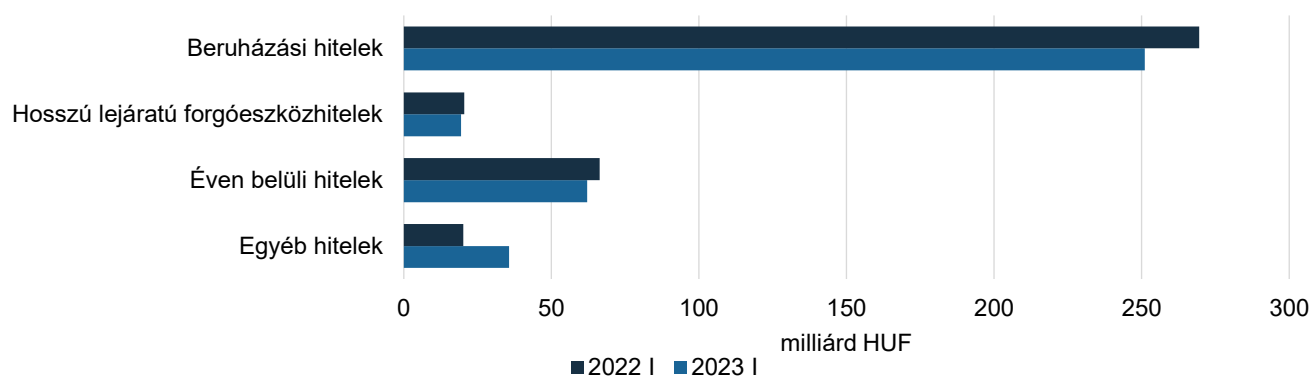
23. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya mérsékelten csökkent 2023 első negyedévében**



Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéni gazdaságok részesedése a mezőgazdaság teljes hitelállományából 4,3 százalékponttal csökkent: 41,9 százalékról 37,5 százalékra esett vissza. A csökkenő részesedés hátterében az is áll, hogy a társas vállalkozások hitelállománya az egyéni gazdaságokéhoz képest nőtt, 17,2 százalékkal bővült.
- A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelei közül a beruházási hitelek voltak továbbra is túlsúlyban, bár állományuk 6,8 százalékkal 251,1 milliárd forintra mérséklődött, ami az előző év első negyedévéhez viszonyítva 18,5 milliárd forinttal kevesebb összeget jelentett, de értékben még így is a teljes hitelállomány közel 70 százalékát tette ki (24. ábra).

24. ábra: **A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok beruházási hitelállománya mérséklődött 2023 első negyedévében**

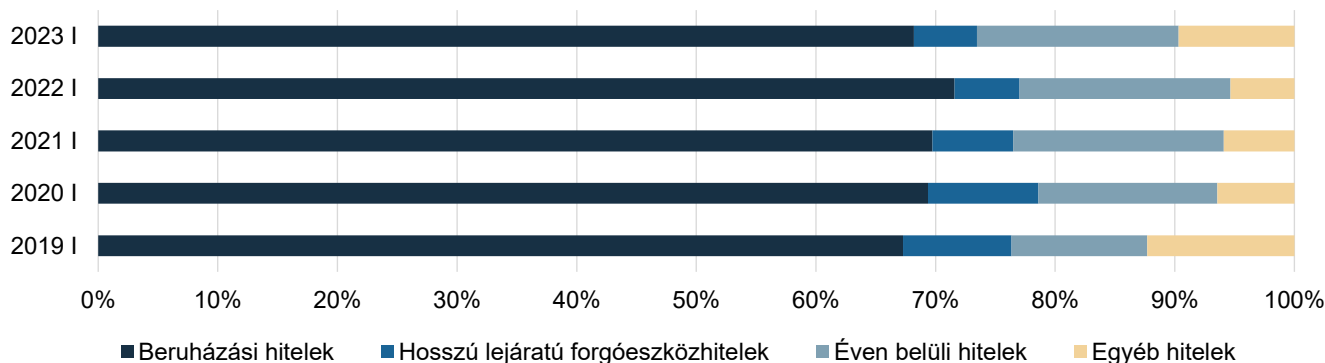


Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

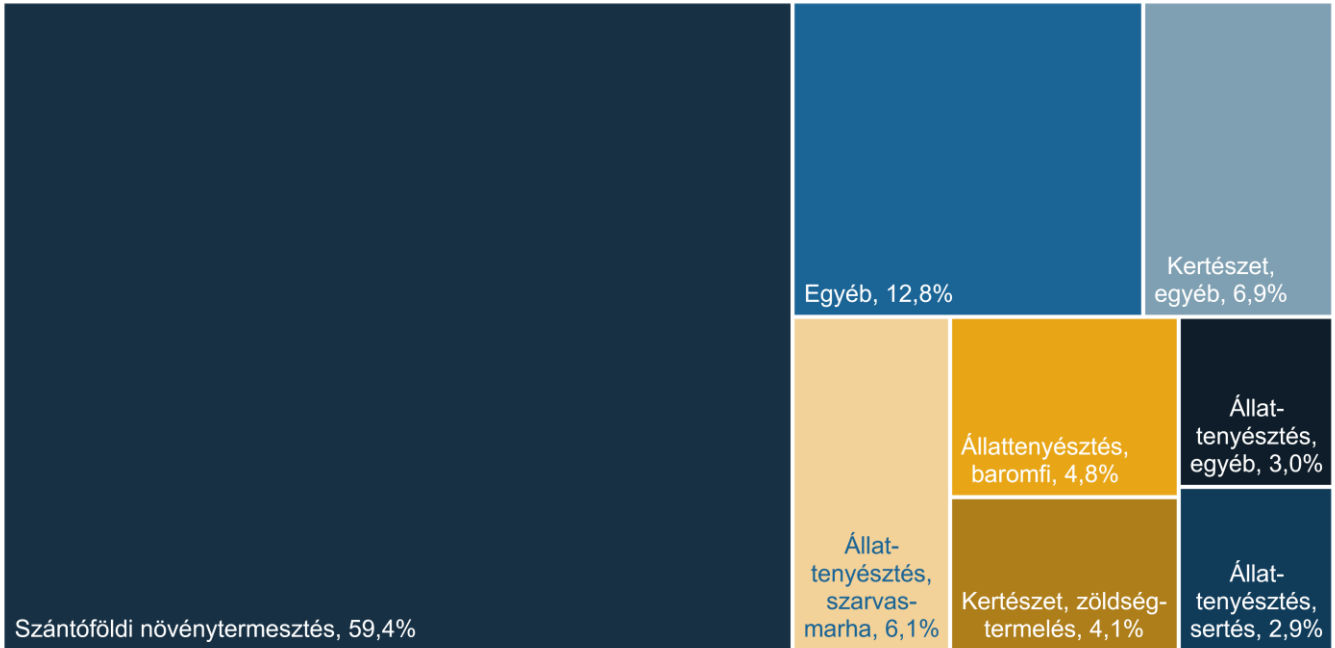
- Az éven belüli hitelállomány 6,5 százalékkal, 66,4 milliárd forintról 62,1 milliárd forintra mérséklődött, ami értékben (–4,3 milliárd forint) és százalékban is elmaradt a beruházási hitelek állománycsökkenésétől, ugyanakkor a visszaesés mindkét területen magasabb volt, mint a mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya egészének mérséklődése.
- A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 5,1 százalékkal csökkentek, 20,5 milliárd forintról 19,4 milliárd forintra. Az egyéb hitelek állománya azonban 76,7 százalékkal emelkedett, 20,2 milliárd forintról 35,6 milliárd forintra bővült.
- A korábbi tendenciának megfelelően a devizahitelek aránya továbbra is elenyésző volt a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományában.
- A hosszú lejáratú hitelek (beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel) aránya 77,0 százalékról 73,5 százalékra módosult a mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományában az előző év azonos időszakához képest. A beruházási hitelek részesedése 3,4 százalékponttal csökkent, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel aránya 0,2 százalékponttal mérséklődött. Az éven túli hitelek legnagyobb részét (92,8 százalékát) továbbra is a beruházási hitelek képezték 2023 I. negyedévében.
- A vizsgált éveket tekintve megállapítható, hogy a beruházási hitelek súlya 2019-től kis ingadozással a 70,0 százalékos szint közelében mozgott, és folyamatos állománynövekedés volt megfigyelhető, kivéve a legutóbbi éves időszakot, amikor 18,5 milliárd forinttal kevesebbet vettek igénybe belőle az egyéni gazdaságok. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel terén az állomány és az arány is folyamatosan mérséklődött, 2023 I. negyedévének végére 19,4 milliárd forintot ért el (5,3 százalék). Az éven belüli hitelállomány értéke és részesedése a vizsgált években emelkedett, kivéve a legutóbbi éves időszakot (az előző év azonos időszakához képest), amikor 4,3 milliárd forintos csökkenés volt tapasztalható, ezáltal 2023 I. negyedévének végére az éven belüli hitelállomány súlya 16,9 százalékra mérséklődött. Ugyanakkor, míg a hosszú lejáratú forgóeszközhitel részaránya 2019-ben még 9,1 százalékot képviselt, 2023 azonos időszakában már csupán 5,3 százalékot tett ki, szemben az éven belüli hitelek változásával, amelynél a 2019-es 11,3 százalékos részarány 2023 első negyedévére 16,9 százalékra emelkedett (25. ábra).
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságokon belül a szántóföldi növénytermesztőkhöz köthető a hitelállomány legnagyobb része, 59,4 százaléka. Az állattartással és -tenyésztéssel foglalkozók a hitelállomány további 16,8 százalékát, a kertészeti ágazat pedig 11,0 százalékát adta 2023. március 31-én (26. ábra).

25. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállományában a beruházási hitelek részesedése kismértékben visszaesett 2023 első negyedévében**



Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

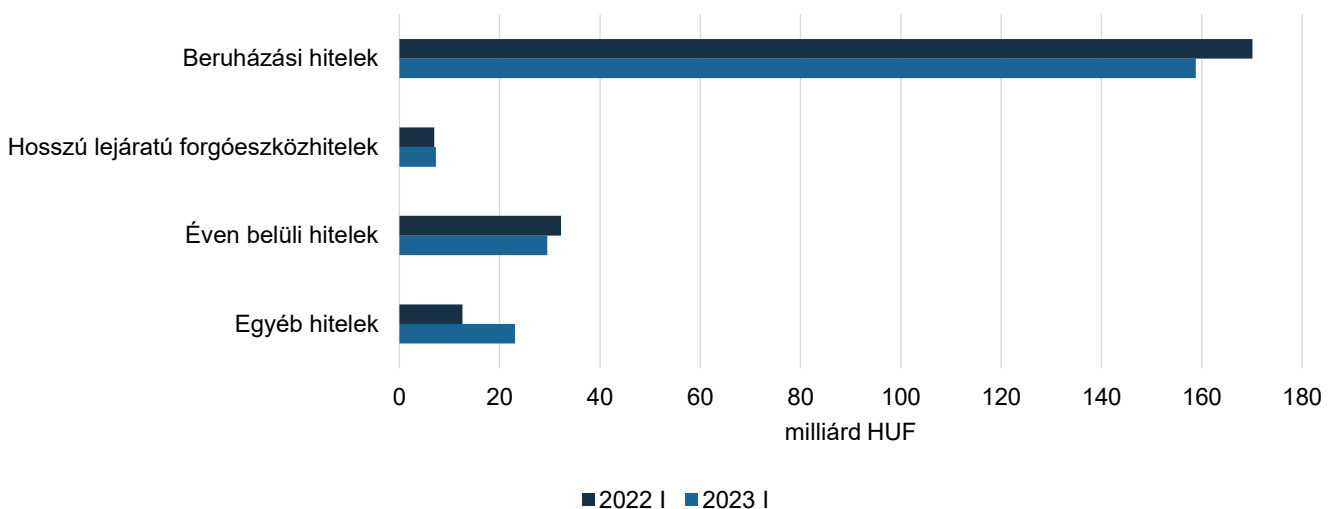
26. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hiteleinek közel 60 százaléka a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta 2023. március 31-én**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó egyéni gazdaságok hitelállománya 218,7 milliárd forint volt 2023 első negyedében, ami 3,2 milliárd forinttal volt kevesebb az egy évvel korábbi azonos időszak értékénél. A csökkenés két fő oka az egyéni szántóföldi gazdálkodók beruházási hiteleinek 11,3 milliárd forintos és az éven belüli hitelek 2,7 milliárd forintos visszaesése volt. Ezzel szemben az egyéb hitelek 10,5 milliárd forinttal növekedtek az előző év azonos negyedéhez viszonyítva (27. ábra).

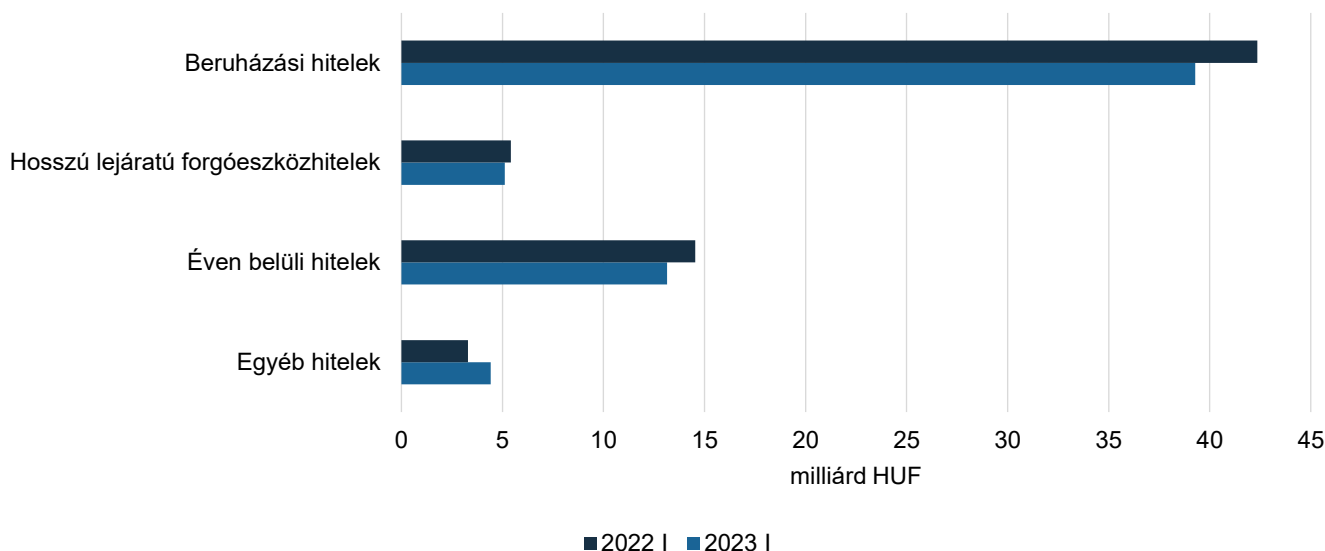
27. ábra: **A szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok beruházási és éven belüli hitelei csökkentek 2023 első negyedében**



Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztés rövid lejáratú hiteleinek állománya szintén mérséklődött, 2,7 milliárd forinttal. Azonban a belső összetételt tekintve a forint folyószámlahitelek értéke nem változott, míg az egyéb éven belüli hitelek értéke 2,7 milliárd forinttal csökkent.
- Az állattenyésztés hitelállománya (62,0 milliárd forint) 5,6 százalékkal (3,7 milliárd forinttal) maradt el az elmúlt év azonos időszakának szintjétől. Az ágazaton belül a legnagyobb visszaesés a baromfi szakágazatban volt, 2,1 milliárd forintos értékben. Ezt követte a sertés szakágazat, amelynek hitelállománya 0,8 milliárd forinttal volt kevesebb, mint az előző év azonos időszakában.
- Az állattenyésztési hitelállomány csökkenésének legnagyobb részét a beruházási hitelek 3,1 milliárd forintos visszaesése okozta. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 0,3 milliárd forinttal, az éven belüli hitelek 1,4 milliárd forinttal mérséklődtek. Az egyéb hitelek állománya kismértékben nőtt. Az éven belüli hiteleken belül a forint folyószámlahitelek csökkentek 0,4 milliárd forinttal, míg az egyéb éven belüli forinthitelek 1,0 milliárd forinttal visszaestek (28. ábra).

28. ábra: **Az állattartó egyéni gazdaságok hiteleinek nagy része csökkent 2023 első negyedében**

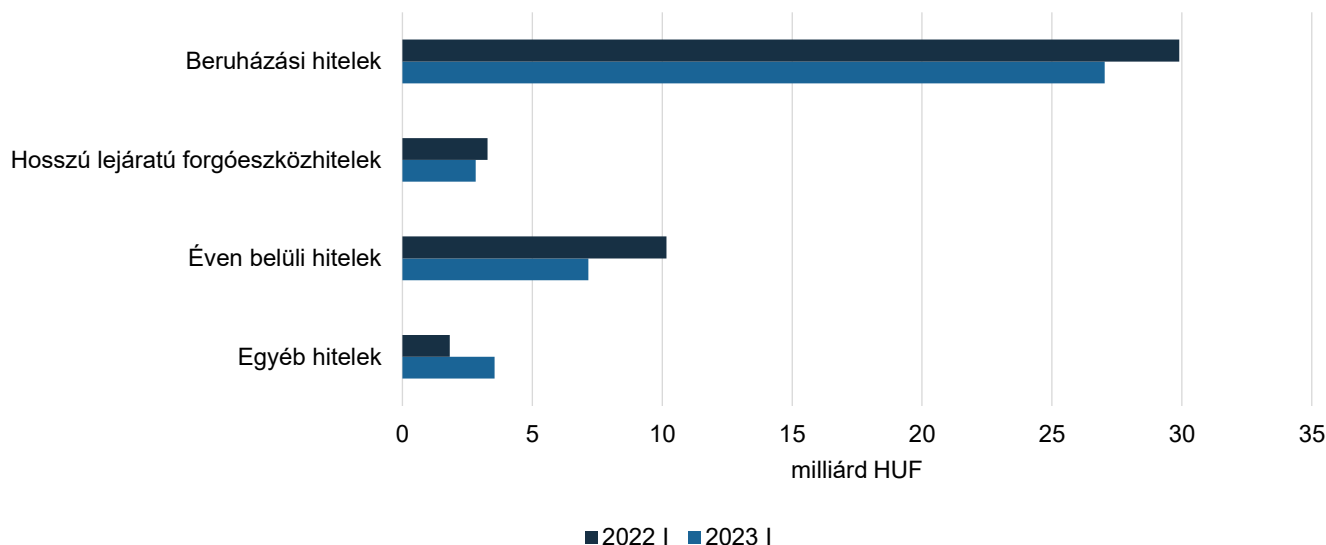


Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kertészet hitelállománya 10,2 százalékkal és értékben összesen 4,6 milliárd forinttal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Azon belül is a beruházási és az éven belüli hitelek estek vissza leginkább (2,9 és 3,0 milliárd forinttal). Az állomány értéke az beruházási hitelek esetében 29,9 milliárd forintról 27,0 milliárd forintra módosult, az éven belüli hiteleknél 10,2 milliárd forintról 7,2 milliárd forintra csökkent (29. ábra).
- Kiseb értékben mérséklődött az ágazaton belül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya (–0,5 milliárd forinttal) az egy évvel korábbi azonos időszakhoz képest. Továbbra is a beruházási hitelek képezték a hitelállomány meghatározó részét, bár értékük csökkent, arányuk kismértékben nőtt 66,2 százalékról 66,6 százalékra.
- A zöldségtermeléssel foglalkozók az ágazat hitelállományából 15,1 milliárd forintot tudhattak magukénak, és ez az érték 2,6 milliárd forintos visszaesést mutatott az előző év azonos időszakához képest.

29. ábra: **A kertészetben tevékenykedő egyéni gazdaságoknál a hitelek nagy része csökkent 2023 első negyedében**



Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéb szakágazatok vállalkozásai által felvett hitelállomány 7,0 százalékkal 47,0 milliárd forintra bővült az egy évvel korábbi negyedévhez képest.
- Az egyéni gazdaságok hitelállományának legnagyobb része (több mint 70 százaléka) 2021 végéig az egyéni vállalkozókhöz tartozott. Ez az arány azonban 2022 első negyedévében megváltozott. 2023 első negyedévében továbbra is az egyéni gazdaságok hitelállományának csupán 48,3 százalékát képviselték az egyéni vállalkozók, a fennmaradó kissé nagyobb, 51,7 százalékos részt immár az őstermelők hitelállománya képezte. A változás egyik legfőbb oka a családi gazdaságokról szóló 2020. évi CXXIII. törvény hatályba lépése volt.
- Az egyéni gazdaságok hitelállományának 2,2 százalékos csökkenésével egyidejűleg változott az újonnan felvett hitelek értéke is. A szegmens összesen 57,1 milliárd forint új hitelt vett fel 2023 I. negyedévében, jelentős összeggel, 37,7 milliárd forinttal többet, mint egy évvel korábban (3. táblázat).

3. táblázat: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok új hiteleinek több mint 50 százaléka a szántóföldi növénytermesztő ágazatba érkezett 2023 első negyedében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámlahitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	29,1	4,9	0,7	22,0	0,1	1,4
Állattenyésztés	11,0	1,1	0,4	9,1	0,1	0,3
ebből						
baromfi	3,6	0,2	0,1	3,2	0,1	0,0
sertés	1,4	0,1	0,1	1,1	0,0	0,0
szarvasmarha	4,1	0,6	0,1	3,2	0,0	0,2
Kertészet	5,7	0,6	0,1	5,0	0,0	0,1
ebből						
zöldségtermelés	2,4	0,3	0,0	2,0	0,0	0,1
Egyéb	11,2	1,4	0,3	9,4	0,0	0,2
Összesen	57,1	7,9	1,4	45,5	0,2	2,0

Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.

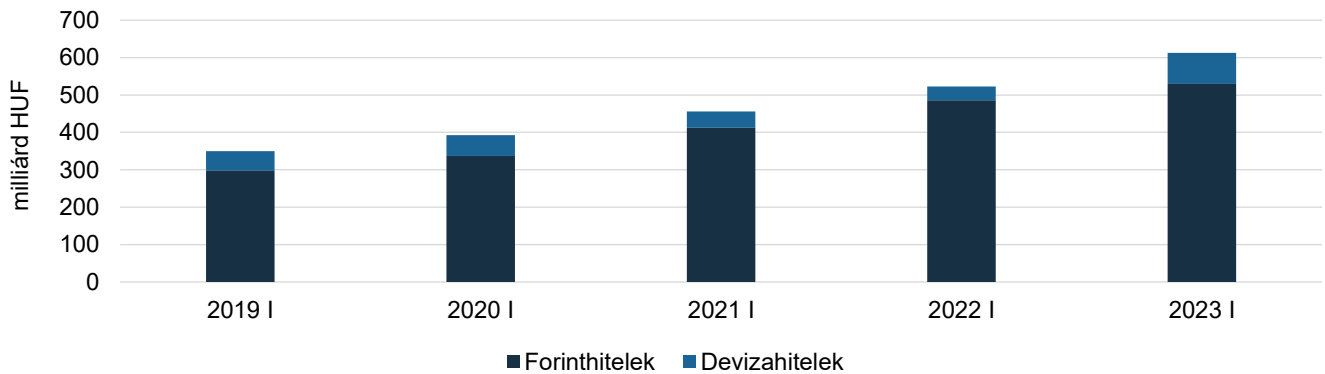
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az új hitelek legnagyobb része (50,9 százalék) a szántóföldi növénytermesztők tevékenységét finanszírozta. Az állattenyésztők részesedése 19,3 százalék volt. Az új hitelek 7,2 százaléka a szarvasmarha-, 6,3 százaléka a baromfiágazatba került, további 2,4 százalékát pedig a sertésenyésztők tudhatták magukénak.
- Hitelcél tekintve a folyószámlahitelek összegében történt a legnagyobb változás: az új hitelkihelyezések értéke 42,3 milliárd forinttal volt nagyobb 2023 első negyedében, mint egy évvel korábban. Ennek majdnem fele (20,6 milliárd forint) a szántóföldi növénytermesztőkhöz tartozott, míg az állattenyésztők 8,3 milliárd forinttal növelték új folyószámlahiteleiket. A beruházási hitelek 2,8 milliárd forinttal mérséklődtek, ezen belül is a szántóföldi növénytermesztők új beruházási hitelei 1,4 milliárd forinttal, az állattenyésztők új beruházási hitelei 0,5 milliárd forinttal estek vissza, és a kertészet beruházási hitelei is 0,4 milliárd forinttal csökkentek. A hosszú lejáratú forgóeszközhitelből 3,3 milliárd forinttal kevesebbet igényeltek az előző év azonos időszakához képest. Az egyéb hitelek értéke 1,6 milliárd forinttal nőtt. Az egyéb éven belüli hitelek értéke alig változott.
- A szántóföldi növénytermesztők újonnan felvett hitelei 19,7 milliárd forinttal bővültek az előző év azonos időszaki értékéhez képest. A folyószámlahitelek 20,6 milliárd forinttal emelkedtek, a beruházási hitelek 1,4 milliárd forinttal csökkentek, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel és egyéb éven belüli hitelek 0,6 és 0,1 milliárd forinttal mérséklődtek, míg az egyéb hitelek 1,2 milliárd forinttal nőttek. Az újonnan felvett hitelek összege az állattenyésztésen belül 6,3 milliárd forinttal 11,0 milliárd forintra emelkedett. Az új folyószámlahitelek 8,3 milliárd forinttal, az egyéb hitelek 0,2 milliárd forinttal, az egyéb éven belüli hitelek 0,1 milliárd forinttal nőttek, míg a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 1,8 milliárd forinttal, a beruházási hitelek 0,5 milliárd forinttal visszaestek. Az új folyószámlahitelekben belül a baromfi szakágazat és a szarvasmarha szakágazat is 3,0 milliárd forinttal vett igénybe többet, mint egy évvel korábban.
- A kertészetben tevékenykedők által újonnan felvett hitelek értéke 3,4 milliárd forinttal volt nagyobb (5,7 milliárd forint) 2023 I. negyedében, mint egy évvel korábban. A bővülés ezen a területen is a folyószámlahiteleknek (+4,5 milliárd forint) volt tulajdonítható, míg a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 0,8 milliárd forinttal, a beruházási hitelek 0,4 milliárd forinttal mérséklődtek.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya

- Folytatódott a mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományának 2019-től megfigyelhető dinamikus növekedése. Az állomány értéke 2023 első negyed- évének végére 613,0 milliárd forintra gyarapodott, az előző év azonos időszakos értékét 17,2 százalékkal haladta meg (30. ábra).
- Hitelállományukban továbbra is a forinthitelek domináltak, bár részesedésük kismér- tékben (6,6 százalékponttal) csökkent, így 2023 első negyedévében az arányuk 86,3 százalékot ért el.

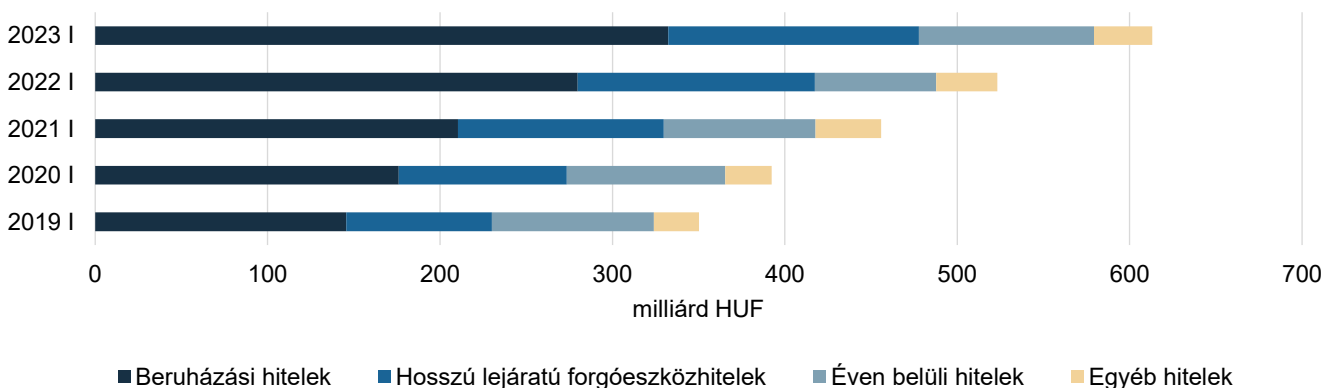
30. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelei több mint 15 százalékkal növekedtek 2023 első negyedévében**



Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A hitelállományon belül az éven túli hitelállomány bővülése volt kiemelkedő, a hitelösszeg 14,5 százalékkal 477,8 milliárd forintra gyarapodott 2023 első negyedévében. Az éven túli hitelek közül a beruházási hitelek 18,8 százalékkal 332,3 milliárd forintra, a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek 5,7 százalékkal 145,5 milliárd forintra emelkedtek (31. ábra).

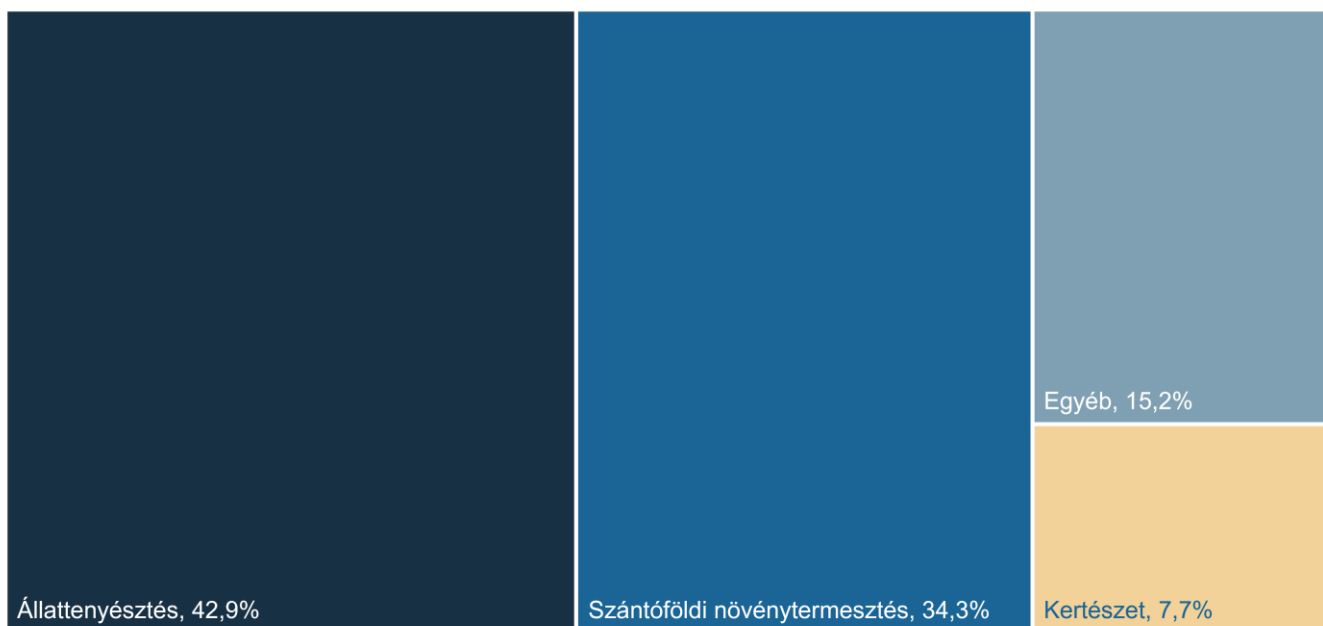
31. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások éven túli hitelei növekedtek 2023 első negyedévében**



Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az éven túli hitelek aránya a teljes hitelállományon belül 77,9 százalék volt, a beruházási hitelek részesedése 54,2 százalékot tett ki.
- Az éven belüli hitelállomány 2019 óta folyamatosan csökkent, 93,8 milliárd forintról 70,4 milliárd forintra, majd 2023 első negyedévének végére 101,5 milliárd forintot ért el, ami 44,3 százalékos növekedésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. A rövid lejáratú hitelek részesedése a mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományából 3,1 százalékponttal nőtt, 2023 első negyedévének végére arányuk 16,6 százalékot ért el.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományának jelentős része, 42,9 százaléka az állattenyésztéssel foglalkozó társas vállalkozásokhoz, 34,3 százaléka pedig a szántóföldi növénytermesztőkhöz került. Az állattartók körében a sertéstartók részesedése volt a legmagasabb, 14,8 százalék. Ezt követte a baromfitartók, majd a szarvasmarhatartók részesedése, előbbi 13,5, utóbbi 13,4 százalékot ért el. A kertészeti ágazat kisebb, 7,7 százalékos részesedéssel bírt, azon belül a zöldségtermelés 5,2 százalékos arányt képviselt a teljes hitelállományhoz képest. Az egyéb ágazatokban tevékenykedők részesedése 15,2 százalékot tett ki (32. ábra).

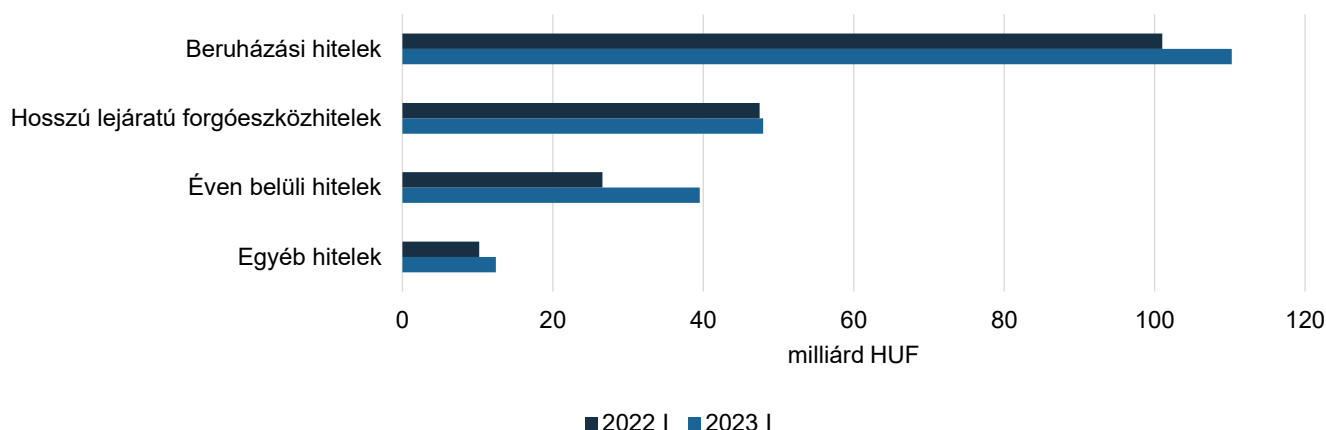
32. ábra: **Az állattenyésztők részesedtek legnagyobb mértékben a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományából 2023. március 31-én**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó társas gazdaságok hitelállománya 210,2 milliárd forintra bővült, ami 24,9 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos negyedévi értékét. Az éven túli hitelcélok tekintetében továbbra is növekedés volt megfigyelhető az ágazatban. A beruházási hitelek 9,3 milliárd forinttal, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelk azonban ennél jóval kisebb mértékben, 0,5 milliárd forinttal gyarapodtak. A rövid lejáratú hitelek is emelkedtek, 13,2 milliárd forinttal, míg az egyéb hitelek állománya szerényebb mértékben, 2,2 milliárd forinttal nőtt az előző év azonos negyedévi értékéhez képest (33. ábra).

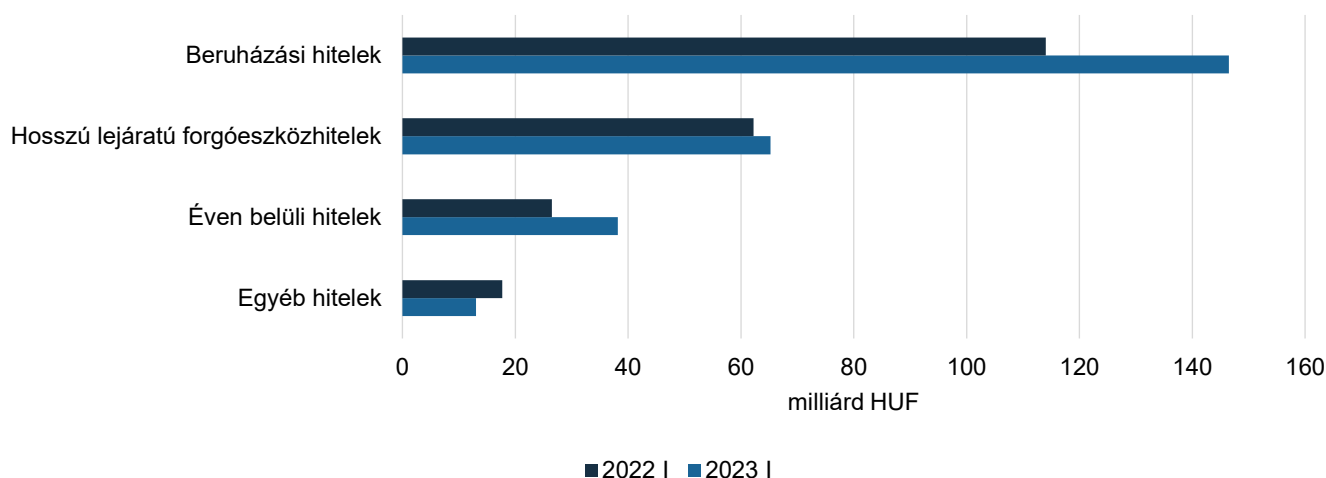
33. ábra: **A szántóföldi növénytermesztő társas vállalkozások éven belüli hitelei növekedtek leginkább 2023 első negyedében**



Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az előző év azonos időszakához képest az állattenyésztésben tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 19,3 százalékkal 262,9 milliárd forintra bővült.
- Az állattenyésztésen belül a szarvasmarha szakágazatban volt a legnagyobb hitelállomány-növekedés 14,6 milliárd forinttal, ezt követte a sertés szakágazat 13,8 milliárd forinttal, majd a baromfi szakágazat 12,4 milliárd forinttal.
- Az állattenyésztés hitelállományában továbbra is az éven túli hitelállomány gyarapodása volt számottevő. Azon belül is a beruházási hitelek növekedtek kiemelkedően, 28,5 százalékkal (32,5 milliárd forinttal) 146,5 milliárd forintra emelkedett az állomány értéke. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 4,9 százalékkal (3,0 milliárd forinttal) bővültek, 65,2 milliárd forintra. Az éven belüli hitelek állománya ugyancsak felülmúlta az előző év első negyedét, 46,2 százalékkal (11,7 milliárd forinttal). Az egyéb hitelek azonban mérséklődtek, 26,5 százalékkal (4,7 milliárd forinttal) (34. ábra).

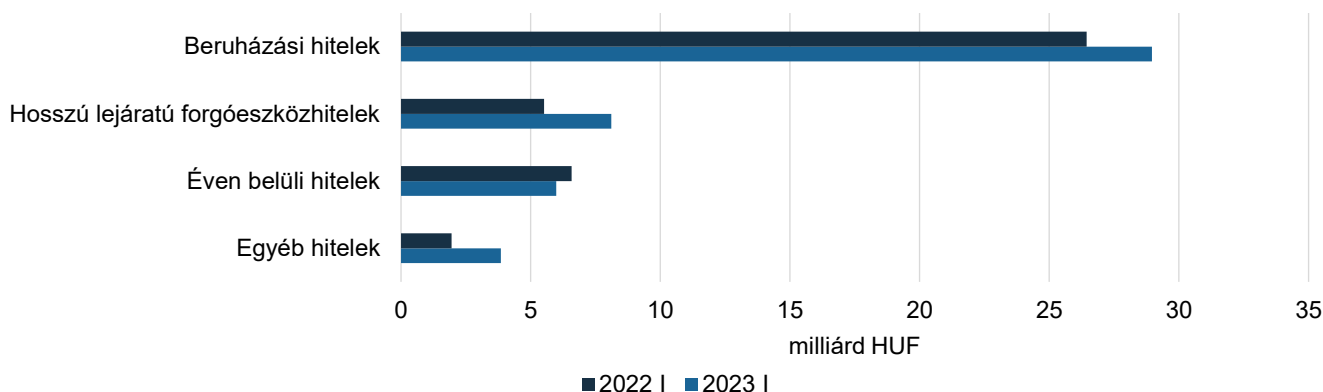
34. ábra: **Az állattenyésztő társas vállalkozások beruházási hitelei közel 30 százalékkal bővültek 2023 első negyedében**



Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kertészetben tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 15,8 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva, ezáltal az állomány értéke 46,9 milliárd forintra nőtt. A növekedést elsősorban a beruházási hitelek 2,5 milliárd forintos és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 2,6 milliárd forintos bővülése okozta. Az ágazat társas vállalkozásaihoz rendelt hitelállomány 46,9 milliárd forintos értékével továbbra is a legkisebbnek számított az ágazatok között (35. ábra).

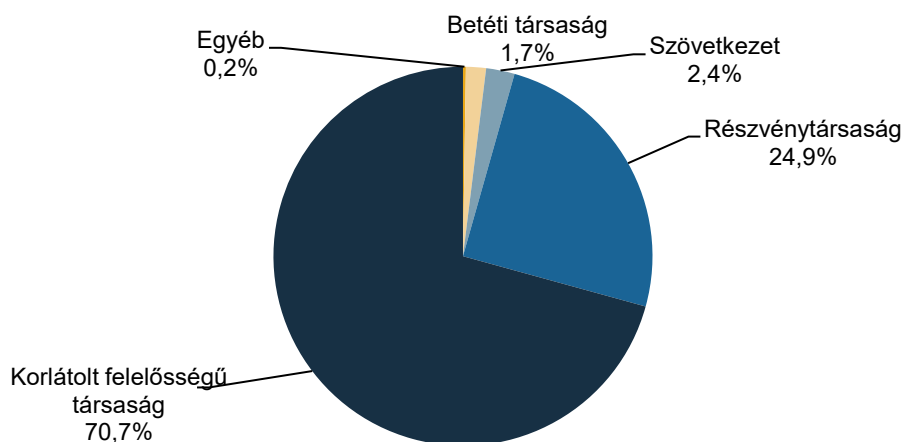
35. ábra: **A kertészetben tevékenykedő társas vállalkozások beruházási hitelei közel 10 százalékkal nőttek 2023 első negyedében**



Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve elmondható, hogy a fennálló hitelállomány túlnyomó többsége, 70,7 százaléka továbbra is korlátolt felelősségű társaságokhoz, valamint 24,9 százaléka részvénytársaságokhoz került 2023 első negyedében. A szövetkezetek részesedése a korábbi évi 2,4 százaléknak megfelelő szinten maradt a vizsgált időszakban. Ugyanekkor 2,0 százalék alá csökkent a betéti társaságok és a közkereseti társaságok által felvett hitelek együttes aránya (36. ábra).

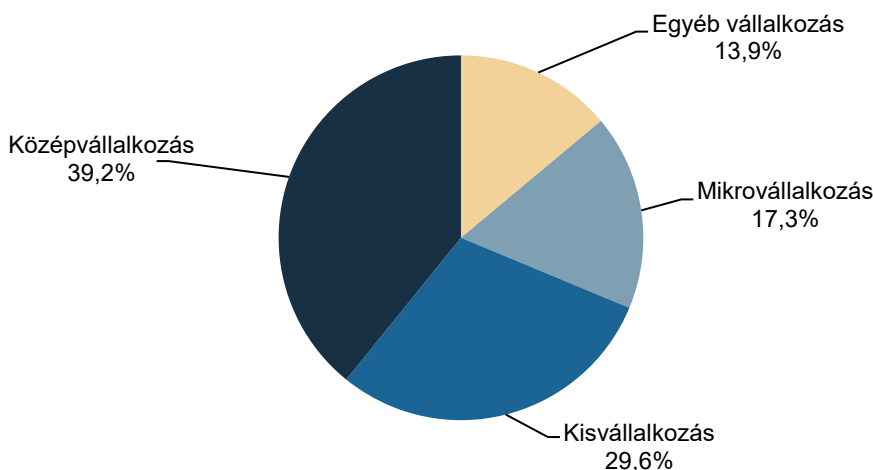
36. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hiteleinek több mint 70 százaléka a korlátolt felelősségű társaságokat finanszírozta 2023 első negyedében**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának 86,1 százaléka (527,7 milliárd forint) mikro-, kis- és középvállalkozásokhoz tartozott 2023 első negyedévének végén, ami 2,0 százalékponttal maradt el az előző évi szinttől. A középvállalkozások hitelállományból való részesedése 39,2 százalékot tett ki, miközben a kisvállalkozásoké 29,6 százalékos, a mikrovállalkozásoké pedig 17,3 százalékos arányt képviselt. Az egyéb vállalkozások (beleértve a nagyvállalkozásokat) hiteleinek összege a társas vállalkozások hitelállományának 13,9 százalékát adta 2023 első negyedévében (37. ábra).

37. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hiteleinek több mint egyharmadát a középvállalkozások tudhatták magukénak 2023 első negyedévében**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdaságban a társas vállalkozások által felvett új hitelek összege jelentősen emelkedett az előző év azonos időszakához képest, hiszen összesen 18,8 milliárd forinttal több, 62,6 milliárd forint hitelt vettek fel 2023 első negyedévében (4. táblázat).

4. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások új hiteleinek legnagyobb része a szántóföldi növénytermesztési és az állattenyésztési ágazatba érkezett 2023 első negyedévében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	24,7	4,0	2,6	15,4	1,4	1,4
Állattenyésztés	24,7	4,2	4,7	10,3	5,0	0,5
ebből						
baromfi	10,2	1,8	3,0	2,2	2,9	0,3
sertés	5,9	0,7	0,7	3,9	0,6	0,0
szarvasmarha	7,6	1,4	0,8	3,7	1,6	0,1
Kertészet	4,5	1,2	0,2	2,3	0,4	0,4
ebből						
zöldségtermelés	1,7	0,6	0,1	0,9	0,0	0,1
Egyéb	8,7	1,1	0,5	5,3	1,4	0,4
Összesen	62,6	10,4	8,0	33,3	8,2	2,7

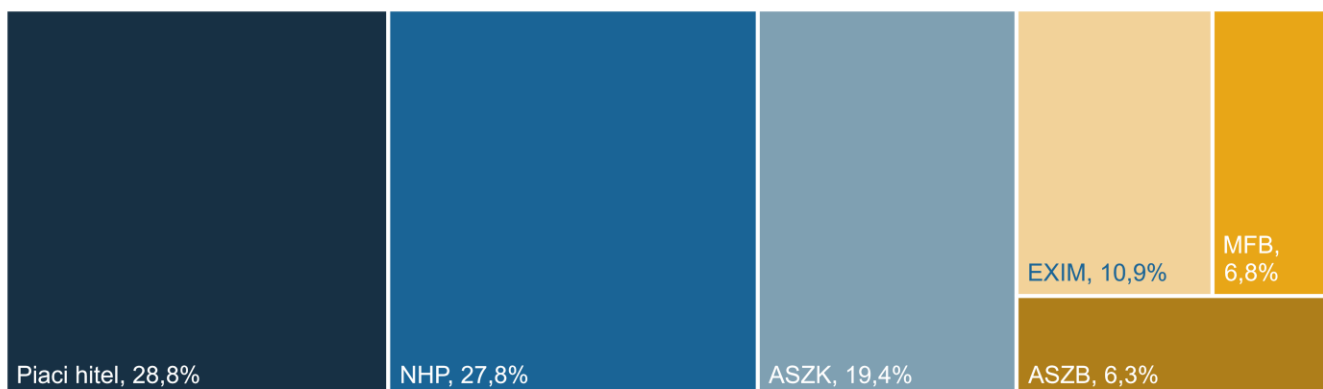
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A hitelösszegeből az állattenyésztők részesedése 39,5 százalék volt, szemben az egy évvel ezelőtti 47,3 százalékos aránnyal. Azon belül a mezőgazdasági új hitelek 16,3 százaléka a baromfi szakágazatba került, további 12,2 százalékát a szarvasmarha és 9,5 százalékát a sertés szakágazat tudhatta magáénak. A hitelösszeg szintén 39,5 százaléka a növénytermesztőket finanszírozta.
- A szántóföldi növénytermesztés új hitelfelvétele 13,3 milliárd forinttal nőtt az egy évvel korábbi értékhez viszonyítva. Különösen a folyószámlahitelek bővültek, 14,1 milliárd forinttal. Az egyéb éven belüli hitelek és az egyéb hitelek szintén emelkedtek, előbbi 0,2 milliárd forinttal, utóbbi 0,4 milliárd forinttal. A hosszú lejáratú új hitelek csökkentek, ezen belül a beruházási hitelek estek vissza nagyobb mértékben (–1,3 milliárd forint), de a hosszú lejáratú forgóeszközhitel is csökkentek (–0,2 milliárd forint).
- Az állattenyésztési ágazatban 4,0 milliárd forintos növekedés volt tapasztalható, melyet a baromfi szakágazat hiteleinek 4,4 milliárd forintos növekedése idézett elő, ugyanakkor a szarvasmarha szakágazat hitelei 0,7 milliárd forinttal csökkentek. Az állattenyésztési ágazat új hiteleinek belső szerkezetét tekintve szintén a folyószámlahitelek bővülése dominált (+9,1 milliárd forint), de emelkedett a hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke is (+0,7 milliárd forint). A többi hiteltípus esetén csökkenés következett be, az egyéb hitelek 3,7 milliárd forinttal, a beruházási hitelek 1,6 milliárd forinttal, az egyéb éven belüli hitelek 0,5 milliárd forinttal estek vissza az előző év azonos időszakához képest.
- A kertészetben tevékenykedők által újonnan felvett hitelállomány nem változott az egy évvel korábbi negyedévhez viszonyítva.

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok és társas vállalkozások hitelállományában a kedvezményes hitelek voltak túlsúlyban: a piaci hitelek aránya 28,8 százalékot tett ki 2023 első negyedévében³ (38. ábra).

38. ábra: **A mezőgazdasági ágazatban tevékenykedők hitelállományának több mint 70 százalékát a kedvezményes hitelek adták 2023 első negyedévében**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ- és Eximbank-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

³ A piaci hitelek aránya módszertani változások miatt nem összehasonlítható az előző év azonos időszaki adataival.

- Kiemelkedő volt a támogatott hitelkonstrukciók közül a növekedési hitelprogramok (NHP) és az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) folyószámlahitel és fennálló állománya, előbbi a mezőgazdaság hitelállományának 27,8, utóbbi 19,4 százalékát adta 2023. március 31-én. Az Eximbank által finanszírozott hitelek részesedése a mezőgazdaságban 10,9 százalékos arányt képviselt, az MFB-hitelprogramokhoz köthető hitelállomány részesedése a mezőgazdaságban pedig 6,8 százalékot jelentett. Ezen kívül az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel (ASZB) 6,3 százalékos részesedéssel bírt.

Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel

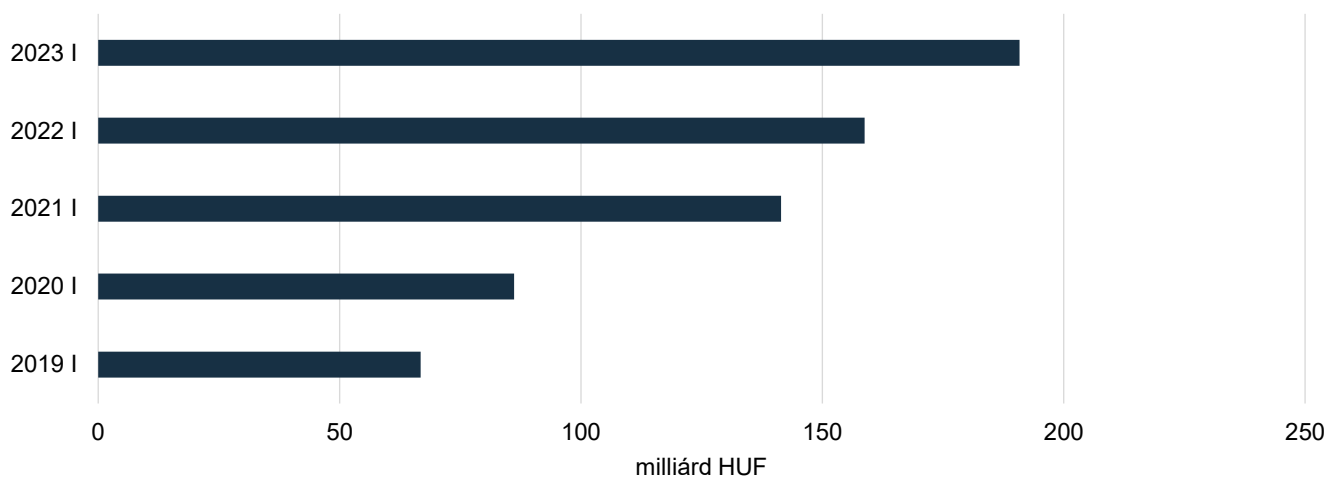
- A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, amely 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára.
- Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel – ami lényegében mezőgazdasági célú, szabad felhasználású folyószámlahitel – a mikro-, kis- és középvállalkozások, az őstermelők, valamint az őstermelők családi gazdaságai átmeneti likviditási problémáinak áthidalásához, váratlan kiadásaiik fedezéséhez járul hozzá. Az ASZK keretében az igénybevételi szabályok változásától (14/2020. (IV. 10.) AM rendelet), azaz 2020. május 15-től az agrárgazdaságban tevékenykedők megnövekedett hitelkeretösszeget, 200 millió forintot vehettek igénybe, ez érvényes 2023-ban is. A fiatal mezőgazdasági termelő esetén adható hitel maximuma 25 millió forint. A hitelkeret futamideje 1, 2 vagy 3 év. A hitel fő biztosítója az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) készfizető kezességvállalása. A hitelkeret további előnye, hogy 50 millió forint alatt tárgyi biztosíték nélkül is gyors és egyszerűsített hitelbírálat mellett igényelhető.
- A KAVOSZ Zrt. az agrárvállalkozások számára beruházási hitelcélok megvalósításához, illetve hozzá kapcsolódó forgóeszköz-beszerzéshez az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel GO! konstrukcióval nyújtott segítséget, melyet 2022. május 20-ig lehetett igényelni, majd ezt az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel MAX+ váltotta fel, ami az agrárvállalkozások számára beruházási és ahhoz kapcsolódó forgóeszköz-beszerzési célra használható fel. A hitel elősegíti az agrárvállalkozások fejlesztési elképzeléseinek megvalósítását, így különösen a meglévő kapacitások bővítését, új kapacitások kiépítését, valamint energiahatékonyság javítását és technológiaváltást segítő „zöld” fejlesztések finanszírozását. A hitel segítségével megvalósítható lehetséges hitelcélok például: immateriális javak beszerzése, ingatlan építése, vásárlása – beleértve a termőföldvásárlást –, fejlesztése, ültetvény telepítése, új vagy használt gép, berendezés, feltételeknek megfelelő kis- és nagyhaszon gépjárművek (vontatmányaik) beszerzése, egyéb tárgyi eszköz beszerzése, fejlesztése tenyészállat beszerzése, tulajdonrész (üzletrész) vásárlása, energiahatékonyabb gépek, berendezések, technológiák vásárlása, cseréje, megújuló energiaforrások alkalmazására irányuló fejlesztések finanszírozása. A konstrukció keretében akár 500 millió forint hitelösszeg is igényelhető, legfeljebb 10 éves futamidőre, az állami kamattámogatásnak köszönhetően fix 5 százalék/év nettó ügyleti kamattal. A kezelési költség-támogatásnak köszönhetően a vállalkozás által a hitel futamideje alatt fizetendő nettó kezelési költség fix 0 százalék/év. A hitelfelvételhez a vállalkozásnak a beruházás költségeinek legalább 10 százalékát elérő saját erővel kell rendelkeznie. A hitel fő biztosítója az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány készfizető kezességvállalása és dologi biztosíték, valamint adott esetekben a feltételeknek megfelelő magánszemély készfizető kezességvállalása⁴.
- Az ASZB hitelkonstrukció keretében a mezőgazdaságban tevékenykedők fennálló állománya 62,1 milliárd forint volt 2023 március 31-én. A mezőgazdasági ágazatok közül a

⁴ Forrás: <https://www.kavosz.hu/hitelek/agrar-szechenyi-beruhazasi-hitel-max-plusz/#dokumentumok>, Letöltés: 2023. június 28.

szántóföldi növénytermesztés tudhatta magáénak az állomány több mint felét, 54,0 százalékát. Az agrárgazdaság ASZB szerződéseinek többségét (58,0 százalékát) 2022-ben kötötték 6–10 éves futamidőre, ami a 2022. évi hitelösszeg 63,1 százalékát jelentette.

- Az előző évek tendenciájának megfelelően 2023 első negyedében tovább nőtt a mezőgazdasági vállalkozások ASZK-folyószámlahitel keretein belül benyújtott hiteligénye, és a növekedés üteme is emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A szerződések száma 15,8 százalékkal 34 029 darabra, a leszerződött összeg 47,5 százalékkal 480,4 milliárd forintra emelkedett az előző év azonos időszakához képest.
- Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret fennálló állománya 20,2 százalékkal növekedett, és 2023 első negyedének végére elérte a 190,8 milliárd forintot (39. ábra).

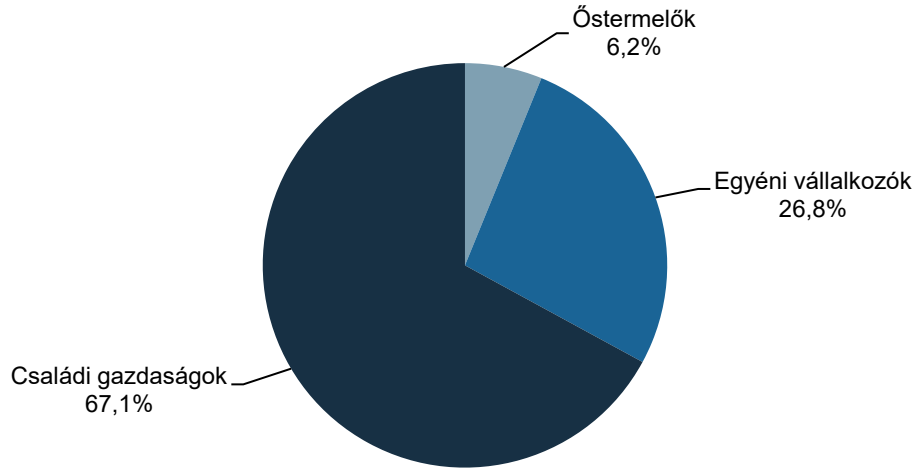
39. ábra: **A mezőgazdaság Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret fennálló állománya több mint 20 százalékkal növekedett 2023 első negyedében**



Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéni gazdaságokhoz volt köthető a mezőgazdasági ASZK-folyószámlahitel fennálló állományából 127,2 milliárd forint, a társas vállalkozások a fennálló hitelállományból 63,6 milliárd forintot tudhattak magukénak 2023. március 31-én.
- A mezőgazdasági tevékenységet végző egyéni gazdaságok hitelállományának kétharmada a családi gazdaságokhoz, 26,8 százaléka az egyéni vállalkozókhöz, 6,2 százaléka pedig az őstermelőkhöz került (40. ábra).

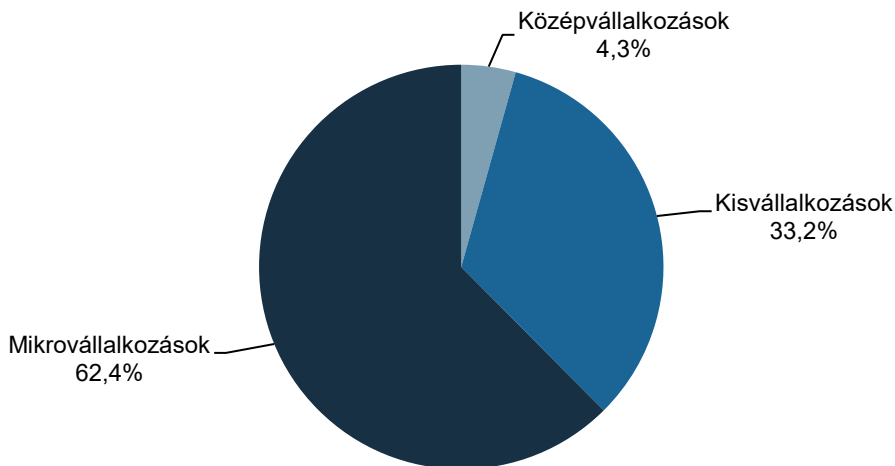
40. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok Agrár Széchenyi Kártya fennálló folyószámlahitelének több mint kétharmada a családi gazdaságokhoz tartozott 2023 első negyedévében**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A társas vállalkozások közül a legnagyobb fennálló hitelállománnyal továbbra is a mikrovállalkozások rendelkeztek, részesedésük 62,4 százalékot tett ki, miközben a kisvállalkozások a hitelállomány egyharmadát tudhatták magukénak. A középvállalkozások részesedése mindössze 4,3 százalék volt 2023 első negyedévében (41. ábra).

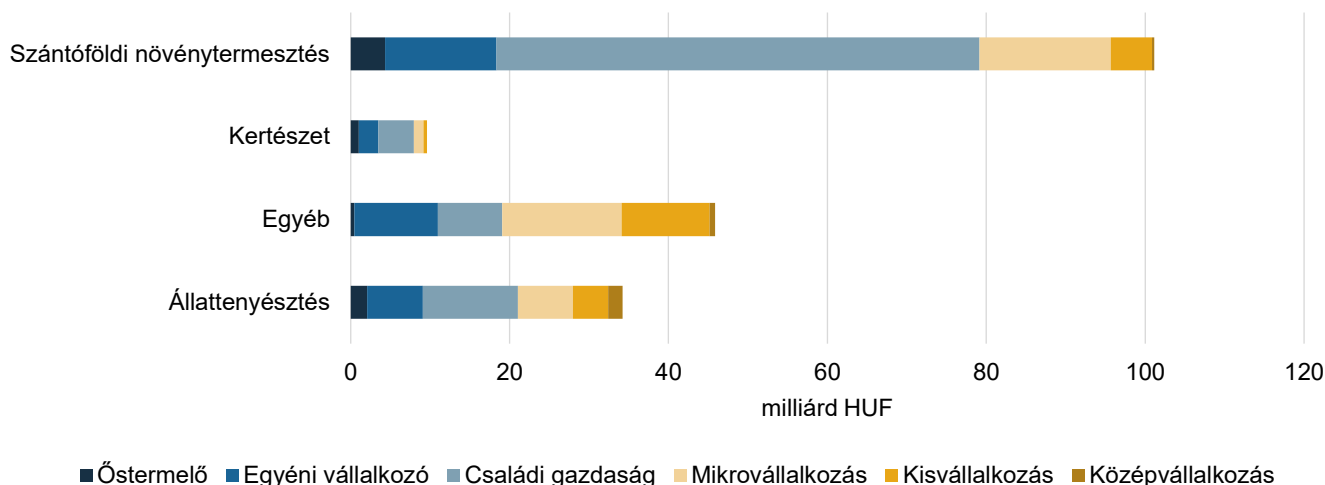
41. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitelének közel kétharmadát a mikrovállalkozások tudhatták magukénak 2023. március 31-én**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások ASZK fennálló folyószámlahitel-állománya nagymértékben csökkent, 160,8 milliárd forintról 101,1 milliárd forintra, melynek fő oka az egyéni vállalkozók hiteleinek 11,0 milliárdos, valamint a családi gazdaságok hiteleinek 35,9 milliárd forintos visszaesése (42. ábra).

42. ábra: **Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel fennálló állományának több mint 50 százaléka a szántóföldi növénytermesztő családi gazdaságokhoz tartozott 2023. március 31-én**



Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: növényi szaporítóanyag termesztése; vegyes gazdálkodás; növénytermesztési szolgáltatás; állattenyésztési szolgáltatás; betakarítást követő szolgáltatás; vetési célú magfeldolgozás; vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; erdészeti, egyéb erdő-gazdálkodási tevékenység; fakitermelés; vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; erdészeti szolgáltatás.

Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztők közül a fenti csökkenés ellenére is kiemelkedő a családi gazdaságok fennálló hitelállománya, 60,8 milliárd forint, amely 37,1 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbi értékénél.

Növekedési Hitelprogram

- A Magyar Nemzeti Bank (MNB) által a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak tompítása, a hitelpiaci zavarok elkerülése érdekében 2020. április 20-án elindított NHP Hajrá! konstrukció 2021. szeptember 30-án lezárult⁵, ezáltal 2022-ben és 2023-ban a vállalkozásoknak már nem volt lehetőségük hitelfelvételre a szóban forgó kedvezményes konstrukció keretében, viszont az éves hitelállomány mértékében nagy szerepe van többek között azért is, mert az említett hitelprogram keretösszege a 2021. év nyári hónapjaiban kimerült ugyan, azonban a szerződések fokozatos és folyamatos lehívása a program lezárulta után is támogatta a kkv-hitelpiacot.⁶
- A szóban forgó intézkedéseken túl a jegybank törlesztési moratóriumot hirdetett a Növekedési Hitelprogram keretében folyósított hiteleknél is, és lehetővé tette a bankok

⁵ Forrás: <https://www.mnb.hu/nhphajra> Letöltés: 2023. június 27.

⁶ Forrás: MNB Hitelezési felmérés szeptember 30. <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/hitelezesi-folyamatok/hitelezesi-folyamatok-2021-szeptember>, Letöltés: 2023. június 27.

számára az NHP-s hitelek átstrukturálását, valamint a visszafizetés ütemezésének átalakítását.⁷

- A fizetési moratórium időszakát 2022-ben is meghosszabbították, azonban a moratóriumban lévők köre jelentősen szűkült (a vállalkozások közül azok élhettek továbbra is a hiteltörlesztési moratóriummal, amelyek árbevétele legalább 25 százalékkal esett vissza az előző évhez képest). Az egyre nagyobb számban kilépő ügyfelek miatt 2022. augusztusra már csak a vállalati hitelek mindössze 1 százaléka vett részt a célzott fizetési moratóriumban, így az összesen csak 60 ezer vállalkozást érintett. A Kormány ezen okokból kifolyólag 2022. december 31-ig tartotta indokoltnak a moratórium fenntartását, azonban jogszabályban rögzítette, hogy a moratórium kivezetése ellenére az ügyfelek által fizetendő havi törlesztőrészlet 2023 januárjától nem emelkedhet a moratóriumban való részvétel során felhalmozódó kamatok és díjak miatt, valamint a tartozás visszafizetése a futamidő meghosszabbításával valósulhat meg.⁸ A Magyar Közlönyben 2022. augusztus 8. napján megjelent hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről szóló 292/2022. (VIII. 8.) Korm. rendelet⁹, valamint a hiteltörlesztési moratórium igénybeviteléhez alkalmazandó kérelemről szóló 23/2022. (VIII. 8.) AM rendelet¹⁰ lehetővé tette a hitelezőhöz benyújtott – az AM rendeletnek megfelelő – kérelem alapján 2022. szeptember 1. napjától 2023. december 31. napjáig fizetési moratórium igénybevitelét a 2022. augusztus 31. napján fennálló hitel- vagy kölcsönszerződés alapján folyósított kölcsönre, ha a) az adós növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások (TEÁOR: 01 és ÖVTJ: 01), erdőgazdálkodás (TEÁOR: 02 és ÖVTJ: 02), halászat, halgazdálkodás (TEÁOR: 03 és ÖVTJ: 03) szakágazatból származó 2021. évi – az eladott áruk beszerzési értéke nélkül számított – nettó árbevétele eléri a 2021. évi nettó árbevételének 50 százalékát, vagy b) a hitel/kölcsön célja megfelel az a) pont szerinti valamely szakágazatnak.¹¹
- Az NHP I–III. szakaszához kapcsolódóan a mezőgazdaság fennálló hitelállománya 24,3 milliárd forintot tett ki 2023 első negyedévének végén, amelynek zöme, 93,9 százaléka beruházási hitelnek minősült (43. ábra).
- Az NHP fix konstrukció esetében a hitelállományt teljes egészében beruházási céllal folyósították. A hitelprogram fennálló állománya 63,8 milliárd forintot tett ki 2023. március 31-én.
- A mezőgazdasági vállalkozások NHP Hajrá! konstrukció keretében fennálló hitelállománya 184,4 milliárd forint volt 2023 első negyedévének végén. Az NHP Hajrá! hitelprogram keretében elsősorban éven túli hiteleket folyósítottak, a szóban forgó hitelállomány 83,6 százaléka hosszú lejáratú hitelnek minősült. A beruházási hitelek aránya 51,0 százalék volt 2023 első negyedévében.

⁷ Forrás: MNB Gazdasági – pénzügyi válaszlépések az új koronavírusra. <https://www.mnb.hu/koronavirus#vallalati>, Letöltés: 2022. június 22.

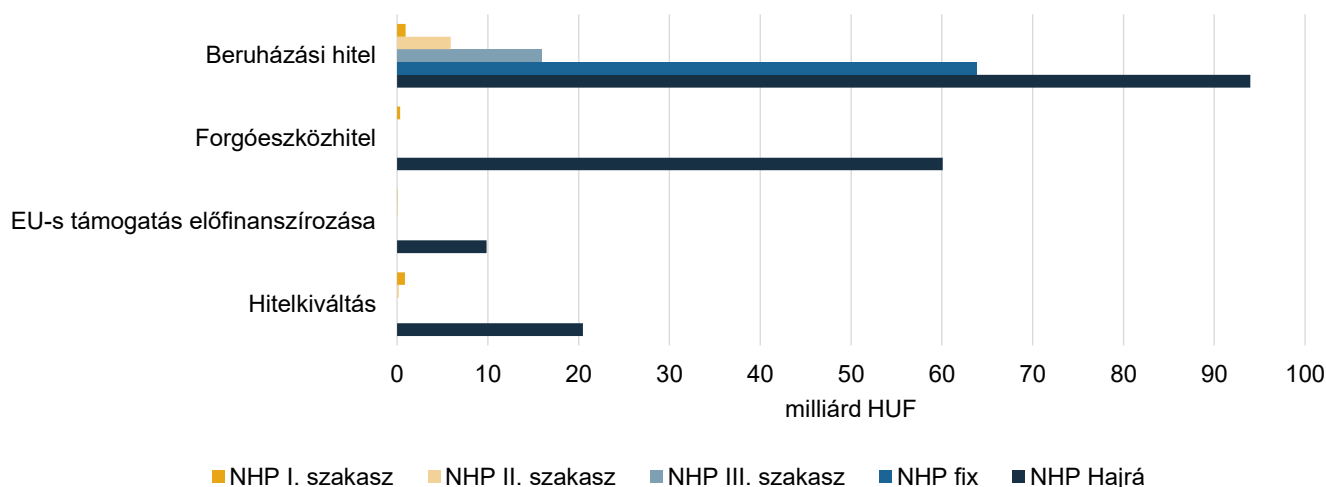
⁸ Forrás: <https://kormany.hu/hirek/2023-ban-megszunik-a-fizetesi-moratorium>, Letöltés: 2023. június 27.

⁹ Forrás: 292/2022. (VIII. 8.) Korm. rendelet a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről

¹⁰ Forrás: 23/2022. (VIII. 8.) AM rendelet a hiteltörlesztési moratórium igénybeviteléhez alkalmazandó kérelemről

¹¹ Forrás: <https://www.mfb.hu/kozlemenyek/tajekoztato20220810-n1321>, Letöltés: 2023. június 27.

43. ábra: **A Növekedési Hitelprogram Hajrá! konstrukció fennálló állománya mintegy 184 milliárd forint volt 2023 első negyedévében**



Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat. Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az NHP keretében a garanciaszervezetek által garantált, a mezőgazdaságba kihelyezett hitelállomány 37,2 milliárd forint volt 2023. március 31-én, ami 80,5 százalékát tette ki az egy évvel korábbi értéknek. Az NHP Hajrá! konstrukcióhoz kapcsolódóan 33,0 milliárd forintot folyósítottak (5. táblázat).

5. táblázat: **A Növekedési Hitelprogram garantált hitelállományának alakulása a mezőgazdaságban 2019 és 2023 első negyedéve között**

milliárd HUF

Időszak		Mezőgazdaság			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2019	I	11,2	0,7	–	–
	II	10,3	0,7	0,8	–
	III	9,8	0,6	1,7	–
	IV	8,8	0,5	8,2	–
2020	I	8,4	0,5	11,0	–
	II	8,1	0,5	13,8	1,0
	III	7,9	0,5	–	8,0
	IV	6,6	0,5	–	19,5
2021	I	6,7	0,4	–	28,8
	II	6,6	0,4	–	38,5
	III	6,4	0,4	–	43,0
	IV	5,8	0,4	–	42,0
2022	I	5,2	0,3	–	40,6
	II	2,7	0,1	–	38,3
	III	4,6	0,3	–	36,3
	IV	4,3	0,2	–	34,4
2023	I	4,0	0,2	–	33,0

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.
 Forrás: Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és Garancia-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

MFB-hitelprogramok

- Az MFB Csoport által a gazdaság újraindítására összehangolt hitel-, tőke- és garancia-program formájában 2020-ban biztosított 1500 milliárd forintból 2022-ben is igényelhetők forrást a vállalkozások az MFB Versenyképességi Hitelprogram keretében.¹²
- Az MFB Zrt. és az Agrárminisztérium által indított hitelprogramok – MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 – igénybevételét 2022-ben szintén meghosszabbították, ezáltal továbbra is kedvezőbb feltételekkel igényelhetők forrást a kedvezményezettek. A hitelprogramokhoz kapcsolódóan a termelők maximum 60 százalékos, de legfeljebb évi 4,0 százalékpontos mértékű kamattámogatásban részesülhettek. Ez alól a sertésenyésztési célú MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020 keretében fizetett hitelszerződések képeztek kivételt, amelyek esetében a támogatás mértéke még kedvezőbbnek bizonyult: minden megkezdett egész állategység után, állategységenként legfeljebb ötszázezer forint összegű hitelhez 100 százalékos kamattámogatást nyújtottak a hitel teljes futamidejére, de a 100 százalékos kamattámogatáson felüli hitelösszeg esetében a forgóeszköz-hitelprogramokra érvényes kamattámogatási mérték volt az irányadó. A hitelszerződés megkötésére 2022. december 31-ig volt lehetőségük az agrár-vállalkozásoknak.¹³
- Az MFB Agrár Hitelprogram keretében további 100 milliárd forintos keretösszeg állt rendelkezésre azon hazai agrár-vállalkozások, valamint erdészettel vagy erdészettel is foglalkozó vállalkozások számára, melyek sikeresen pályáztak Vidékfejlesztési Programoknál és érvényes támogatási okirattal rendelkeznek. Az MFB Zrt. nemcsak a támogatást finanszírozta elő, hanem a teljes projekt megvalósításához, valamint a kapcsolódó egyéb finanszírozási igényekhez is hitelt nyújtott, ezáltal elősegítve a támogatott beruházás megvalósulását és üzembe helyezését. A hitelkérelmek benyújtására 2022. december 30-ig volt lehetőség. A program keretében utoljára 2025. március 30-ig lehet kölcsönszerződés alapján a hitelfelvevő számára kifizetést teljesíteni.
- A mezőgazdasági ágazatba kihelyezett kedvezményes MFB-hitelek fennálló állománya 67,1 milliárd forintot tett ki 2023. március 31-én, ami 5,6 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban (6. táblázat).

6. táblázat: **Az MFB-hitelek közel 70 százaléka a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta 2023. március 31-ig**

milliárd HUF					
Megnevezés	Szántóföldi növénytermesztés	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok	41,1	6,6	7,3	3,1	58,4
ebből					
<i>Mikrovállalkozás</i>	40,0	6,6	7,0	3,0	56,8
<i>Kisvállalkozás</i>	0,9	0,0	0,2	0,1	1,4
<i>Középvállalkozás</i>	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Társas vállalkozások	4,6	0,0	0,2	4,2	17,3
Összesen	45,8	6,6	7,4	7,3	67,1

Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

¹² Forrás: <https://www.mfb.hu/>

¹³ Forrás: <https://www.mfb.hu/>

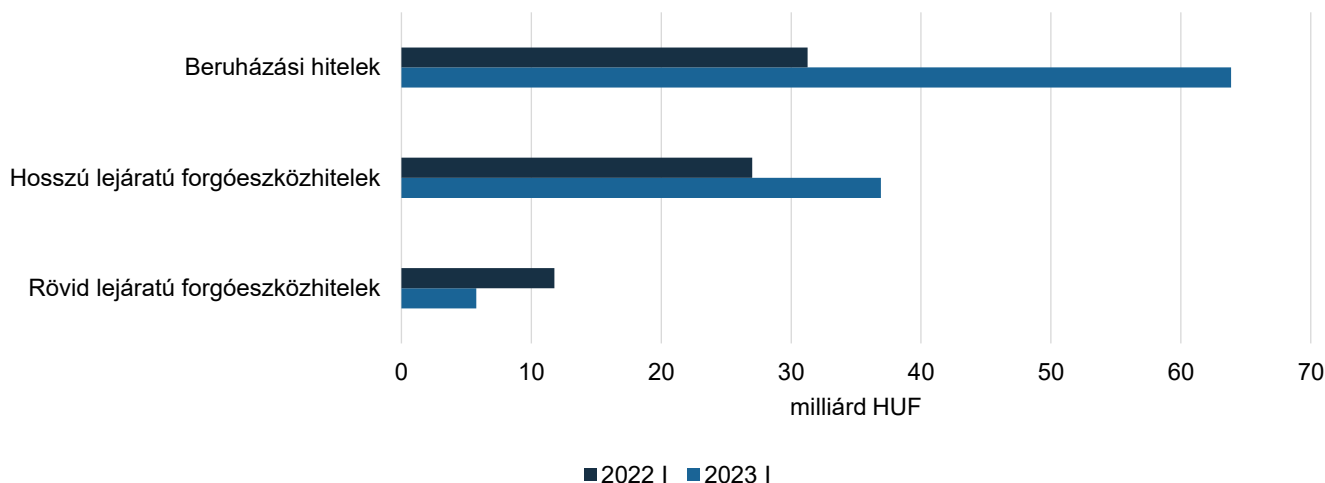
- A mezőgazdaság kedvezményes MFB-hitelállományából továbbra is a szántóföldi növénytermesztők részesedése volt kiemelkedő, 68,2 százalék, azon belül is a mikro-vállalkozások tudhatták magukénak a hitelösszeg zömét, 87,4 százalékát. A kedvezményes hitelállományból az állattenyésztési ágazat 11,0 százalékkal, a kertészeti ágazat 9,9 százalékkal részesedett.

EXIM-konstrukciók

- A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben, illetve megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig. Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az export-utófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez.
- További lehetőségként a Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram indult el 700 milliárd forintos keretösszeggel 2023. február 1-jén. A hitelprogram nem kifejezetten az agráriumot célozza, így az agrárvállalkozások esetében csekély részesedésre számítanak. A Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogrammal kiegészülve a Magyar Fejlesztési Bank és az Eximbank hitel- és tőkeprogramjai, valamint az SZKP MAX hitelprogramjai 2023-ban mintegy 3000 milliárd forintnyi, azaz a GDP 4 százalékának megfelelő finanszírozási forrást biztosítanak majd a vállalatok számára.¹⁴
- Az Eximbank által a mezőgazdasági ágazat részére nyújtott exportösztönző hitelek összege több mint 50 százalékkal nőtt, ezáltal az állomány 70,1 milliárd forintról 106,5 milliárd forintra emelkedett egy év alatt (44. ábra).
- A növekedés a beruházási hiteleknél volt a legnagyobb mértékű, az állomány 31,3 milliárd forintról 63,9 milliárd forintra bővült 2023 első negyedévére.
- A hosszú lejáratú forgóeszközhitelek állománya is dinamikus emelkedett, összege 36,7 százalékkal (27,0 milliárd forintról 36,9 milliárd forintra) nőtt az előző év azonos időszakához képest. A rövid lejáratú forgóeszközhitelek 6,0 milliárd forinttal csökkentek.

¹⁴ Forrás: <https://exim.hu/termekeink/baross-gabor-ujraiparositasi-program>, Letöltés: 2023. június 27.

44. ábra: **Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya több mint 50 százalékkal nőtt a mezőgazdaságban 2023 első negyedében**



Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

- A poszt-Covid gazdasági fellendülés, az orosz–ukrán háború és 2022-ben a csapadék-szegény időjárás, valamint a nyári hónapokra kialakuló súlyos aszály miatt a gabona-, olajosnövény-, takarmány-, energia- és műtrágyapiacokon világszerte kialakult extrém ár-emelkedés hatásainak és negatív következményeinek tompítása érdekében a vállalkozások likviditásának fenntartása, versenyképességük erősítése, ennél fogva a beruházások megvalósításában való segítségnyújtás fontos feladattá vált. A hitelfelvétel lehetőségének fenntartását továbbra is kiemelten segíti a kezességvállalás biztosítása, valamint a kamat és kezességi díjtámogatás. Mindezek következtében tovább erősödött a kezességvállalás szerepe.
- Az Európai Bizottság által 2020 májusában elfogadott Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány Krízis Agrárgarancia Programja 2022. június végén zárult, azonban 2022. július 1-től Magyarországon elsőként a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az élelmiszer kis- és nagykereskedeleme, illetve az agráriumhoz kötődő vállalkozások, östermelők számára elérhetővé vált egy új, kedvezményes kezességvállalás, amely 2022. év végéig az AVHGA Krízis Agrárgarancia Programjának II. szakasza keretében volt igényelhető. Az új jogcím a Covid–19 kapcsán bevezetett átmeneti támogatási jogcím helyébe lépett, amelynek fő kezdeményezettjei szintén a vidéki és agrárvállalkozások voltak. A koronavírus-járvány ideje alatt az AVHGA 783 milliárd új és meghosszabbított hitelt garantált. Az ezen a jogcímen nyújtott agrárkezesség díja mindössze a hitelösszeg 0,25 százaléka volt, amely lehetővé tette, hogy a bankok kockázatainak 90 százalékát átvállalja az Alapítvány.¹⁵
- A meglévő kezességi termékek mellett az alapítvány megkezdte újabb, a közeljövő feladatait figyelembe vevő és a következő európai uniós finanszírozási időszak megvalósítását segítő termékeinek kidolgozását. Az AVHGA egyfelől célul tűzte ki a 4256 milliárd forintos agrárfejlesztési támogatási csomag banki finanszírozásának minél gyorsabb és hatékonyabb megvalósításának segítségét, másfelől részt vett a közös agrárpolitika

¹⁵ Forrás: <https://avhga.hu/ujabb-eszkoz-teszi-konnyebbe-az-elelmiszeragazat-hitelhez-jutasat/>, Letöltés: 2023. június 27.

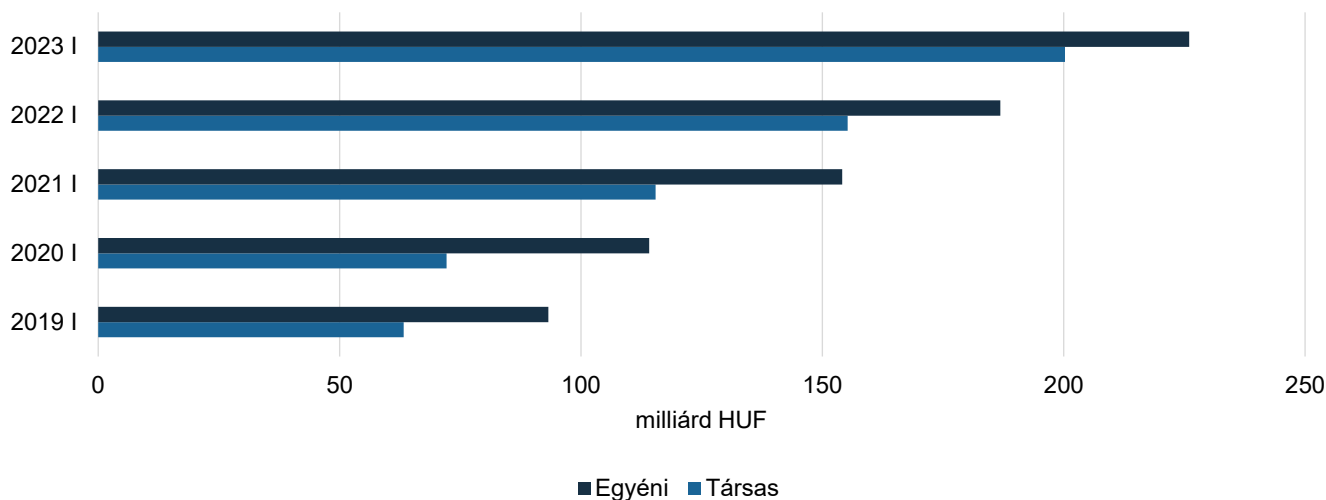
(KAP) 2021–2022-es átmeneti időszakában a Vidékfejlesztési Programban (VP) meghirdetésre kerülő pályázati konstrukciók finanszírozásában is. Mindezek mellett az alapítvány a hiteltörlesztési moratórium lejártja után is fizetési gondokkal küzdő vállalkozások adósságrendezésében ugyancsak segítséget nyújt.¹⁶

- A Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a Kormány 1170/2020. (IV. 21.) Korm. határozata alapján a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. által kidolgozásra került Garantiqa Krízis Garanciaprogramot felváltotta a Garantiqa Krízis 2 Garanciaprogram, amely az orosz–ukrán konfliktus következtében kialakuló vállalati fizetési nehézségek és likviditási problémák kezelésére, a vállalati működőképesség visszaállítása érdekében kidolgozott eszköz. A készfizető kezességvállalási kérelem benyújtására a kkv-nak minősülő vállalkozások folyószámla-, forgóeszköz- és beruházási hitelszerződéséhez kapcsolódóan kerülhet sor. A szóban forgó garanciaprogramban kizárólag új hitelhez vállalható kezesség. A hitel összegét maximalizálták. Az adós által felvett támogatott hitelek együttes összege nem haladhatja meg az adós által az utolsó három lezárt pénzügyi évben elért átlagos éves nettó árbevételének 15 százalékát, vagy a készfizető kezességvállalási kérelem alapját képező hitelszerződés létrejöttével érintett hónapot megelőző 12 hónap energiaköltségének 50 százalékát. Tőketartozásra vállalható kezesség a fennálló hitelösszeg 80 százalékáig, amelyhez 85 százalékos állami viszontgarancia kapcsolódik. A vállalkozásoknak a kezességvállalási szerződés megkötésére 2022. december 31-ig volt lehetőségük.¹⁷
- Kifejezetten beruházási hitelekhez kapcsolódó kezességvállalási konstrukcióval segít a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. az orosz–ukrán konfliktussal összefüggésben kialakult válság által érintett hazai vállalkozásoknak. A kedvező feltételek mellett kínált Garantiqa Krízis Garanciaprogram Investment 2 Hitelgaranciához állami díjtámogatás is kapcsolódik. Az Európai Bizottság október 31-i közleményében 2023 végéig meghosszabbította a „Rendkívüli Krízis Közleményt”, ennek alapján a Garantiqa is meghosszabbította az Investment 2 Hitelgarancia termék igénybevételének lehetőségét 2023. december 31-ig.
- A mezőgazdaság garantált hitelállományában az elmúlt öt évben dinamikus emelkedés volt megfigyelhető, ami 2023 első negyedévében tovább folytatódott: a garantált hitelek összege 24,6 százalékkal, 84,2 milliárd forinttal haladta meg az előző évit, ezáltal 426,3 milliárd forintra nőtt.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok részesedése tovább csökkent, az egy évvel ezelőtti 54,6 százalékról 53,0 százalékra mérséklődött. Ennek hátterében az áll, hogy a társas vállalkozások garantált hitelállományának növekedési üteme az egyéni gazdaságokét meghaladta, előbbi 29,0, utóbbi 20,9 százalék volt. A növekedés értékben is különbözött, a társas gazdaságok 45,0 milliárd forinttal, az egyéniek 39,1 milliárd forinttal gyarapították garantált hitelállományukat 2023 első negyedévében (45. ábra).

¹⁶ Forrás: <https://avhga.hu/a-gazdasag-ujrainditasa-az-avhga-szerepvallalasalaval>, Letöltés: 2023. június 27.

¹⁷ Forrás: <https://garantiqa.hu/krizis-garanciaprogram>, Letöltés: 2023. június 27.

45. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások garantált hiteleinek növekedési üteme meghaladta az egyéni gazdaságokét 2023 első negyedévében**

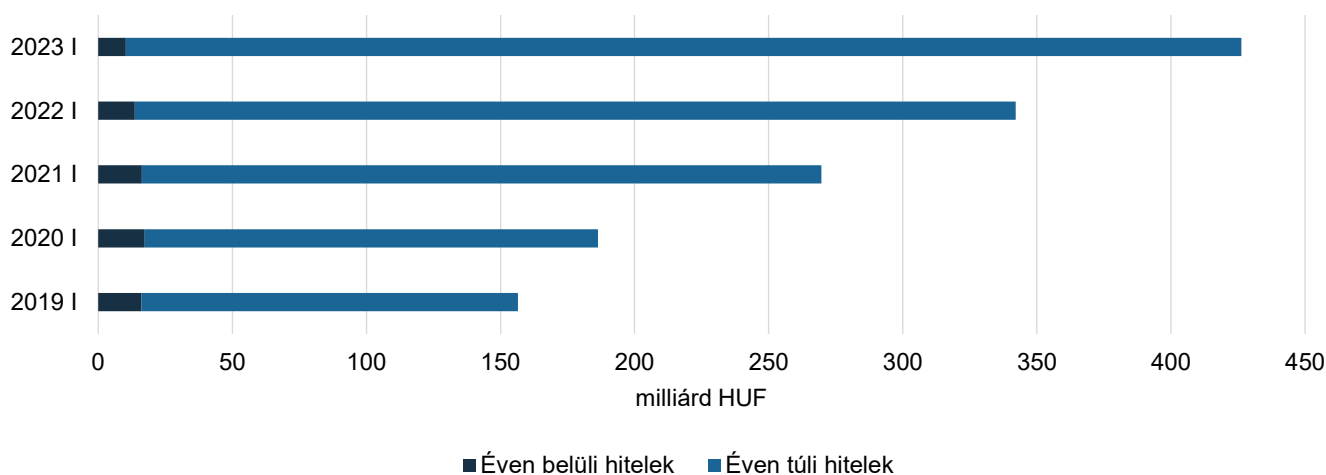


Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 76,0–76,4 százalék volt 2023 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdasági vállalkozások hosszú távú finanszírozási igénye tovább erősödött: az éven túli hitelek állománya 26,6 százalékkal 416,0 milliárd forintra nőtt. Azon belül is a beruházási hitelek összege bővült nagyobb mértékben, 42,5 százalékkal (46,1 milliárd forinttal) 154,5 milliárd forintra, miközben a hosszú lejáratú forgóeszközhitelk kisebb mértékben, 18,8 százalékkal (41,4 milliárd forinttal) 261,5 milliárd forintra emelkedtek.
- Az éven belüli garantált hitelek értéke az előző évi értékhez képest 24,6 százalékkal csökkent, ezáltal 10,3 milliárd forintra mérséklődött (46. ábra).

46. ábra: **A mezőgazdaságban az éven túli garantált hitelek aránya tovább nőtt 2023 első negyedévében**



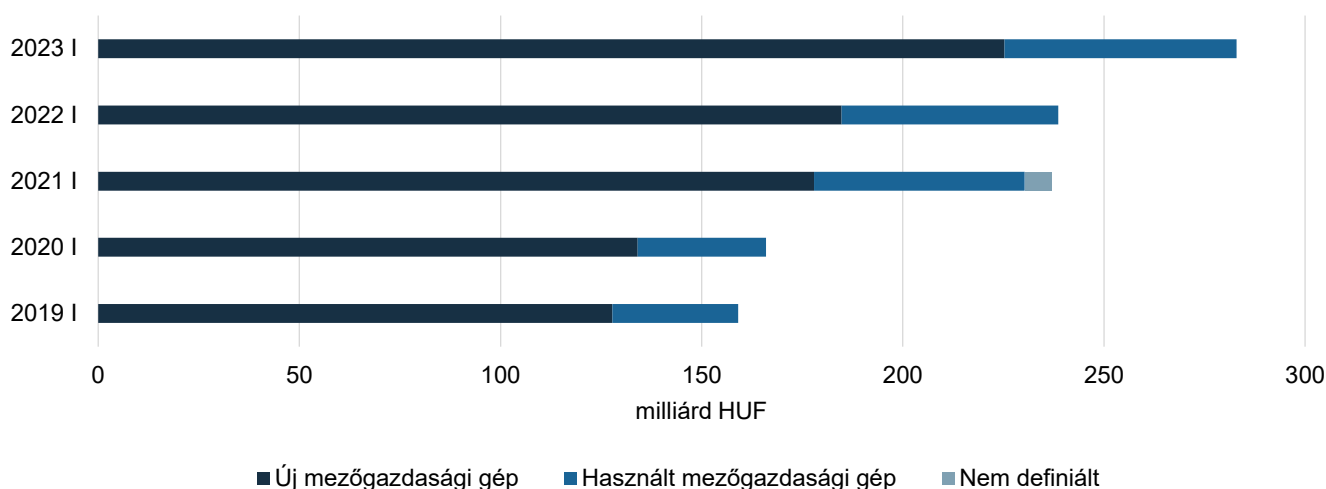
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 76,0–76,4 százalék volt 2023 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

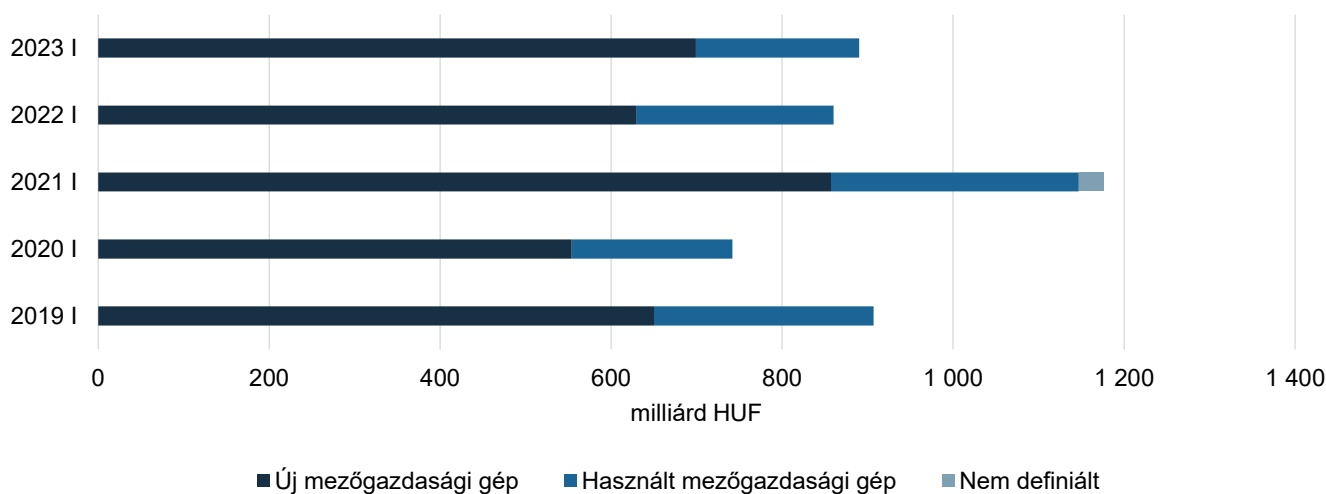
- A lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévősége az elmúlt öt évben fokozatosan bővült, 2023 első negyedévének végére elérte a 283,0 milliárd forintot. Ez az összeg 44,3 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának értékét.
- Nagyobb növekedés az új mezőgazdasági gépek lízingelt állományában volt megfigyelhető, amely 21,9 százalékkal nőtt egy év alatt és ez értékben 40,5 milliárd forintot jelentett. A használt gépeknél csupán 3,7 milliárd forintos állománybővülés következett be.
- A mezőgazdasági gépek körében továbbra is az új gépek részesedése volt kiemelkedő, és arányuk egy év alatt kismértékben (2,2 százalékponttal), 79,6 százalékra emelkedett (47. ábra).

47. ábra: **Az új mezőgazdasági gépek és a használt gépek állománya is növekedett 2023 első negyedévében**



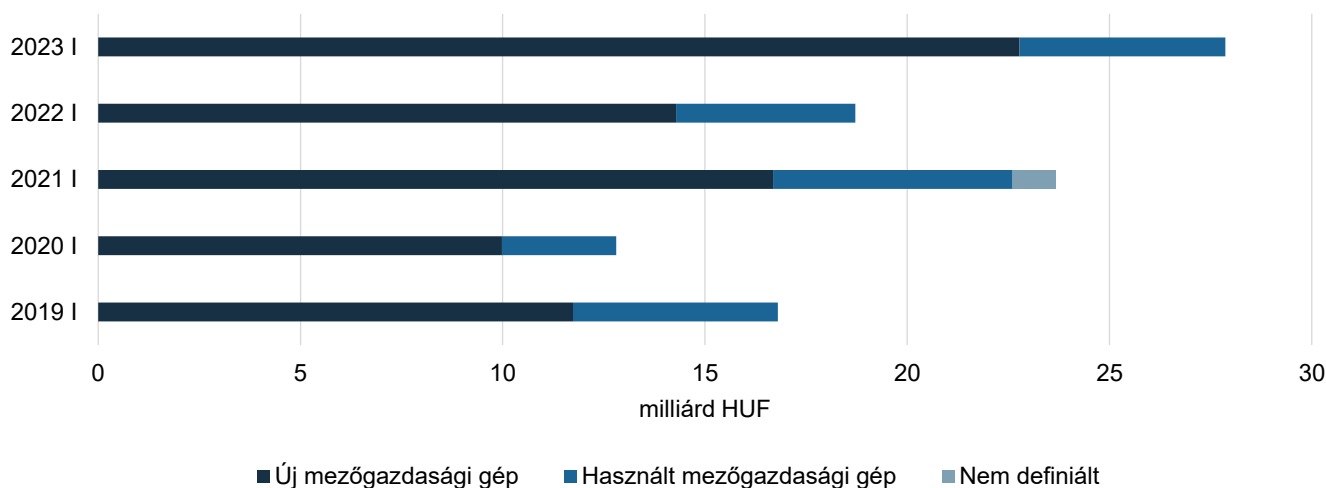
Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A tőkekintlévőségekkel együtt a lízingszerződések száma is nőtt, 3,5 százalékkal bővült az előző év azonos időszaki értékéhez képest, ezáltal 890 darabra emelkedett 2023 első negyedévének végére. Az új mezőgazdasági gépre vonatkozó szerződések számában növekedés volt tapasztalható, 11,1 százalékkal emelkedett az állomány, összesen 699 szerződést kötöttek a vizsgált időszak végére. A használt mezőgazdasági gépeknél kisebb visszaesés jelentkezett, mert ezekre 17,3 százalékkal kevesebbet, összesen 191 szerződést kötöttek.
- Az új gépekre kötött lízingszerződések aránya a korábbi évi 73,1 százalékról 78,5 százalékra emelkedett, miközben a használt gépeké 26,9 százalékról 21,5 százalékra csökkent (48. ábra).

48. ábra: **A lízingscégek mezőgazdasági szerződéseinek száma nőtt 2023 első negyedében**

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az előző év azonos időszakához képest a lízingscégek által finanszírozott összeg 48,9 százalékkal emelkedett, értékben 18,7 milliárd forintról 27,9 milliárd forintra nőtt. Az új gépek esetében a bővülés 59,4 százalékos volt, 22,8 milliárd forintra növekedtek a kihelyezések, a használt mezőgazdasági gépek esetében pedig 14,8 százalékos bővülés jelentkezett, 4,4 milliárd forintról 5,1 milliárd forintra emelkedtek (49. ábra).

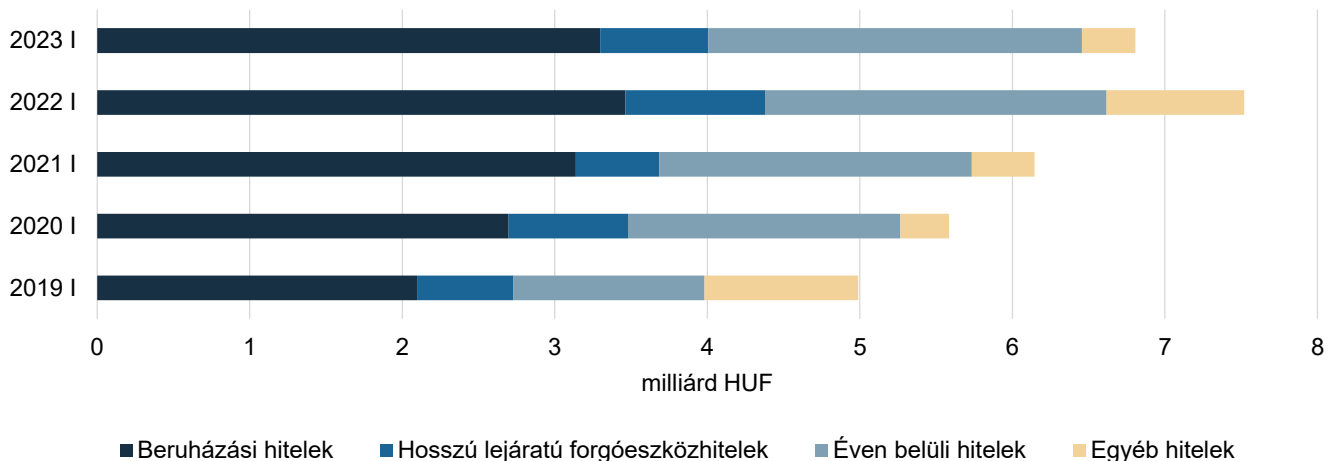
49. ábra: **A lízingscégek mezőgazdasági kihelyezései növekedtek 2023 első negyedében**

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállománya

- Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak 6,8 milliárd forintos hitelállománya 9,5 százalékkal, 0,7 milliárd forinttal volt kevesebb az előző év azonos időszaki értékénél. A csökkenés a beruházási hiteleknél, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelknél és az egyéb hiteleknél jelentkezett.
- A piaci hitelek részesedése 43,5 százalékról 37,9 százalékra mérséklődött, ezáltal a kedvezményes hitelek nagyobb arányt képviseltek az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállományában az egy évvel korábbi azonos negyedév értékéhez képest.
- A beruházási hitelek részesedése (az állomány csökkenése ellenére) 2,4 százalékponttal 48,5 százalékra emelkedett, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel aránya 1,8 százalékponttal 10,4 százalékra csökkent, az egyéb hitelek aránya 6,8 százalékponttal 5,2 százalékra esett vissza az ágazatban. A rövid lejáratú hitelek arányánál növekedés jelentkezett, 6,2 százalékponttal 36,0 százalékra bővült a részesedés (50. ábra).
- Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások újonnan felvett hiteleinek értéke 1,5 milliárd forintot tett ki 2023 első negyedévének végén. Ez az összeg 0,8 milliárd forinttal volt több, mint egy évvel korábban. A hitelek túlnyomó többségét, összesen 91,6 százalékát folyószámlahitel formájában folyósították.

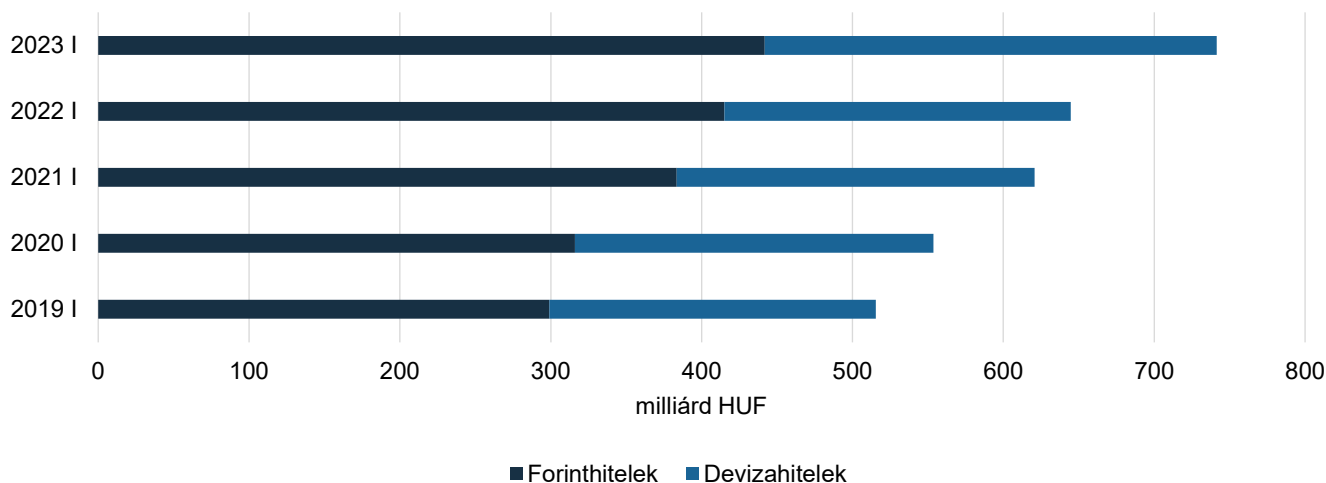
50. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelei a hosszú lejáratú és az egyéb hitelek mérséklődése miatt csökkentek 2023 első negyedévében**



Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

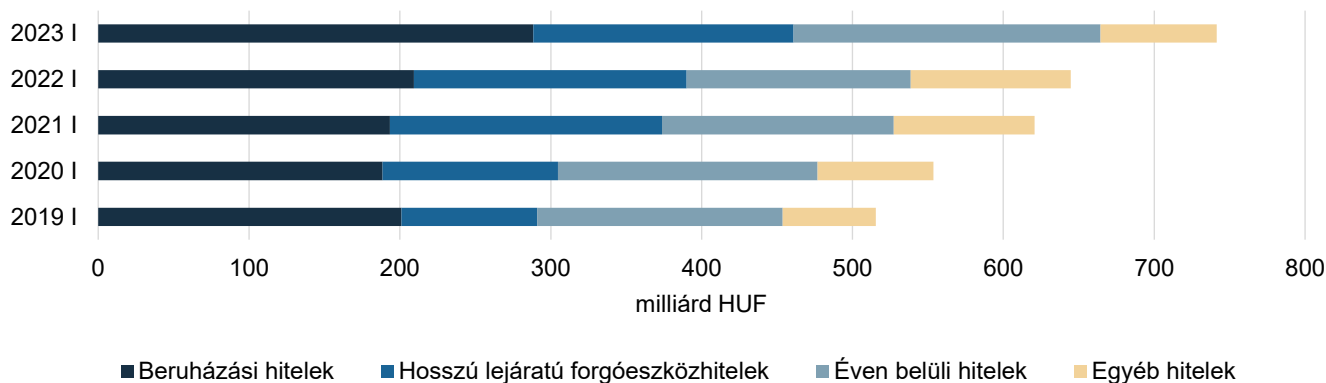
Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya az elmúlt öt évben fokozatosan növekedett, 2023 első negyedévének végére pedig elérte a 741,5 milliárd forintot, ami az előző év azonos időszakához képest 15,0 százalékos növekedésnek felelt meg (51. ábra).

51. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelei tovább emelkedtek 2023 első negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeriparban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományán belül ebben a negyedévben mind a forinthitelek, mind a devizahitelek növekedése megfigyelhető volt, előbbi 6,4 százalékkal, míg utóbbi 30,6 százalékkal emelkedett. A forinthitelek állománya 26,7 milliárd forinttal emelkedett a vizsgált időszakban, míg a devizahiteleknél 70,2 milliárd forintos bővülés következett be. Mindezek eredményeképpen a devizahitelek hitelállományból való részesedése 4,8 százalékponttal emelkedett.
- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának növekedése leginkább a beruházási hiteleknél volt erőteljes, 37,8 százalékos (79,1 milliárd forintos) emelkedéssel. Ezt követte az éven belüli hitelek 37,0 százalékos (54,9 milliárd forintos) bővülése, amely ezáltal 203,4 milliárd forintot ért el. Ebben a negyedévben az egyéb hitelek és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel csökkentek, előbbi 28,9, utóbbi 8,2 százalékkal (52. ábra).
- Mindezek eredményeképpen a hosszú lejáratú hitelek részesedése 2023 első negyedévében a teljes hitelállományból 1,7 százalékponttal 62,2 százalékra emelkedett.

52. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományában a beruházási és az éven belüli hitelek növekedése volt számottevő 2023 első negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának legnagyobb részét, 28,4 százalékát az egyéb élelmiszeripar szakágazatban tevékenykedők tudhatták magukénak. Ezt követte 13,2 százalékos részaránnyal az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, valamint 9,0 százalékkal a malomipari termék gyártása és egyaránt 8,1 százalékkal a baromfihús-feldolgozás, -tartósítás, valamint az olaj gyártása szakágazatok. Kiemelhető még a húsfeldolgozás, -tartósítás 6,4 százalékkal és a haszonállat-eledelel gyártása szakágazat 5,5 százalékkal.
- Az Agrárminisztérium adatgyűjtésében a 2020. évtől külön soron szereplő szőlőbor termelése szakágazat az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállományában 4,9 százalékos részesedéssel bírt az első negyedév végén, és ez az előző év ugyanezen időszakában 4,7 százalékos arányt ért el.
- Az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállománya 96,9 milliárd forinttal bővült. Ezen belül a legnagyobb mértékben az egyéb élelmiszeripar szakágazat hitelállománya emelkedett 40,1 milliárd forinttal, ezt követte az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás 16,4 milliárdos növekedéssel, valamint az olaj gyártása 13,1 milliárdos növekedéssel. A baromfihús-feldolgozás, -tartósítás és a malomipari termék gyártása szakágazatok hitelállománya is bővült, előbbi 9,0 milliárd forinttal, utóbbi 6,7 milliárd forinttal volt több, mint az előző év azonos időszakában.
- A húsfeldolgozás, -tartósítás szakágazat hitelállománya jelentősen csökkent, 15,7 milliárd forinttal esett vissza. A szakágazaton belül a beruházási és az egyéb hitelek mérséklődtek (–15,0 és –4,3 milliárd forinttal) (7. táblázat).

7. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint egyharmadát a beruházási hitelek adták 2023 első negyedévében**

milliárd HUF

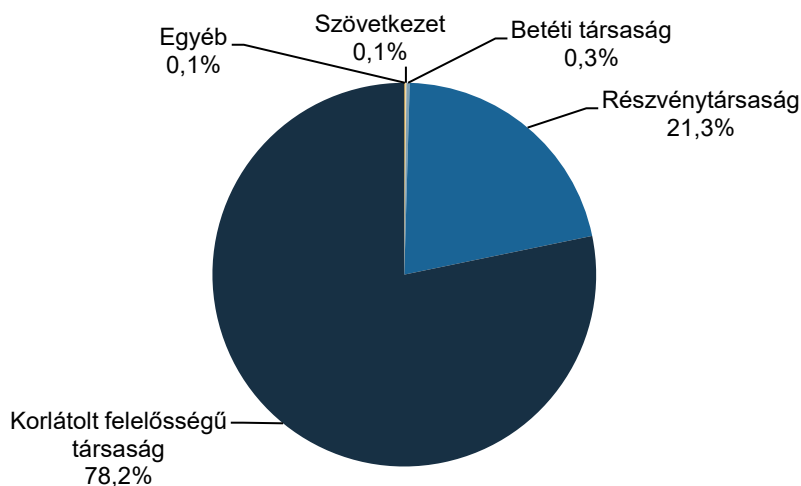
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	47,6	25,7	10,6	5,0	5,6	0,6
Baromfihús-feldolgozás, -tartósítás	60,0	19,9	24,3	8,2	4,0	3,6
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	12,1	4,3	6,6	0,3	0,7	0,3
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	2,3	0,9	0,8	0,3	0,3	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	97,8	21,8	35,1	7,6	29,4	3,9
Olaj gyártása	60,4	29,2	3,1	4,0	12,3	11,8
Tejtermék gyártása	31,3	12,3	8,6	3,1	5,2	2,2
Malomipari termék gyártása	66,6	16,4	20,1	17,4	10,6	2,1
Kenyér, friss pékáru gyártása	37,1	25,2	4,9	2,9	3,9	0,3
Tésztafélék gyártása	22,7	6,0	3,4	1,1	5,9	6,4
Tartósított lisztésáru gyártása	8,8	4,8	2,1	1,5	0,5	0,0
Haszonállat-eledelel gyártása	40,7	21,3	9,0	3,4	5,8	1,1
Hobbiállat-eledelel gyártása	7,0	1,8	2,9	0,2	2,1	0,0
Szőlőbor termelése	36,6	15,4	10,4	4,0	4,6	2,2
Egyéb élelmiszeripar	210,4	83,3	30,7	10,9	42,9	42,6
Összesen	741,5	288,3	172,7	69,8	133,6	77,1

Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a korlátolt felelősségű társaságok és a részvénytársaságok fennálló hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük együttesen 99,5 százalék volt 2023. március 31-én. Legkisebb hitelállománnyal a közkereseti társaságok, a szövetkezetek, valamint a betéti társaságok rendelkeztek (53. ábra).

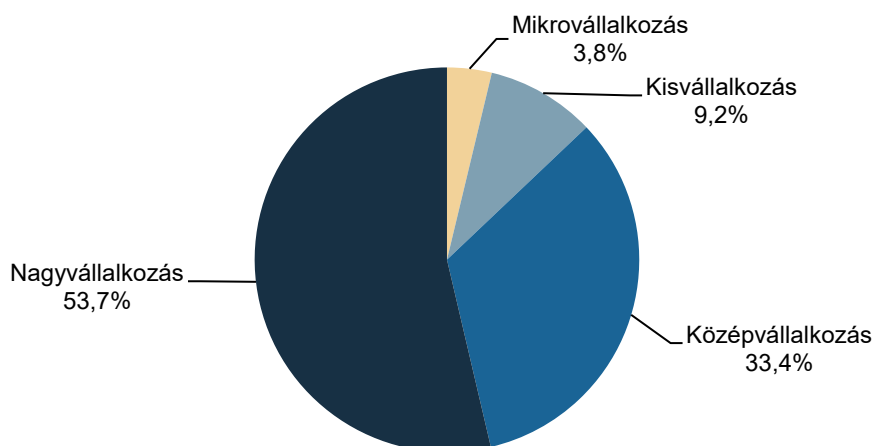
53. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint háromnegyedét a korlátolt felelősségű társaságok tudhatták magukénak 2023 első negyedében**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának több mint felét a nagyvállalkozások adták, a mikro-, kis- és középvállalkozások hiteleinek aránya a teljes állományból 46,3 százalékot képviselt, ami 343,6 milliárd forintnak felelt meg.
- A teljes hitelállomány 33,4 százalékát adták a középvállalkozások, emellett a kisvállalkozások részesedése 9,2 százalékot, a mikrovállalkozásoké pedig 3,8 százalékot tett ki 2023 első negyedében (54. ábra).

54. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint fele a nagyvállalkozásokat finanszírozta 2023 első negyedében**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások 2023 első negyedében 65,7 milliárd forintnyi új hitelt vettek fel, ami 19,7 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbi értéket. A legnagyobb mértékű növekedés az egyéb éven belüli hiteleknel történt 19,3 milliárd forinttal, ezt követte a folyószámlahitelek emelkedése 15,7 milliárd forinttal, valamint a hosszú lejáratú forgóeszközhitel és az egyéb hitelek bővülése, előbbi 10,6 milliárd forinttal, utóbbi 10,2 milliárd forinttal. Az új hitelösszeg legnagyobb része (29,4 százalék) továbbra is egyéb éven belüli hitel volt, és emellett a folyószámlahitelek képviseltek még nagyobb hányadot (23,9 százalékot), a hosszú lejáratú új hitelek együttesen közel egyharmadát képviselték az új hitelállománynak (8. táblázat).
- Az új hitelek legnagyobb része, 26,6 százaléka az egyéb élelmiszer gyártása szakágazatba került, döntően folyószámlahitelek és egyéb hitelek formájában. A legjelentősebb növekedés szintén az egyéb élelmiszer gyártása területen volt megfigyelhető: az új hitelek értéke 7,4 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos negyedévi értékét. Ezen belül a folyószámlahitelek 4,5 milliárd forinttal, az egyéb hitelek 4,7 milliárd forinttal emelkedtek. Az egyéb éven belüli hitelek azonban 4,6 milliárd forinttal csökkentek.
- A szakágazatok közül leginkább a tejtermék gyártása szakágazatban tevékenykedő vállalkozások hitelei csökkentek, 4,3 milliárd forinttal kisebb hitelösszeget vettek fel 2022 első negyedéhez képest. E szakágazaton belül az egyéb éven belüli hitelek visszaesése volt meghatározó (–4,3 milliárd forint). A malomipari termék gyártása szakágazat új hiteleinek értéke 1,9 milliárd forinttal mérséklődött, leginkább az egyéb éven belüli hitelek és a beruházási hitelek csökkenése miatt. Az egyéb éven belüli hitelek 1,9 milliárd forinttal, a hosszú lejáratú hitelek összesen 1,3 milliárd forinttal mérséklődtek, a folyószámlahitelek azonban 1,5 milliárd forinttal bővültek ebben a szakágazatban.

8. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások új hiteleinek zöme egyéb éven belüli hitel és folyószámlahitel volt 2023 első negyedében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	8,4	0,0	0,4	2,1	5,9	0,0
Baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás	4,6	0,3	1,1	0,8	1,2	1,2
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	0,7	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	11,6	4,2	4,8	0,7	1,9	0,1
Olaj gyártása	4,7	0,2	0,0	0,1	0,8	3,6
Tejtermék gyártása	0,9	0,1	0,0	0,1	0,6	0,1
Malomipari termék gyártása	3,1	0,1	0,2	1,6	1,2	0,0
Kenyér, friss pékáru gyártása	5,1	3,9	0,1	0,9	0,2	0,0
Tésztafélék gyártása	0,9	0,0	0,0	0,4	0,5	0,0
Tartósított lisztesáru gyártása	0,7	0,0	0,0	0,3	0,3	0,0
Haszonállat-eledel gyártása	1,8	0,2	0,2	0,9	0,6	0,0
Hobbiállat-eledel gyártása	1,8	0,0	0,0	0,0	1,8	0,0
Szőlőbor termelése	3,7	0,1	0,4	2,6	0,5	0,0
Egyéb élelmiszeripar	17,5	0,6	3,2	4,9	3,6	5,2
Összesen	65,7	9,9	10,6	15,7	19,3	10,2

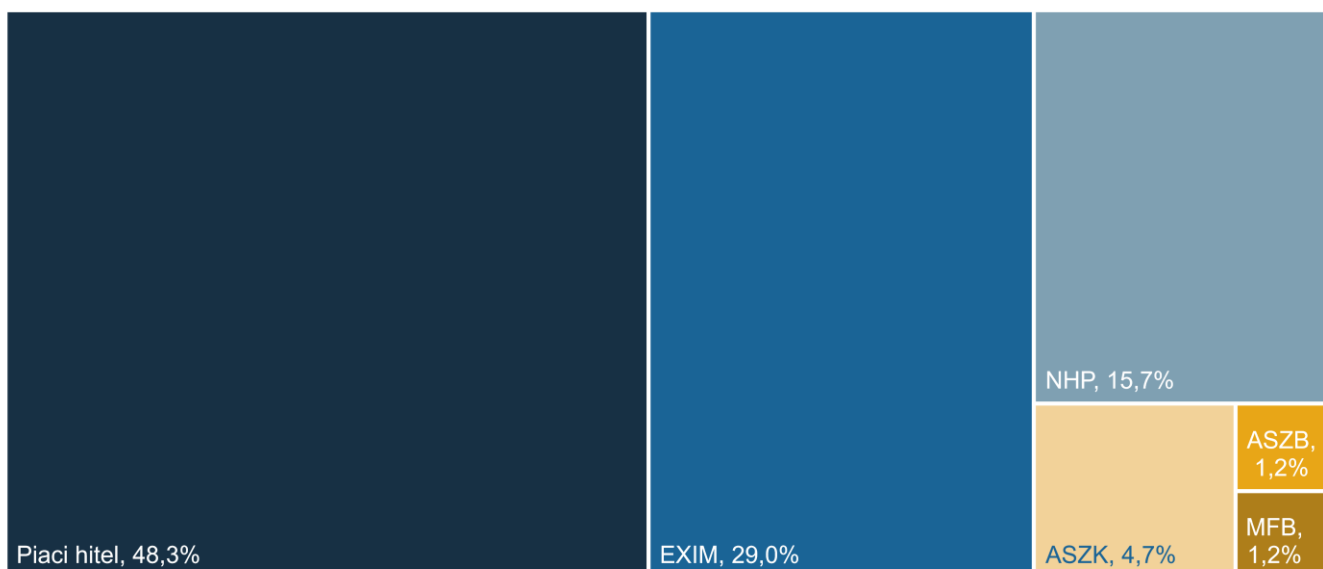
Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Kedvezményes finanszírozás az élelmiszeriparban

- Az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások hitelállományának közel fele (48,3 százaléka) piaci hitel volt 2023 első negyedévében¹⁸ (55. ábra).
- Kiemelkedő volt az ágazatban a támogatott hitelkonstrukciók közül az Eximbank által finanszírozott hitelek fennálló állománya, amely a hitelösszeg 29,0 százalékát adta 2023. március 31-én. Az NHP-hitelek állománya a szegmens hitelállományának 15,7 százalékát képezte. Az élelmiszeriparban kevésbé volt számottevő az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel és az MFB által nyújtott kedvezményes hitelek állománya, előbbi az ágazat hitelösszegéből mindössze 4,7 százalékos, utóbbi 1,2 százalékos részesedéssel bírt. Az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel fennálló állománya a teljes hitelállomány 1,2 százalékát tette ki.

55. ábra: **Az élelmiszeripari hitelek több mint 50 százaléka kedvezményes hitel volt 2023. március 31-én**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.

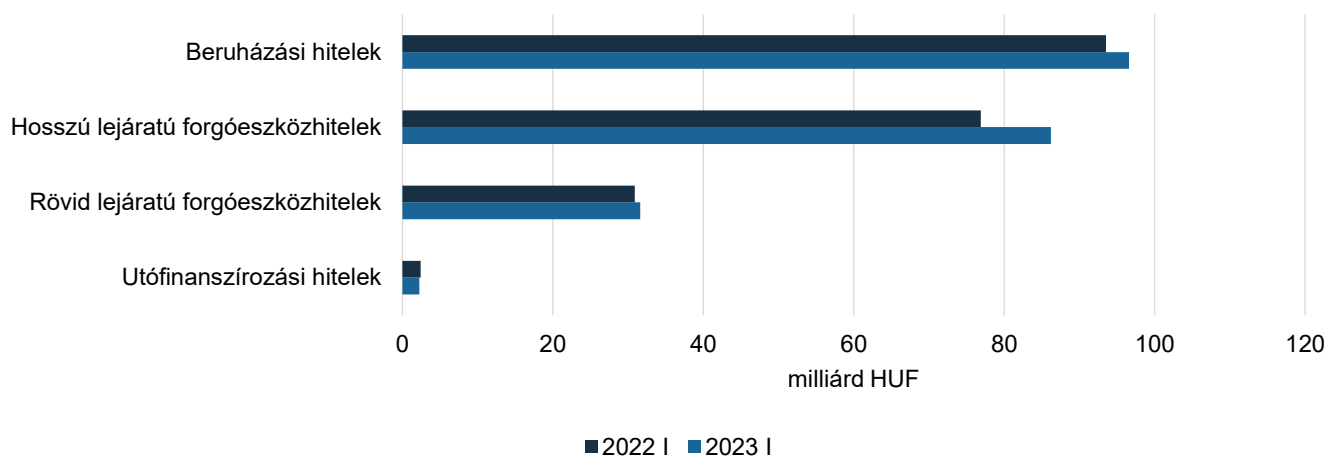
Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ-, AVHGA-adatok és Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

EXIM-konstrukciók

- Az Eximbank által az élelmiszeripar részére nyújtott exportösztönző hitelek összege 6,4 százalékkal nőtt, 203,8 milliárd forintról 216,7 milliárd forintra bővült az egy évvel korábbi azonos negyedévhez viszonyítva (56. ábra). A változáshoz a hosszú lejáratú forgóeszközhitel járult hozzá legnagyobb mértékben: állományuk 12,1 százalékkal (+9,3 milliárd forinttal) emelkedett egy év alatt, a beruházási hitelek pedig további 3,0 milliárd forinttal nőttek. A teljes hitelállományon belül a legnagyobb részt a beruházási hitelek képezték 44,6 százalékkal. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel részesedése 39,8 százalék volt.

¹⁸ A piaci hitelek aránya módszertani változások miatt nem összehasonlítható az előző év azonos időszaki adataival.

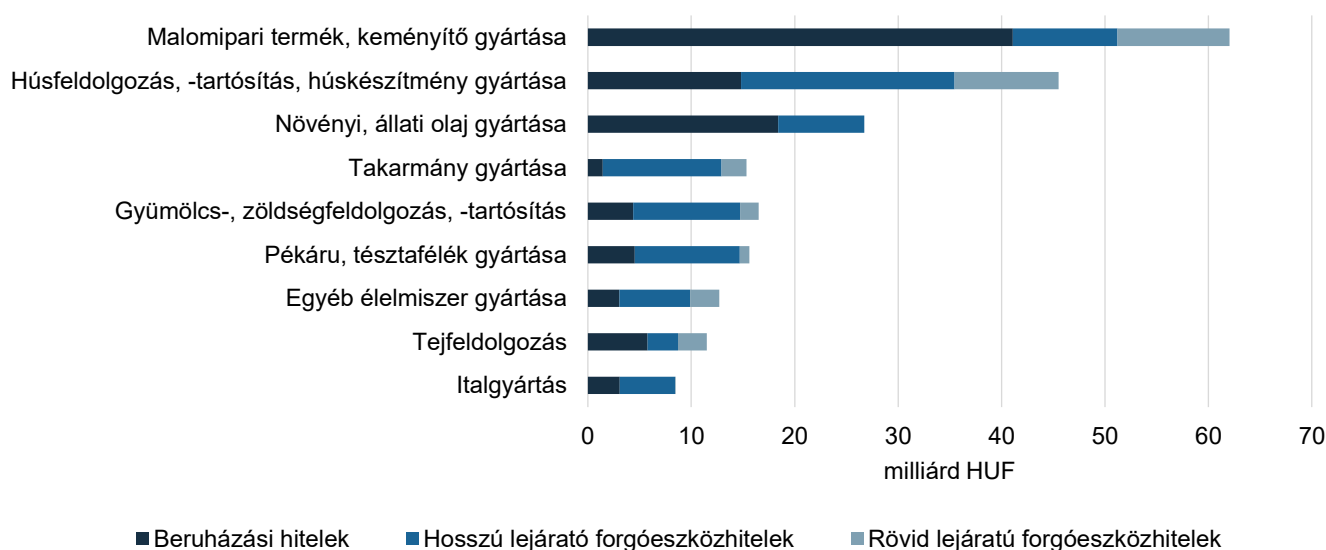
56. ábra: **Az Eximbank élelmiszeripari hitelei közül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel növekedtek leginkább 2023 első negyedében**



Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek mintegy felét, 49,6 százalékát továbbra is a malomipari termék, keményítő gyártása, valamint a húsfeldolgozással foglalkozó alágazatok tudhatták magukénak. Ez az arány az előző év azonos időszakában 3,0 százalékponttal volt magasabb. A szegmensek közül a malomipari termék, keményítő gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitel 28,6 százalékát adta, a húsfeldolgozással foglalkozó alágazatok pedig összesen a hitelállomány 21,0 százalékát képviselték. A többi al- és szakágazat hiteleinek értéke együttesen 109,1 milliárd forint volt a vizsgált időszakban (57. ábra).

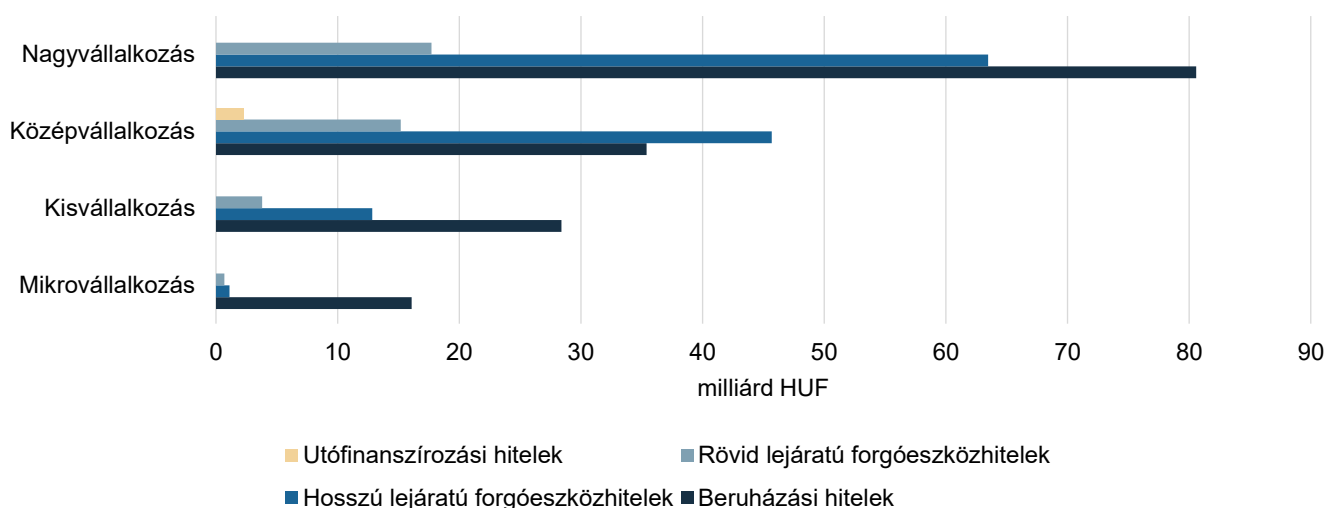
57. ábra: **Az Eximbank élelmiszeripari hiteleit főként a malomipar és a húsfeldolgozás szereplői vették igénybe 2023 első negyedében is**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az EXIM exportösztönző hiteleinek túlnyomó többségét (80,5 százalékát) továbbra is a nagy- és középvállalkozások vették igénybe, ami együttesen 260,3 milliárd forintot jelentett (58. ábra).
- Lejáratú idő szerint hasonló struktúra volt megfigyelhető a nagy- és középvállalkozások hitelállományában az előző év azonos időszakához képest, a két csoport belső szerkezetében nem volt jelentős változás. A nagyvállalkozások exportösztönző hitelein belül bár a beruházási hitelek csökkentek (–3,9 milliárd forinttal), összegük és arányuk (80,6 milliárd forint, 49,8 százalék) mégis meghatározó maradt. A középvállalkozások esetében a beruházási és forgóeszközhitel állománya bővült a legnagyobb mértékben (+17,9 milliárd forinttal mindkét esetben), de továbbra is a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek értéke és aránya (45,7 milliárd forint, 46,4 százalék) maradt kiemelkedő.
- Az éven túli hitelek domináltak a mikro- és kisvállalkozásoknál is, ezen belül is a beruházási hitelek aránya volt magas. A mikrovállalkozások esetében a hosszú lejáratú hitelek aránya 96,2 százalékot, a kisvállalkozások esetében 91,6 százalékot tett ki a hitelállomány egészéből.

58. ábra: **Az Eximbank exportösztönző hiteleit főként a nagyvállalkozások vették igénybe beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel formájában 2023 első negyedében**

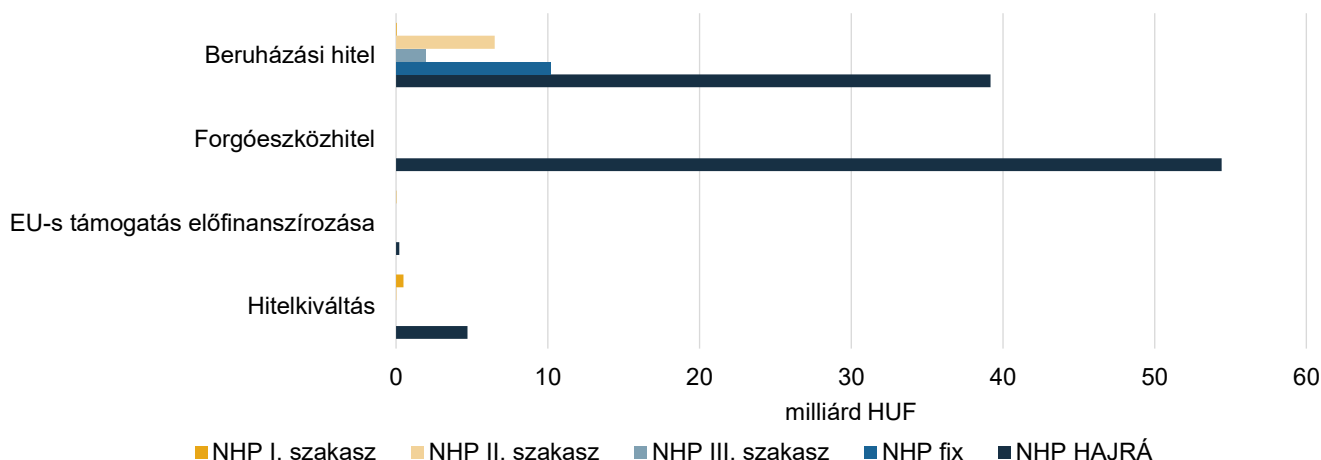


Megjegyzés: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdasági ágazat hitelállományát is tartalmazza. Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Növekedési Hitelprogram

- Az élelmiszeripar fennálló hitelállománya az NHP-konstrukciókhoz kapcsolódóan 117,7 milliárd forint volt 2023 első negyedében, és ez 10,7 százalékos csökkenést jelentett az egy évvel korábbi helyzethez képest. A hitelállomány 83,7 százalékát, 98,5 milliárd forintot az NHP Hajrá! keretében folyósították, javarészt (55,2 százalékban) forgóeszközhitel formájában. Ezen kívül jelentős volt még a beruházási hitelek részese-dése, 39,8 százalékban (59. ábra).

59. ábra: **A Növekedési Hitelprogram Hajrá! élelmiszeripari hitelei elsősorban forgóeszközöket finanszíroztak 2023 első negyedében**

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat. Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az NHP keretében a garanciaszervezetek által garantált, az élelmiszeriparba kihelyezett hitelállomány 13,9 százalékkal volt kevesebb az előző év azonos időszakánál, ezáltal 8,8 milliárd forintot tett ki 2023. március 31-én. Az állomány 86,8 százalékát az NHP Hajrá!-hoz kapcsolódóan folyósították az ágazatban tevékenykedők számára (9. táblázat).

9. táblázat: **A Növekedési Hitelprogram garantált hitelállományának alakulása az élelmiszeriparban 2019 és 2023 első negyedévének vége között**

milliárd HUF

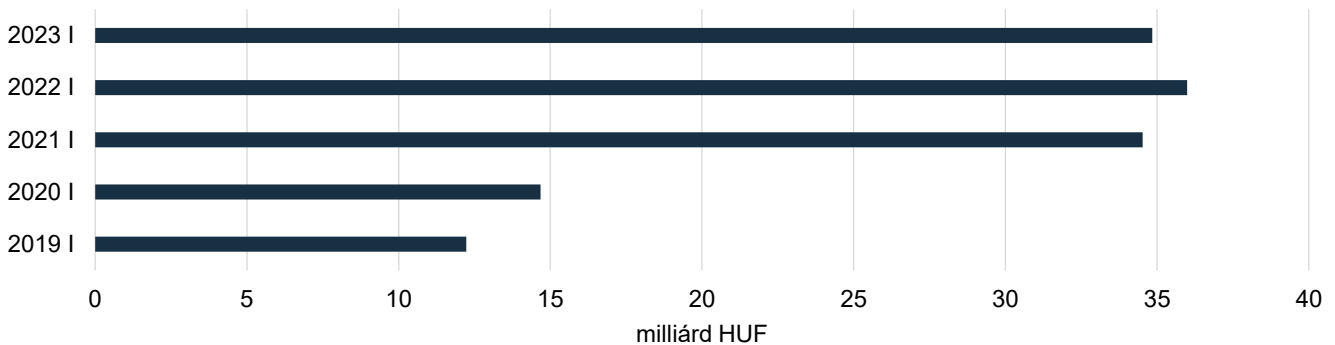
Időszak	Élelmiszeripar				
	I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!	
2019	I	5,0	0,3	–	–
	II	4,8	0,2	0,3	–
	III	4,4	0,1	0,5	–
	IV	4,4	0,1	1,1	–
2020	I	3,9	0,1	1,6	–
	II	3,8	0,1	2,0	–
	III	3,8	0,4	–	1,1
	IV	2,0	0,4	–	3,9
2021	I	1,5	0,3	–	6,0
	II	1,5	0,4	–	7,8
	III	1,5	0,3	–	8,8
	IV	1,3	0,3	–	8,5
2022	I	1,3	0,3	–	8,7
	II	0,3	0,0	–	8,1
	III	1,0	0,3	–	8,3
	IV	1,0	0,4	–	8,0
2023	I	0,9	0,3	–	7,6

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.
 Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel

- Egy év alatt az élelmiszeripari vállalkozások ASZK-folyószámlahitel fennálló állománya 3,2 százalékkal mérséklődött, így a korábbi időszakokban megszokott dinamikus növekedés először lelassult, majd csökkenéssé alakult: az ágazatban tevékenykedő vállalkozások fennálló állománya 36,0 milliárd forintról 34,8 milliárd forintra változott 2023 első negyedévének végére (60. ábra).

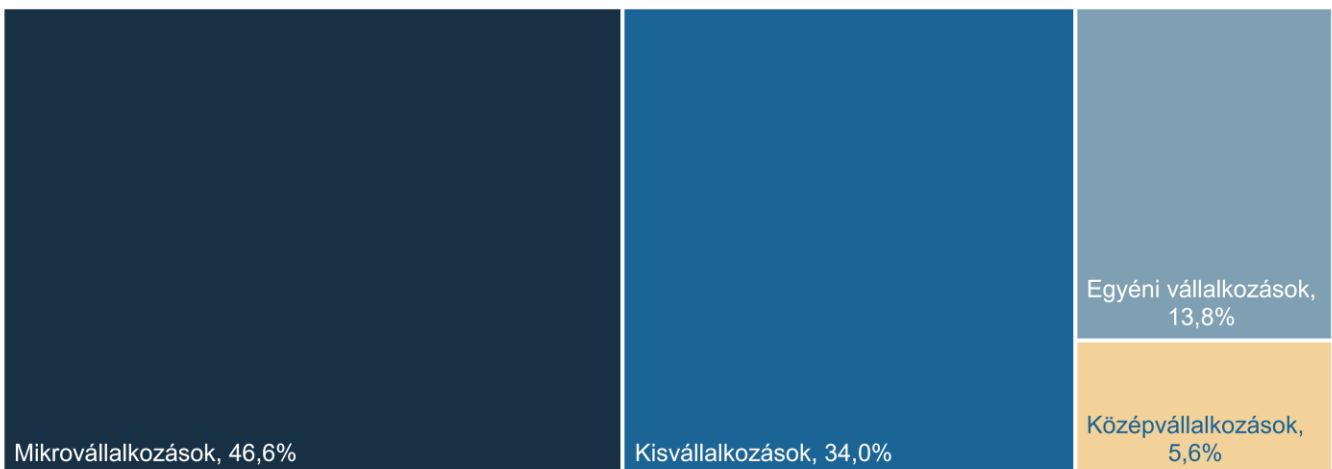
60. ábra: **Az élelmiszeripar Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeretének korábbi növekedése csökkenésbe váltott 2023 első negyedévében**



Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar ASZK-folyószámlahitel fennálló állományának zöme a társas vállalkozásokhoz köthető, a 34,8 milliárd forintos hitelállományból 30,0 milliárd forintot tudhattak magukénak 2023. március 31-én. Azon belül is a mikrovállalkozások rendelkeztek a legnagyobb hitelállománnyal, részesedésük 46,6 százalékot tett ki, miközben a kisvállalkozásoké a hitelállomány 34,0 százalékát tette ki. A középvállalkozások részesedése 5,6 százalék, az egyéni vállalkozásoké ennél nagyobb, 13,8 százalék volt 2023 első negyedévében (61. ábra).

61. ábra: **Az élelmiszeripar Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret fennálló állományának közel felét mikrovállalkozások igényelték 2023. március 31-ig**



Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel mellett az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel keretében is kedvezményes hitelhez juthattak az élelmiszeripari vállalkozások. Az ágazat fennálló állománya a szóban forgó hitelkonstrukció keretében 8,7 milliárd forint volt 2023. március 31-én.

MFB-hitelprogramok

- Az élelmiszeripari ágazatba kihelyezett kedvezményes MFB-hitelek fennálló állománya 2023. március 31-én 8,7 milliárd forintot tett ki, amely összeg 1,7 milliárd forinttal volt kevesebb az előző év azonos időszakának értékénél (10. táblázat). A hitelösszeget szinte teljes egészében a társas vállalkozások igényelték, amelyek körében a mikrovállalkozások bírtak a legnagyobb részesedéssel (78,3 százalék), arányuk 0,5 százalékponttal mérséklődött egy év alatt.

10. táblázat: **Az MFB élelmiszeripari hitelei elsősorban a mikrovállalkozásokat finanszírozták 2023 első negyedévében is**

milliárd HUF

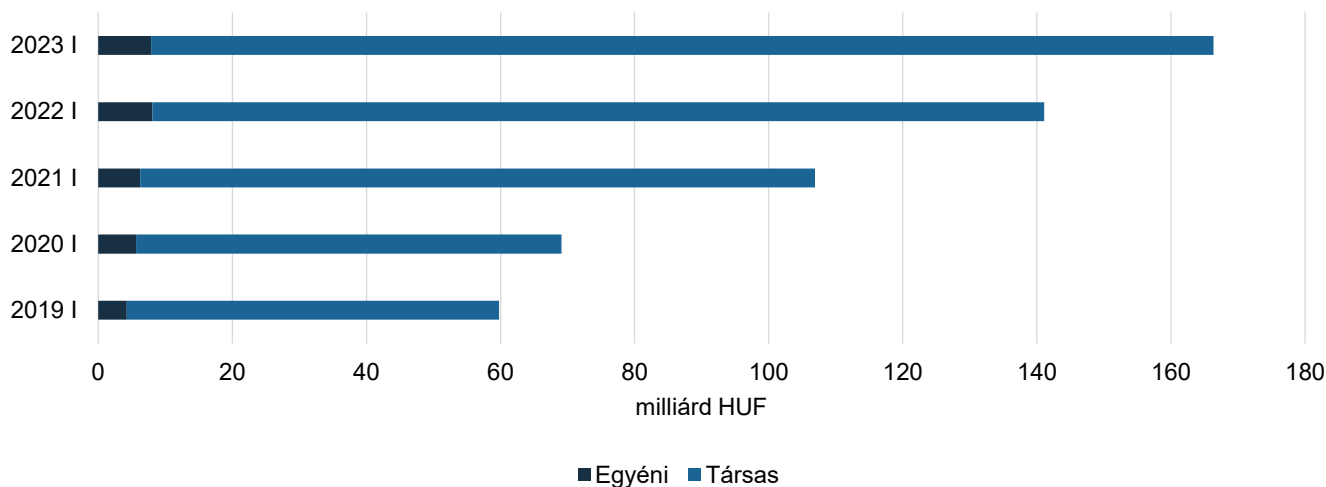
Megnevezés	Hitelek értéke
Egyéni gazdaságok	0,3
Társas vállalkozások	8,4
ebből	
Mikrovállalkozás	6,6
Kisvállalkozás	0,0
Középvállalkozás	0,6
Nagyvállalkozás	1,2
Összesen	8,7

Megjegyzés: Az adatok a 2023. március 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban

- A mezőgazdasághoz hasonlóan az élelmiszeripar garantált hitelállományában is dinamikus emelkedés volt megfigyelhető az elmúlt öt évben. A bővülés 2023 első negyedévében tovább folytatódott: a garantált hitelek összege 17,9 százalékkal 166,3 milliárd forintra nőtt az egy évvel korábbi negyedévhez képest (62. ábra).
- A változás üteme az egyéni és társas vállalkozásoknál különböző volt, előbbinél 2,5 százalékos csökkenés, utóbbinál 19,1 százalékos növekedés következett be, ez értékben 0,2 milliárd forintos mérséklődésnek, illetve 25,5 milliárd forintos bővülésnek felelt meg. Mindezek eredményeképpen az egyéni gazdaságok garantált hiteleinek értéke 7,9 milliárd forintra változott, a társas vállalkozásoké pedig 158,5 milliárd forintra emelkedett egy év alatt.

62. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások garantált hitelállománya tovább bővült 2023 első negyedévében**

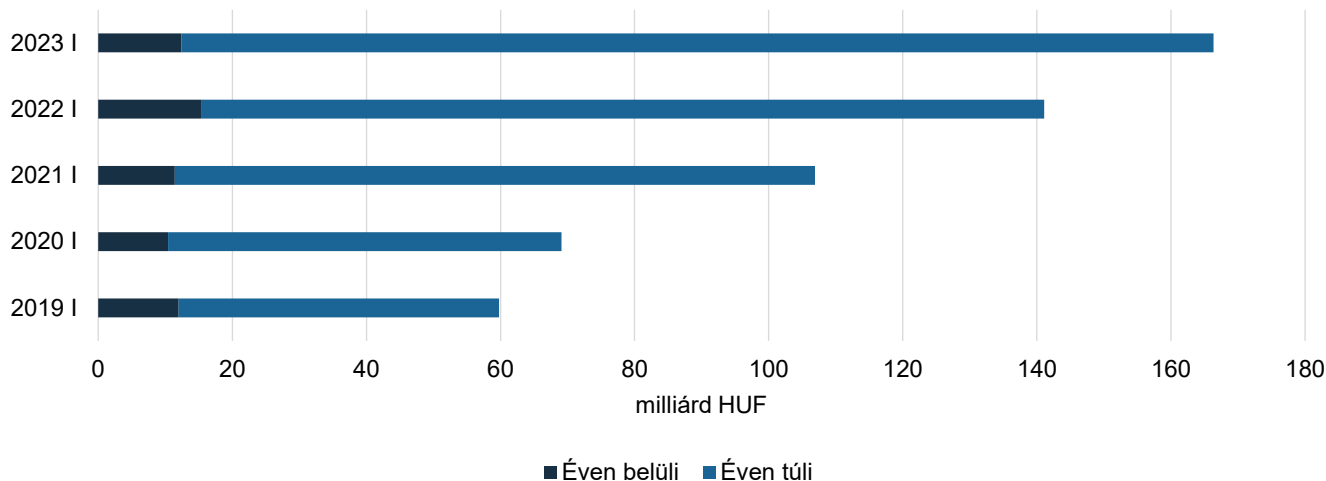


Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 76,0–76,4 százalék volt 2023 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa-adatok és az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari vállalkozások garantált hitelállományában az éven belüli és éven túli hitelek eltérő mértékben és irányban változtak. Az éven belüli hitelek állománya 18,9 százalékkal 12,4 milliárd forintra mérséklődött. Az éven túli garantált hitelek értéke 22,4 százalékkal, 153,9 milliárd forintra bővült a vizsgált időszakban (63. ábra).

63. ábra: **Az élelmiszeripar garantált hiteleinek növekedése az éven túli hiteleknél jelentkezett 2023 első negyedévének végén**



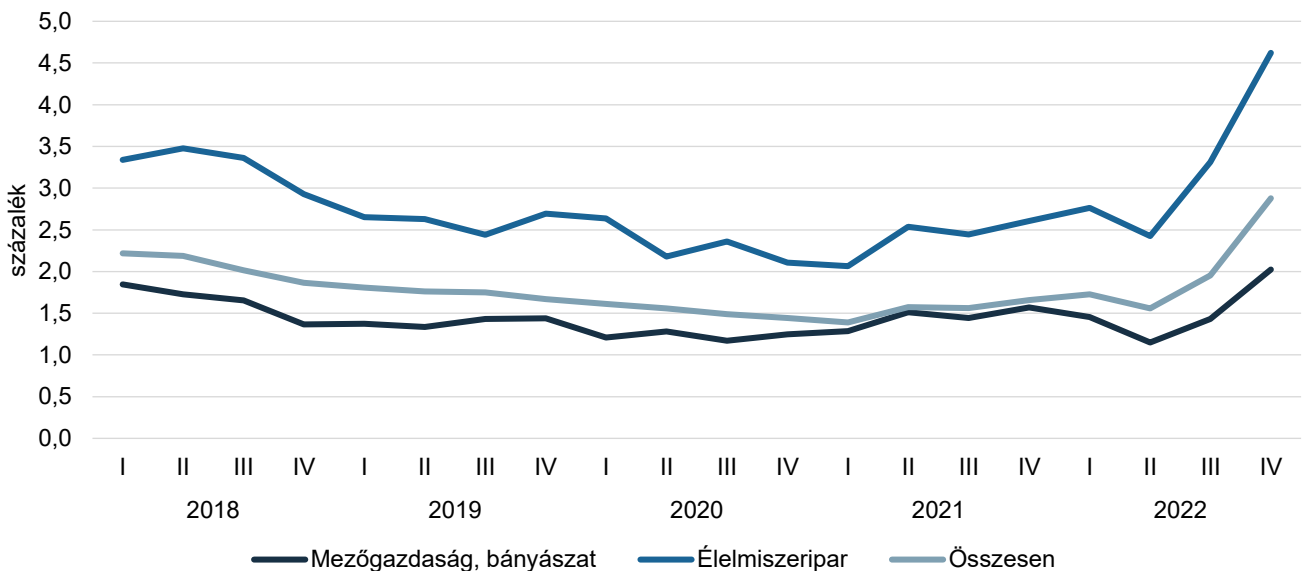
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 76,0–76,4 százalék volt 2023 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa-adatok és az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Ágazati csődráták

- Az ágazati csődráta egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.
- A nemzetgazdaság összesített csődrátája 2021 első negyedévéig fokozatosan javult, a 2018 eleji 2,2 százalékról 1,4 százalékra csökkent. Azonban 2021 második negyedétől kezdve a mutató értéke újra növekedésnek indult, majd 2022 harmadik negyedétől kezdve meredek emelkedés jellemezte. A nemzetgazdaság összesített csődrátája 2022 negyedik negyedévének végére 2,9 százalékra nőtt (64. ábra).
- A mezőgazdaság csődrátája a nemzetgazdasághoz hasonlóan 2021 második negyedétől kezdve emelkedett, azonban továbbra is kedvezőnek számított. A nemzetgazdasági folyamatokat követve, 2022 harmadik negyedétől a mezőgazdaságban is meredek emelkedés következett be, de a csődráta értéke kedvezőbb volt, 2022 negyedik negyedévének végére 2,0 százalékot ért el.
- Az élelmiszeripar csődrátája 2021-ben a mezőgazdaságnál is nagyobb ütemben növekedett. 2022 harmadik negyedétől kezdve az élelmiszeriparban is meredek emelkedés volt tapasztalható, a csődráta értéke jóval a nemzetgazdasági ráta fölötti értéket, 4,9 százalékot ért el az előző év végére.
- A nemzetgazdaság szakágazatai között a legkevésbé eladósodott ágazatnak továbbra is az ingatlanügyletek minősültek: az ágazat csődrátája 1,2 százalékot tett ki 2022 negyedik negyedévének végén. A legeladósodottabb ágazat változatlanul az építőipar volt 5,9 százalékos csődráta értékével.

64. ábra: **Az ágazati csődráta minden szektorban meredeken emelkedett**

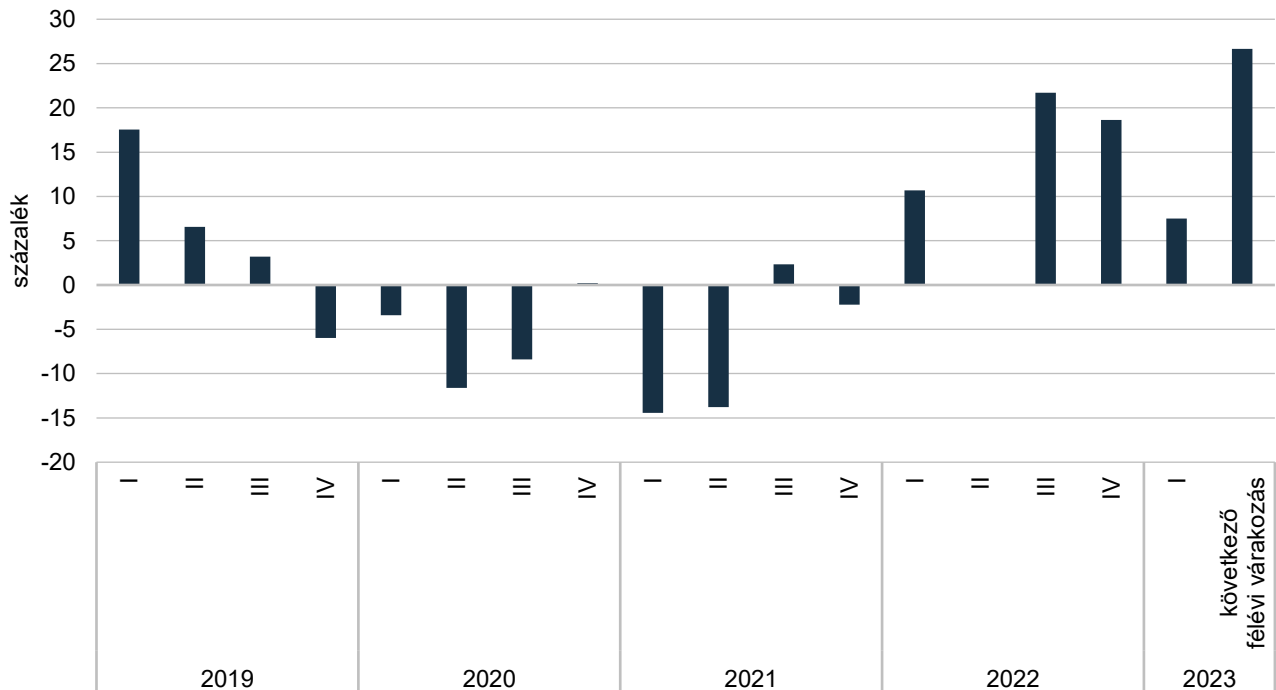


Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Pénzügyi stabilitási jelentés, 2023. május alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Hitelezési felmérés

- A hitelek keresleti és kínálati tényezőire vonatkozó felmérést a FED (Federal Reserve Board) indította el. Az MNB a FED felmérése alapján készíti el saját hitelezési felmérését, amely valamivel bővebb, mint a FED kérdőíve. A hitelezési felmérés során alkalmazott kérdőív kérdései ötfokozatú skálát alkalmaznak és kvalitatív módon fejezik ki a felmérésben részt vevő intézmények által megtett lépéseket, illetve tervezett vagy várt változásokat a hitelezési hajlandóságra, hitelkeresletre, hitelezési sztenderdekre/feltételekre, kockázati paraméterekre és a különböző szektorok kockázati megítélésére vonatkozóan. A felmérésben a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező bankok vesznek részt szegmensektől függően 85–95 százalékos piaci részesedéssel.
- A változást a romlást és javulást jelző bankok piaci részesedéssel súlyozott arányának különbsége mutatja. Ha a mutató értéke negatív, akkor a bankszektor képviselői javulást, ha pozitív, akkor pedig romlást várnak az adott ágazat hitelezési folyamataiban.
- A legfrissebb felmérésben szereplő visszatekintő kérdések 2023 első negyedévére (2022 első negyedévéhez képest), az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakra vonatkoznak (2023 első negyedévéhez képest).
- A portfólió változása 2023 első negyedévében 7,49-es értéket vett fel, azaz a bankszektor képviselői kedvezőtlen folyamatokat tapasztaltak a mezőgazdasági ágazat hitelezési eljárásaiban (65. ábra).
- A legfrissebb felmérés szerint a bankok jelentős romlást prognosztizálnak a mezőgazdasági hitelportfóliók minőségét illetően is: a pénzügyintézetek nettó 26,7 százaléka szerint negatívan fog változni a hitelportfóliók minősége az elkövetkező fél évben.

65. ábra: **A mezőgazdasági portfólió minőségének változása**

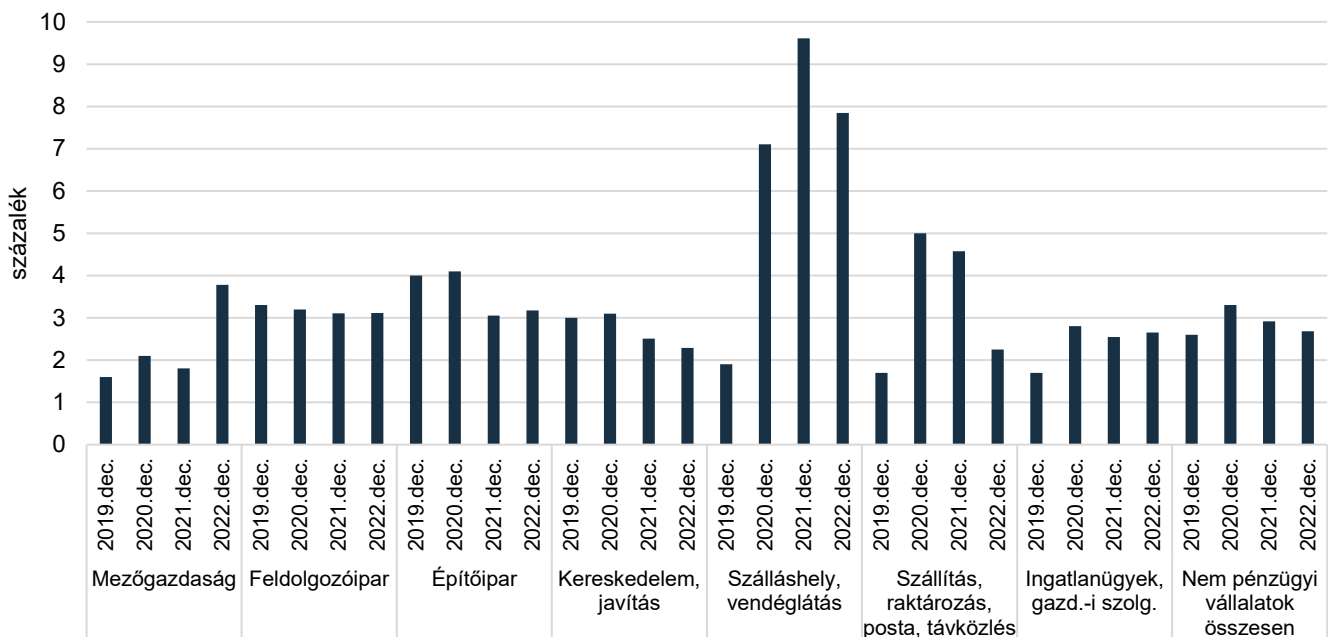


Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Hitelfedezettség

- A Magyar Nemzeti Bank Pénzügyi stabilitási jelentésében szerepel a bankrendszer hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként. A legutóbbi, 2023 májusi Pénzügyi stabilitási jelentés adatai szerint az egyes ágazatok közül a mezőgazdaság értékvesztéssel való fedezettsége jelentősen megváltozott, mert az ágazati rangsorban a második legalacsonyabb szintről elmozdulva, 2022 decemberében immár a második legmagasabb értéket, 3,8 százalékot képviselt, mindemellett a legnagyobb mértékben, 2,0 százalékponttal nőtt az előző év azonos időszakához képest. A mezőgazdasági ágazat nemzetgazdasági súlya ugyanebben az időszakban 5,5 százalékot tett ki (66. ábra).
- A mezőgazdasághoz hasonló súlyú ágazat (4,1 százalékkal) a szállítás, raktározás, posta, távközlés ágazat, melynek hitelfedezettsége a mezőgazdasághoz képest jóval alacsonyabb, 2,2 százalék volt 2022 decemberében és jelentősen (2,4 százalékponttal) csökkent az előző év azonos időszakához képest.
- Ugyancsak hasonló súlyú ágazat az építőipar (5,6 százalékkal), de hitelfedezettsége alacsonyabb, 3,2 százalék volt a vizsgált időszakban és az előző év azonos időszakához képest csak 0,1 százalékponttal nőtt.

66. ábra: **Az értékvesztéssel való hitelfedezettség változása**



Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

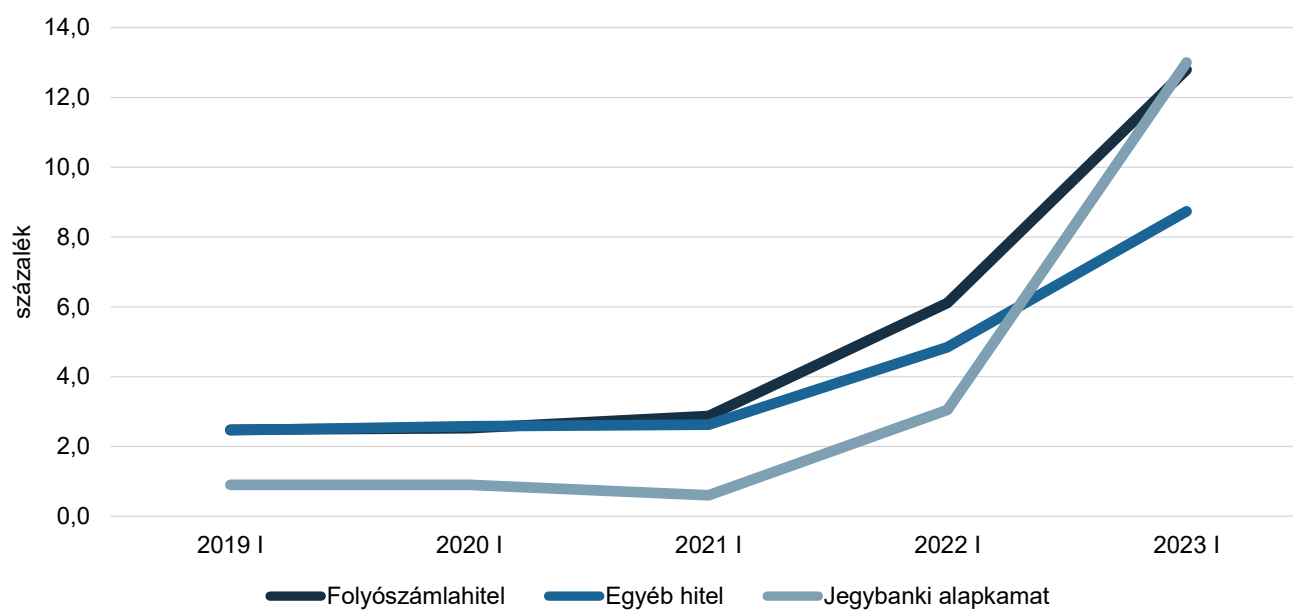
Jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatai

- A jegybanki alapkamat 2016 óta 0,90 százalékponton stagnált, amit az árstabilitás fenntartása és a gazdasági növekedés helyreállításának támogatása érdekében a Monetáris Tanács 2020 júniusában 0,75 százalékra mérsékelte, majd 2020 júliusában további 15 bázispontos csökkentéssel 0,60 százalékban állapított meg. Nem módosított ezen az értéken 2021 első negyedévében sem, azonban 2021 júliustól a Monetáris Tanács minden hónapban emelte a jegybanki alapkamatot, főként a növekvő inflációhoz igazítva.
- A 2022. február végén kirobbant orosz–ukrán háború alapvetően megváltoztatta a világ-gazdasági kilátásokat. A földrajzi közelség és az érintett felekkel folytatott külkereskedelem nagyobb súlya miatt a várható hatások Európában és különösen a kelet-közép-európai régióban erőteljesebbek voltak. Az infláció számos országban – több évtizedes csúcspontok elérése – tovább emelkedett. A háború a nyersanyag- és az energiaárak emelkedésén keresztül további inflációnövelő hatásokat okozott, amit az ellátási nehézségek újbóli erősödése is súlyosbított. Az inflációs kockázatok fokozódása a monetáris kondíciók további szigorítását indokolta. A Monetáris Tanács ezért a monetáris kondíciók általános, folytatódó szigorítását és az alapkamat-emelési ciklus korábbinál nagyobb lépéssel történő folytatását tartotta szükségesnek.¹⁹ Ebből következően a jegybanki alapkamat 2022 első negyedévében 4,4 százalékra emelkedett, majd 2022 második negyedévében 5,3 százalékra nőtt, és ezt követően 2022 harmadik negyedévében elérte a 10,5 százalékot. Végül a negyedik negyedévben az MNB – többek között – a rendkívüli aszályhelyzet, az energiapiaci árrobbanás és a hatósági energiaár-szabályozás változása miatt megemelkedő infláció kezelésére 13,0 százalékra emelte az alapkamatszintet.²⁰
- Az elmúlt öt éves időszakban az egyéb hitelek átlagos évesített kamatlába 2021 első negyedévének végéig alig változott, 2,4 százalékról kis ingadozással 2,6 százalékra módosult. A folyószámlahitelek kamata kissé nagyobb mértékben változott ugyanebben az időszakban, 2,5 százalékról 2,9 százalékra emelkedett. Mindkét hiteltípusnál ugrásszerű változás következett be az utóbbi két évben. Az egyéb hitelek kamata – igazodva a jegybanki alapkamat nagymértékű növekedéséhez – először 4,8 százalékra, majd ezt követően 8,7 százalékra nőtt, míg a folyószámlahitelek kamata még ennél is nagyobb mértékben, először 6,1 százalékra, majd 12,8 százalékra emelkedett, így az előző év azonos időszakához képest több mint kétszeresére nőtt (67. ábra).

¹⁹ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2022. március 22-i üléséről. MNB, <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2021/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2022-marcius-22-i-uleserol>

²⁰ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2022. szeptember 27-i üléséről. MNB, <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2022/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2022-szeptember-27-i-uleserol>

67. ábra: **Tovább emelkedtek a kamatlábak 2023 első negyedében**



Megjegyzés: A jegybanki alapkamat értéke negyedéves időszakokkal súlyozott átlag.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

